

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

TÜRK CEZA KANUNUNDA UYUŞTURUCU VE UYARICI MADDE SUÇLARI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Selahaddin Eyyüp EKMEN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Enes KÖKEN

TEMMUZ-2019
KIRIKKALE

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

TÜRK CEZA KANUNUNDA UYUŞTURUCU VE UYARICI MADDE SUÇLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Selahaddin Eyyüp EKMEN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Enes KÖKEN

TEMMUZ-2019
KIRIKKALE

KABUL-ONAY

Dr. Enes KÖKEN danışmanlığında Selahaddin Eyyüp EKMEN tarafından hazırlanan “Türk Ceza Kanununda Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim dalında Yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

17/07/2019

Prof. Dr. Ahmet Bilgin
Kırıkkale Üniversitesi

Dr.Öğr. Üyesi Enes Köken
Kırıkkale Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Yasin Poyraz
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

.../.../2019

Prof. Dr. İsmail AYDOĞAN
Enstitü Müdürü

Yüksek Lisans Tezi Projesi olarak sunduğum Türk Ceza Kanunda Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

17/07/2019

Selahaddin Eyyüp EKMEN

ÖN SÖZ

Uyuşturucu veya uyarıcı maddeler toplumların geleceğini, bireylerin sağlık ve refahını ciddi şekilde tehdit etmektedir. Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımının gün geçtikçe artması, kullanım yaşının çok küçük yaşlara gerilemesi, uyuşturucu madde türlerinin çoğalması, uyuşturucu madde kullanımının artması ile özendiriciliğin artması uyuşturucu ile mücadeleyi bir kat daha zorlaştırmaktadır. Çalışmamız kapsamında Türk Ceza Kanunu özelinde uyuşturucu veya uyarıcı madde suçlarını irdelenecek olsak ta uyuşturucu sorunu ile etkin mücadele için tüm devletler ve kurumlar işbirliği içerisinde sorunu sosyolojik, psikolojik, ekonomik ve tıbbi temelde ele almalıdır.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde suçları 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 188,190 ve 191. maddelerinde düzenlenmiştir. Değişen şartlar karşısında sürekli olarak değişime uğramış ve son olarak 6545 sayılı kanun ile yapılan değişikliklerle son halini almıştır. Çalışmamız, beş bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde uyuşturucu ve uyarıcı madde kavramı ve çeşitleri, ikinci bölümde TCK'nın 188. maddesinde düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu, üçüncü bölümde TCK'nın 190. maddesinde düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılması kolaylaştırma suçu, dördüncü bölümde TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu, beşinci bölümde ise TCK'nın 192. maddesinde düzenlenen uyuşturucu madde suçlarına ilişkin etkin pişmanlık halleri irdelenmiştir.

Selahaddin Eyyüp EKMEN

Kırıkkale, 2019

ÖZET

Ekmen, Selahaddin Eyyüp, “Türk Ceza Kanununda Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları”, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2019.

Çalışmamızın konusunu, Türk Ceza Kanunu kapsamında düzenlenmiş olan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçu ve kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da kullanmak suçu oluşturmaktadır.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımı, üretimi, ticareti suçları insan ve kamu sağlığı açısından ciddi tehlikeler oluşturmaktadır. Uyuşturucu madde suçları ile daha etkin mücadele için gerek uluslararası hukuk çerçevesinde gerekse de mevzuatımız kapsamında sürekli düzenlemeler yapılmaktadır. Çalışmamız kapsamında uyuşturucu veya uyarıcı madde sorununu ceza hukuku açısından ele alacak olsakta uyuşturucu madde sorunu sadece ceza hukukunun problemi değildir. Uyuşturucu madde sorununun çözümü için sosyolojik, tıbbi, ekonomik yaklaşımlarla çok yönlü değerlendirme ve çözümlenmeler yapılmalıdır.

Türk Ceza Kanununda yapılan düzenlemelerle uyuşturucu suçları ağır yaptırımlara tabi tutularak cezaların caydırıcı hale gelmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte uyuşturucu madde kullanımı suçlarında, kullanıcıların tedavi edilerek yeniden topluma kazandırılması amaçlanmıştır.

Çalışmamız kapsamında uyuşturucu madde suçlarına ilişkin korunan hukuki yarar, suçun unsurları, suçun tipe uygunluğu, hukuka aykırılık unsurları, yargılama hukuku ele alınmıştır. Çalışma hazırlanırken mevzuat, uluslararası sözleşmeler, makaleler, ilgili kitaplar, tez, dergi ve web sitelerinden faydalanılmıştır. Sonuç kısmında uyuşturucu madde suçları bakımından Türk Ceza Kanunu’ndaki düzenlemeler değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Ceza Kanunu, Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Suçları

ABSTRACT

Ekmen, Selahaddin Eyyüp, “The Crimes of Drug and Stimulant Turkish Criminal Law”, Master Thesis, Kırıkkale, 2019.

Our study consists of detailed discussions on drug or stimulant production and trade crime (narcotic crimes), easing the drug use or stimulant crime, purchasing, accepting or keeping drug or stimulant to consume crime which are regulated under Turkish Criminal Law.

Consuming, producing or trading drug or stimulant bring about serious threats for individuals and public health. To fight against narcotic crimes more efficiently, required regulations are being developed in both international and national level. In our study, although we consider drug or stimulant problem under the concept of criminal law, drug or stimulant problem is not solely an issue under criminal law. In order to solve drug or stimulant problem, multi-disciplinary assessment and analysis should be carried out with sociological, economical and medical approach.

By the regulations under Turkish Criminal Law, punishments for the narcotic crimes are aimed to be disincentive by harsh penalties. Along with that, in drug use related crimes, the criminals are aimed to be medically treated and released back to the community (decarceration).

Scope of our study consists of protected legal interest related with narcotic crimes, crime factors, crime and type relation, justification elements, jurisdiction law. Our study is based on legislation, international agreements, academic papers, related books, journals, dissertations and web search. In the conclusion, regulations under Turkish Criminal Law for narcotic crimes is assessed.

Keywords: Turkish Criminal Law, Narcotic Crimes

KISALTMALAR

C	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CGTİHK	: Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
E	: Esas
K	: Karar
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
s	: Sayfa
S	: Sayı
m	: Madde
TDK	: Türk Dil Kurumu

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	I
TÜRKÇE ÖZET	II
İNGİLİZCE ÖZET	III
SİMGELER VE KISALTMALAR	IV
İÇİNDEKİLER	V

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDELER

1. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Tarihçesi ve Kavramı.....	3
2. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Çeşitleri.....	4
2.1. Doğal Uyuşturucu Veya Uyarıcı Maddeler.....	4
2.1.1. Afyon.....	4
2.1.2. Morfin.....	5
2.1.3. Eroin	5
2.1.4. Kokain	7
2.1.5. Esrar.....	7
2.1.6. Crack	9
2.1.7. Marihuana	9
2.2. Sentetik (Psikotropik) Uyuşturucu Veya Uyarıcı Maddeler	9
2.2.1. Genel Olarak	9
2.2.2. Depresantlar	10
2.2.3. Hallüsinojenler	11
2.2.4. Stimulantlar	11
2.2.5. Captagon.....	11
2.2.6. Uçucu ve Çözücü Maddeler	11
2.2.7. Bonzai	12

İKİNCİ BÖLÜM

UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE İMAL VE TİCARET SUÇLARI

1. Genel Olarak	14
2. Madde Metni- Gerekçe	14
3. Suçla Korunan Hukuki Yarar	17
4. Suçun Faili ve Mağduru	17
5. Suçun Konusu	17
6. Suçun Maddi Unsuru	18
6.1. Genel Olarak	18
6.2. TCK 188/1 Fıkırada Tanımlanan Suçun Maddi Unsuru	19
6.2.1. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal Etmek	19
6.2.2. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İthal Etmek	21
6.2.3. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İhraç Etmek	23
6.3. TCK 188/3 Fıkırada Tanımlanan Suçun Maddi Unsuru	25
6.3.1. Satmak	26
6.3.2. Satışa Arz Etmek	28
6.3.3. Başkalarına Vermek	28
6.3.4. Sevk Etmek	29
6.3.5. Nakletmek	30
6.3.6. Depolamak	32
6.3.7. Satın Almak	32
6.3.8. Kabul Etmek	33
6.3.9. Bulundurmak	33
6.4. TCK 188/7 Fıkırada Tanımlanan Suçun Maddi Unsuru	36
7. Suçun Manevi Unsuru.....	37
8. Suçun Hukuka Aykırılık Unsuru.....	37
9. Suçun Nitelikli Halleri	37
9.1. Ağırlatıcı Nedenler.....	37
9.1.1. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Verilen veya Satılan Kişinin Çocuk Olması	37
9.1.2. Uyuşturucu veya Uyarıcı Maddenin Eroin, Kokain, Morfin, Sentetik kannabinoid veya Baz morfin Olması	38

9.1.3. Suçun TCK'nın 188/4-bFıkrasında sayılan yerlerde işlenmesi	38
9.1.4. Suçun Üç veya Daha Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi, Suçun Suç işlemek için Teşkil Edilmiş Bir Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi	39
9.1.5. Suçun Sağlıkla İlgili Meslek Mensupları Tarafından İşlenmesi..	40
9.2. Cezayı Hafifleten veya Kaldıran Nedenler	40
9.2.1. Suçun Maddi Konusunun TCK 188/6 Fıkra da Belirtilen Maddelerden Olması.....	41
9.2.2. Etkin Pişmanlık.....	41
9.2.2.1. Genel Olarak.....	41
9.2.2.2. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti Suçlarına İştirak Etmiş Olan Kişinin, Resmi Makamlar Tarafından Haber Alınmadan Önce Etkin Pişmanlıkta Bulunması.....	41
9.2.2.3. Suçun Yetkili Makamlar Tarafından Haber Alınmasından Sonra Etkin Pişmanlıkta Bulunulması.....	45
10. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	47
10.1 Teşebbüs.....	47
10.2 İştirak.....	47
10.3 İçtima.....	48
11. Yaptırım	51
12. Kovuşturma Usulü, Görevli ve Yetkili Mahkeme, Dava Zamanaşımı	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1.UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE KULLANILMASINI

KOLAYLAŞTIRMA SUÇU

1.1 Genel Olarak	55
1.2 Madde Metni, Gerekçe	56
1.3 Korunan Hukuki Yarar.....	56
1.4 Suçun Faili ve Mağduru	57
1.5 Suçun Maddi Unsuru	57

1.5.1.TCK'nın 190/1 Fıkrasındaki Suçun Maddi Unsuru	57
1.5.1.1 Uyuşturucu veya Uyarıcı Maddenin Kullanılmasını Kolaylaştırmak İçin Özel Yer, Donanım veya Malzeme sağlama	58
1.5.1.2 Uyuşturucu veya Uyarıcı Maddeyi Kullananların Yakalanmasını Zorlaştıracak Önlemler Alma	59
1.5.1.3 Uyuşturucu veya Uyarıcı Maddelerin Kullanılması Yöntemi Hakkında Başkalarına Bilgi Verme	60
1.5.2 TCK'nın 190/2 Fıkrasındaki Suçun Maddi Unsuru	60
1.6 Manevi Unsur.....	61
1.7 Suçun Ağırлатıcı ve Hafifletici Halleri	61
1.8 Suçun Özel Görünüş Biçimleri	62
1.8.1. Teşebbüs.....	62
1.8.2. İştirak	62
1.8.3. İçtima.....	62
1.9 Yaptırım	63
1.10Kovuşturma, Görevli ve Yetkili Mahkeme , Dava Zamanaşımı.....	64
2.KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE SATIN ALMAK, KABUL ETMEK VEYA BULUNDURMAK YA DA KULLANMAK SUÇU	
2.1 Genel Olarak	65
2.2 Madde Metni ve Gerekçe	67
2.3 Korunan Hukuki Yarar.....	69
2.4 Suçun Faili ve Mağduru	70
2.5 Suçun Maddi Unsuru	70
2.5.1-Satın Almak	71
2.5.2-Kabul Etmek	72
2.5.3-Bulundurmak.....	72
2.5.4-Kullanmak.....	73
2.6 Manevi Unsur.....	74
2.7 Hukuka Aykırılık Unsuru.....	77
2.8 Suçun Ağırлатırıcı Hafifletici Halleri.....	77

2.8.1.	Suçun	Ağırlatıcı
Nedenleri.....		77
2.8.2. Etkin Pişmanlık Halleri.....		78
2.8.2.1. Genel Olarak.....		78
2.8.2.2. Kullanmak İçin Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Satın Alan, Kabul Eden veya Bulunduranların Etkin Pişmanlıkta Bulunmaları.....		78
2.8.2.3. Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Kullananların Soruşturma Başlamadan Önce , Yetkili Makama Başvurarak Tedavisini İstemesi.....		79
2.9 Suçun Özel Görünüş Biçimleri		81
2.9.1 Teşebbüs.....		81
2.9.2 İştirak.....		82
2.9.3 İçtima.....		83
2.10. Yaptırım		85
2.11. Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi		86
2.12. Kovuşturma Usulü, Görevli ve Yetkili Mahkeme, Dava Zamanaşımı		91
SONUÇ.....		92
KAYNAKÇA		95

GİRİŞ

Uyuşturucu veya uyarıcı madde; kişide uyuşturucu etki oluşturan, bağımlılık yapan maddeler içermekle, kullanımı ve satışı kanunlarla yasaklanmış olan doğal ve sentetik maddelere denir. Sürekli kullanımı halinde merkezi sinir sisteminde ve metabolizmada ağır hasarlar oluşturmaktadır. Uyuşturucu madde kullanıcıların bağımlılık seviyesi yükseldikçe toplumun sosyal dokusuna zarar vermekte ve suçta meyillilik artmaktadır.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddeler toplumların geleceği noktasında büyük riskler oluşturmaktadır. Dünya devletlerinin çoğu uyuşturucu maddeler ve olumsuz sonuçlarına karşı hukuki, sosyolojik, tıbbi, ekonomik yaklaşımlarla mücadele etmeye çalışmaktadır. Çalışmamız kapsamında uyuşturucu veya uyarıcı madde konusu Türk Ceza Hukuku boyutuyla ele alınacaktır.

Çalışmamız, beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde uyuşturucu ve uyarıcı madde kavramı ve çeşitleri, oluşum ve elde edilme yöntemleri, uyuşturucu madde kullanımı ve kişi üzerinde etkileri ele alınacaktır.

İkinci bölümde TCK'nın 188. maddesinde düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçü incelenecektir. Bu kapsamda suçun maddi ve manevi unsurları, suçla korunan hukuki yarar, suçun faili ve mağduru, suçun özel görünüş halleri, ağırlatıcı ve hafifletici unsurlar, suçun yaptırımı, soruşturma ve kovuşturma evreleri ele alınacaktır.

Üçüncü bölümde TCK'nın 190. maddesinde düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçü incelenecektir. Bu kapsamda suçun maddi ve manevi unsurları, suçla korunan hukuki yarar, suçun faili ve mağduru, suçun özel görünüş halleri, ağırlatıcı ve hafifletici unsurlar, suçun yaptırımı, soruşturma ve kovuşturma evreleri ele alınacaktır

Dördüncü bölümde TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu incelenecektir. Bu kapsamda suçun maddi ve manevi unsurları, suçla korunan hukuki yarar, suçun faili ve mağduru, suçun özel görünüş halleri, ağırlatıcı ve hafifletici unsurlar, fail hakkında uygulanan tedavi ve denetim tedbirleri, suçun yaptırımını, soruşturma ve kovuşturma evreleri ele alınacaktır

Beşinci bölümde ise TCK'nın 192. maddesinde düzenlenen uyuşturucu madde suçlarına ilişkin etkin pişmanlık halleri ele alınacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDELER

1. UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE TARİHÇESİ VE KAVRAMI

Uyuşturucu maddenin tarihi M.Ö 4000 yıllarına kadar dayanmaktadır. Tarih kaynakların da aşağı Mezopotamya da Sümerlilerin, sonrasında Asurluların haşhaş bitkisini bildikleri, ilaç olarak kullandıkları yönünde bilgiler vardır. Yine M.Ö 2000 li yıllarda Mısırlıların papiruslarında afyonun tedavide kullanıldığına ilişkin veriler bulunmuştur. Mezopotamya da yaşayan Sümerlilerin tedavi amaçlı ekip yetiştirdikleri haşhaş ve kenevire “gil” adını verdikleri, günümüzde Anadolu da afyona bu sözcükten türediği sanılan geli adı verilmektedir. Mezopotamya ve Mısırlılardan sonra Roma ve Yunanistan’a yayılan afyon birçok tedavide kullanılmıştır. Yunan ve Romalıların afyonu topraklarında yaymaları, Arapların afyonun ticaretini yapmaları sonucunda afyon birçok uygarlıkta yerini almıştır. Özellikle tıp alanındaki etkileri nedeniyle giderek popülaritesini arttırmıştır¹.

Tarihte uyuşturucu maddelerin tedavi edici özelliği dışında keyif verici, uyarıcı özelliği ile de kullanıldığı bilinmektedir. Aztek ve Maya uygarlıklarının halusinojenik madde içeren mantarları törenlerde kullandıkları, 3000 yıllık Hindu metinlerinde esrarın kutsal bir yere oturduğu, Moğol, Türk ve Sibiryâ bölgelerinde bu maddelerin şamanik törenlerde kullanıldığı, 10. yüzyılda bu maddelerin Çin’de kullanılmaya başlandığı bilinmektedir². 1091- 1276 yılları arasında İran’da Alamut kalesinde Hasan Sabbah liderliğinde hüküm süren Haşhaşin devleti uyuşturucu maddeleri terörist saldırılar amacıyla kullanmıştır. Hasan Sabbah uyuşturucu maddelere bağımlı yaptığı fedailerini birçok suikast ve saldırıda kullanmıştır³.

¹ http://www.ogelk.net/Dosyadepo/tarihce_kogel.pdf, ET: 19.07.2019.

² <http://umudder.org/uyusturucu-maddelerin-tarihsel-gelisimi/>, ET: 19.07.2019.

³ http://www.eczaakademi.org/images/upld2/ecza_akademi/makale/20110325100354madde_bagimlili_gi_tarihcesi.pdf, ET: 19.07.2019.

Uyuşturucu madde kavramı Yunanca uyku anlamına gelen “narke” kelimesinden gelmiştir. Uyuşturan, keyif veren, yatıştıran narkotik maddelere denmektedir⁴. Uyuşturucu maddeler tıp, kimya, eczacılık, sosyoloji, psikoloji ve hukuk gibi birçok farklı bilim dallarını ilgilendirdiği için kapsayıcı bir tanım bulmak zordur.

Türk Ceza Hukuku açısından uyuşturucu maddeyi şöyle tanımlayabiliriz; *“Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde, kanunlarımızda uyuşturucu madde olduğu kabul edilerek; tıbbi ve bilimsel amaçlar dışında imali, ithali, ihracı, satılması, satın alınması, başkalarına verilmesi, bulundurulması, sevk edilmesi, nakledilmesi, kullanılması yasaklanan ya da ruhsata bağlanan; ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak, belirtilen eylemlere konu edilmesi suç oluşturan doğal veya yapay maddelerdir”*⁵. Doğal uyuşturucular dışında uyuşturucu madde sayılmayan, kötüye kullanıldığında uyuşturucu maddelere benzer olumsuz etki yaratan sentetik ilaçlar ve diğer maddelere psikotrop maddeler denmektedir⁶. Psikotrop maddeler, farklı maddelerin laboratuvar ortamında bir takım işlemlerden geçirilmesi suretiyle elde edilen uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri ifade etmektedir⁷. Örneğin, trankilizan, ağrı kesiciler, uçucu maddeler, sentetik uyuşturucu maddeler gibi.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddeler kişide ilk kullanımdan itibaren giderek artan ve ağır etkiler oluşturmaktadır. Başlarda merkezi sinir sistemini etkileyerek neşelenme hali, bağımlılık hissi kuvvetlendikçe ruhsal, fiziksel ve psikolojik etkiler oluşturmaktadır. Kişi üzerinde zamanla bilinç ve algı bozuklukları, hayal görme, yarı koma hali, genetik bozuklukla gibi sorunlar oluşmaktadır.

2. UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE ÇEŞİTLERİ

2.1. Doğal Uyuşturucu veya Uyarıcı Maddeler

2.1.1. Afyon

Uluslararası ismi “opium” olan afyon; çiçekleri pembe , mor ve beyaz renklerde değişkenlik gösteren gelincikgiller familyasından olup, acı tadı , ağır kokusu olan , beyaz haşhaş bitkisinin olgunlaşmamış kapsüllerinin çizilmesi sonucu

⁴Günel Yılmaz, *Uyuşturucu Madde Suçları*, İş Matbaacılık ve Ticaret, Ankara 1976. s. 7.

⁵Şener Güngör, Ali Kınacı, *Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerle İlgili Suçlar*, Yetkin Yayınevi Ankara,2001, s 37.

⁶Güngör, Kınacı, 2001, 37.

⁷MuammerYurdakul, “Uyuşturucu ve Uyarıcı Maddeler ve Suçları”, *İzmir Barosu Dergisi*, Ekim 2007, Yıl 72, S. 4, s. 77.

içinden akan süte benzer sıvının katılmış halidir. Afyon içeriğinde morfin de bulundurmaktadır⁸.

Haşhaş bitkisinin çiçeklerinin yaprakları döküldükten sonra kapsülleri çizilir, süte benzer sıvı hava ile temas edince yoğunlaşarak kahverengine bürünür ve macun kıvamına gelir. Bu madde ham afyon olarak adlandırılır. Afyon Uluslararası sözleşmelerde üç sınıfa ayrılarak tanımlanmıştır. Ham afyon ; haşhaş kapsülünün çizilmesiyle elde edilen paketlenme dışında bir işleme gerek duyulmayan afyondur. Hazırlanmış afyon; kullanılabilir hale getirilmesi için kaynatılması, ısıtılması, mayalanması gibi işlemlere tabi tutulması gereken afyondur. Tıbbi afyon ise; tıbbi alanda kullanılabilmesi için zararsız maddelerle karıştırılıp kullanıma hazır hale getirilen afyondur⁹.

Afyon, yutma, çiğneme, pipo, sigara, nargile kullanılarak solunum yoluyla, sıvı içeceklere karıştırılmak suretiyle, deri altına şırınga marifetiyle enjekte edilerek kullanılmaktadır¹⁰.

Afyonun kullanıcı üzerindeki etkileri şu şekilde belirtilebilir; vücuda girdikten sonra tüm merkezi sinir sistemini etkisi altına alır. Kısa süreli etkileri olarak, nabızın hızlanması, terleme, neşelenme, zihinsel yönden güçlenme, rahat uyku hali gibi yapay etkiler sayılabilir. Uzun süreli etkiler olarak, kronik zehirlenme, iç organların çalışmasında bozukluk, tansiyon düşüklüğü, düşük nabız, uykusuzluk, yorgunluk sayılabilir¹¹.

Sürekli kullanım sonucu bağımlı olan kişi, diğer uyuşturucu madde türlerinin bağımlılarında da olduğu gibi, sürekli artan oranda uyuşturucu madde kullanma ihtiyacı hisseder. Uyuşturucu madde bulabilmek için suç işlemeye yönelir.

2.1.2. Morfin

Morfin, ham afyonun içinde bulunan alkolitlerden olup, en yüksek oranda bulunan ve en etkili olanıdır. Afyonun kimyasal işlemlerden geçirilmesi sonucu elde

---

⁸ Şahin Kurt, Ela Kurt, *Uygulamada Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Suçları ve İlgili Mevzuat*, Adalet Yayınları, Ankara 2007, s. 23. Güngör, Kınacı, 2001, s. 47.

⁹ Kurt, 2007: 24. Güngör, Kınacı:2001, 48.

¹⁰ Handan Yokuş Sevik, *Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanılmasına İlişkin Suçlar*, Seçkin Yayınları , Ankara , 2007,s. 39. , Güngör, Kınacı,2001 , 48.

¹¹ Sevik, 2007, 39. , Kurt, 2007, 25. , Güngör, Kınacı, 2001, 48-49.

edilir. Görünümü kınaya benzemektedir. Rengi beyaz, sarı, kahverengi tonlarında olup, kokusu afyona benzeyen, suda eriyebilen, beyaz toz kristal şeklindedir¹².

Morfinin tıpta geniş kullanım alanı bulunmaktadır. Genellikle ağrı kesici özelliği ile kullanılmaktadır. Morfinin etkisi ile hastaların ağrıları dindirilmektedir.

Morfinin kullanım şekli genellikle deri altına şırınga marifetiyle enjekte edilerek alınmasıdır. Ancak kontrolsüz ve fazla kullanıldığında bağımlılık yapmakta ve kişiler üzerinde fiziksel ve psikolojik problemlere sebebiyet vermektedir. Aşırı doz alınımında zehirlenme meydana gelmektedir. Morfinin hafif zehirlenme belirtileri; kalp atışı, solunum ve reflekslerin yavaşlaması, bulantı, kusma, görme de azalma, sıcaklık hissidir. Ağır zehirlenme belirtileri; nabzın hızlı atması, solunum yavaşlama, göz bebeklerinde büyüme, deride morarma, giderek derinleşen koma halidir. Argoda morfin için; hayalperest, cevher, Amerikan kelebeği, matmazel emma, maymun, rüya gören, beyaz şey, amca, küp gibi adlar kullanılır¹³.

2.1.3. Eroin

Eroin, morfinin asetik asit anhidrit veya asetilklorürle tepkimeye sokulması sonucu kimyasal yolla elde edilmektedir¹⁴. Eroin morfin gibi alkolitlerden olup, basit bir laboratuvar çalışması ile elde edilmektedir. Nişasta görünümünde, beyazdan açık kahverengiye kadar değişen renklerde, Kokusuz, parlak, acı tadı olan kristalize bir toz şeklindedir¹⁵. İçerisinde asetik asit bulunduğu için kokusu sirkeyi anımsatır. Alkol ve suda erime özelliğine sahiptir.

Eroin ilk başlarda morfin bağımlılarının tedavisinde kullanılmak üzere piyasaya sürülmüştür. Zararsız ve bağımlılık yapmadığı sanıldığından tıp dünyasında hızlı bir şekilde yerini almıştır. Ancak, geçen sürede morfinden çok daha kuvvetli ve bağımlılık yapan bir zehir olduğunun anlaşılması üzerine birçok ülkede yasaklanmıştır. Diğer uyuşturucu veya uyarıcı maddelere göre bağımlılık yapması en fazla ve çabuk olanı, tek kullanımda bile alışkanlık meydana getirebilecek bir maddedir. Tedavisi ve vazgeçilmesi en zor alışkanlıklar arasında yer almaktadır¹⁶.

¹² Yılmaz Günel, *Uyuşturucu Madde Suçları, İş Matbaacılık ve Ticaret*, Ankara 1976, s. 20-21. ,Sevük 2007, 39-40.

¹³ Güngör, Kınacı, 2001, 50-51.

¹⁴ Meydan Larousse, cilt 4 , s. 336.

¹⁵ Sevük, 2007;40.

¹⁶ Kurt, 2007;28., Sevük, 2007; 40., Güngör, Kınacı,2001;53.

İllegal yollarla elde edilen bu madde saf olarak tüketilmesi ölümlere yol açabileceğinden içine belli oranda katkı maddeleri eklenerek satışa sunulmaktadır. Bu maddeler arasında pirinç unu, süttozu, şeker, bal, haşhaş yağı vb. maddeler sayılabilir. Eroin maddesi nemden etkilendiğinden dolayı jelatin torbalarda satılmaktadır¹⁷.

Kullanım şekli olarak solunum veya ağız yoluyla ya da deri altına şırınga ile enjekte edilerek kullanılmaktadır. Uygulamada tek kullanımlık olan doza 'beste' adı verilmektedir. Bir doz beste ortalama 0,2-0,3 gram madde içermektedir. Madde kullanıcıları, yaklaşık 5 gram eroin maddesini alıp tek doz halinde satışa sunmaktadır¹⁸. Argoda eroin için; cevher, oğlan, şey, kar, oğlan, çocuk, tüylü, beyaz şey, neşe tozu, süprüntü gibi adlar kullanılmaktadır¹⁹.

Eroin maddesinin kullanıcılar üzerinde ki etkileri şu şekilde ifade edilebilir; ilk kullanımda canlılık keyif verir, cinsel gücü artırır, devamlı kullanımda bağımlılık oluşturmaktadır. Bağımlı olan kişiler en az 3 saatte bir bu maddeyi kullanma ihtiyacı duyarlar ve vücuda enjekte edilen afyon kan yoluyla kısa sürede tüm merkezi sistemi etki altına almaktadır. Eroin kullanımının kısa süreli etkileri nabzın hızlanması, terleme, neşelenme, rahat uyku gibi durumlardır. Bununla birlikte uzun süreli etkiler kronik zehirlenme, yüksek ateş, sindirim zorluğu, zayıflama, uykusuzluk, koku duyularının yok olması gibi durumlar oluşmaktadır. Eroin, kullandıkça her defasında daha yüksek miktarda kullanım gereksinimi hissettirmekte ve bu alışkanlık kişileri çok kısa sürede ölüme götürebilmektedir²⁰.

2.1.4. Kokain

Kokain, Güney Amerika 'da yetişen koka yapraklarından elde edilen yüksek derecede bağımlılık oluşturan alkaloidlerdendir²¹.

Koka yaprakları ekim ayında toplanıp, güneşte kurutulduktan sonra elekten geçirilerek damarlarından ayrılır, değirmenlerde öğütülerek toz hale getirilmektedir. Beyaz renk halinde, acı ve kokusuz bir tozdur. Alkolde ve suda erime özelliğine

---

¹⁷ Sevük, 2007; 40-41.

¹⁸ *Uyuşturucu Madde Türleri*, Ankara Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, Ankara, 2015.

¹⁹ Güngör, Kınacı,2001; 53.

²⁰ Güngör, Kınacı,2001; 53., Kurt, 2007; 21.

²¹ *Uyuşturucu Madde Türleri*, Ankara Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, Ankara, 2015.

sahiptir. Zehirli etkileri bilinmeden önce tıp alanında anestezi olarak kullanılmıştır²².

Kokain yaygın olarak buruna çekilmek suretiyle kullanılmaktadır. Ancak, şırınga marifetiyle deri altına enjekte edilmesi ve sakız gibi çiğnenmesi de kullanım şekillerindedir. Buruna çekilmesiyle hızlı bir şekilde etkisini göstermekte ve kişide zihinsel olarak uyarılmış, konuşkan, ışığa ve sese duyarlı bir hal oluşturmaktadır²³.

Kişide fiziksel ve psikolojik bağımlılık yaptığı takdirde; kısa süreli olarak uyku bozukluğu, sinirlilik, agresiflik, korku, hayal görme, depresyon, konsantrasyon bozukluğu, sinirsel kas çekilmeleri, kas krampları ve titremeye yol açmaktadır. Yüksek doz kullanımında; beyin felci; uzun süreli kullanımlarda; kişilik değişimi, hayal kurma ve halüsinasyon, hafızada ve zihinsel becerilerde bozukluk, burun mukozaları ve burun kemiğinde zedelenmelere yol açmaktadır. Kokain genellikle küçük kilitli poşetler içerisinde 0,5 – 1 gram şeklinde paketçikler halinde tek doz kullanımlık olarak paketlenmektedir²⁴.

2.1.5. Esrar

Esrar, dişi hint kenevir bitkisinin çiçeklerinden ve tohum yataklarından elde edilip, görüntüsü toz şeklinde ve kına rengindedir. Kenevir bitkisi çok yüksek oranda tetrahidrokannabinol (THC) oluşmaktadır. Yüksek oranda THC içeren kısımları ilk etapta kurutulup, kurutma işlemi gerçekleştirildikten sonra küçültülerek elenmeye hazır hale getirilmektedir. Eleme sonucu ortaya çıkan ince toz haline 'toz esrar', bu tozun ısıtılıp kalıp şekline getirilmesine ise 'takoz esrar' denmektedir. İnce elekten geçtikten sonra altta kalan kısmı 1. kalite niteliğinde bir esrar haline dönüşüp, uygulamada 'kubar' ismi ile anılmaktadır. Sıvı, toz ve plaka olarak kullanıcıya veya alıcıya sunulmaktadır. Kullanım şekli olarak damıtma yöntemi ile ortaya çıkan yeşil renkteki maddenin şırınga ile damardan kullanılması mümkün olmakla buruna çekerek, pipo, sigara vb. gibi şeylerin içerisine konularak da kullanılabilir. Yine tereyağı, bal veya tatlılarla karıştırılıp macun yapılarak yendiği de olmaktadır. Esrar maddesi ulaşılması kolay ve diğer maddelere göre daha ucuz olduğundan daha

²² Güngör, Kınacı,2001;53., Kurt, 2007;34.

²³ Uyuşturucu Madde Türleri, Ankara Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele şube Müdürlüğü, Ankara, 2015.

²⁴ Sevük, 2007; 43. ,Uyuşturucu Madde Türleri, Ankara Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele şube Müdürlüğü, Ankara, 2015.

fazla tüketilmektedir. Genellikle ağzı kapalı torbalarda veya kâğıda sarılı bir şekilde 1-3 gram civarında paketlenmektedir. Bu tür tek kullanımlık maddelere uygulamada ‘fişek’ adı verilmektedir²⁵.

Esrarın kullanıcılar üzerindeki etkilerinden kısaca bahsetmek gerekir ise; kullanımdan birkaç dakika sonra etkisini göstermeye başlamaktadır. İlk etki olarak kişide güven, rahatlama hissi oluşturur, hareketleri yavaşlatır, uzaklıklar olduğundan uzak algılanır, kişi kendini hafiflemiş hisseder. Doz alımı yüksek olunca kullanıcılar saldırgan bir hale bürünür, çırpınır, paniğe kapılır, halüsinasyonlar görür. Bir saat ila altı saat arası süren uyku hali ile esrarın etkileri sona ermektedir. Esrarın fiziksel etkileri olarak, kalp hızı artışı, ağız kuruluğu, iştah artışı, kan basıncının artması, vücutta uyuşukluk, ölüm korkusu, baş ağrıları, şehvet, bulantı, göz bebeklerinde büyüme vb. belirtileri görmek mümkündür. Psikolojik etkiler olarak ise renk, ses ve zaman algısında yanılma, dikkat dağınıklığı, muhakeme bozukluğu gibi durumlar söz konusu olmaktadır²⁶.

Aynı şekilde uzun süreli kullanıcılarda fiziksel bozukluk olarak, renklerinin soluk, gözleri çukura batmış, göz kapaklarının etrafı çürümüş, zayıflık, dalgınlık, dengesizlik, çevreyle ilişkilerinin kesik oldukları görülmektedir.

“Esrara argoda; çalı, tereyağı çiçeği, kavanoz, temcit pilavı, yeşillik, kıkırdama dumanı, aşk otu, Meryem gibi adlar verilmektedir”²⁷.

2.1.6. Crack

Kokainin bir türevi olan crack, kokaine göre daha etkili ve tehlikeli bir maddedir. Kokain hidrokrolit ve yemek sodasının su içinde karıştırılarak ısıtılması ile elde edilmektedir. Toz ve sıvı halinde, kesme şeker görünümünde ve beyaz veya krem renklerindedir²⁸.

Crack, sigara gibi içilerek ya da buruna çekilerek kullanılmaktadır. Eroinden üç kat daha hızlı ve etkilidir ve kısa sürede etkisi beyne ulaşır.

Crack sürekli kullanıcılarda, uykusuzluk, sinir bozukluğu, aşırı kilo kaybı, hayal görme, algılamada zayıflık, beynin yapısında bozukluk gibi ağır sonuçlar doğurmaktadır²⁹.

²⁵ Kurt, 2007; 21. , Sevik, 2007; 41., Güngör, Kınacı,2001; 55-56.

²⁶ Sevik 2007;42., Güngör, Kınacı, 2001 ;57.

²⁷ Güngör, Kınacı,2001; 60.

²⁸ Kurt, 2007;34., Güngör, Kınacı,2001; 61.

²⁹ Sevik ,2007; 43.

2.1.7. Marihuana

Marihuana kenevir bitkisinin yaprak ve çiçeklerinin kurutulması ile elde edilmektedir. Kolay ulaşılabilirliği ve vücuda etkilerinin küçümsenmesi nedeniyle kullanımı yaygınlaşmaktadır. Ancak kullanıcılarda kısa ve uzun süreli hafıza kayıplarına, görme bozukluklarına, yüksek tansiyona, kadınlarda doğurganlığın azalmasına sebebiyet vermektedir³⁰.

2.2. Sentetik Uyuşturucular Psikotropik Maddeler

2.2.1. Genel Olarak

Tıbbi amaçlarla üretilen sentetik uyuşturucular psikotropik maddeler olarak adlandırılmaktadır. 1971 Psikotropik Maddelere Dair Sözleşmenin 25. maddesinde sentetik uyuşturucular depresantlar, trankilizanlar, stimulantlar, hallusinojenler olarak dört gruba ayrılmıştır. Ruhsal hastalıkların tedavisi amacıyla kullanılan bu maddeler ülkemizde kırmızı ve yeşil reçete ile denetim altında satılmaktadır³¹.

Sentetik uyuşturucuları ana başlıklar altında kısaca açıklayacak olursak;

2.2.2. Depresantlar (Yatıştırıcılar)

Depresantlar merkezi sinir sistemini uyuşturan, akli faaliyetleri yavaşlatan maddelerdir. Ağrı kesici hipnotikler ve sinir giderici sedatifler bu grupta sayılan ilaçlardır.

Yatıştırıcılar barbitorat ve benzadiazgindir olarak iki ana sınıfa ayrılırlar. Barbiturantlar ağrı kesici niteliğinde kullanılıp, kişi üzerinde yavaş konuşma, dikkat dağınıklığı ve şuur karışıklığına sebebiyet vermektedir. Barbiturantlar kullanılmadığı taktirde huzursuzluk, bulantı, kusma, terleme sonuçlarını doğurmaktadır. Benzodiazepinler ise kısa sürede kişiyi rahatlatan, endişeleri giderici etkilere sahiptir³².

---

³⁰ Sevük , 2007; 45.

³¹ Kurt , 2007; 36.

³² Sevük, 2007; 45. , Kurt, 2007; 37.

2.2.3. Hallüsinojenler (Hayal Gördürenler)

Bu tür ilaçlar birçok doğal ve sentetik madde karışımlarına haizdir. Kişilerin duygu ve düşüncelerini etkileyerek hayal gördürme etkisi bulunmaktadır. Bu maddelerin en çok bilinen türleri LSD, Mescaline, Psilocybindir. Bu maddeleri kullananlarda ruhsal yıkımlar oluşur, gerçek ve gerçek dışı karışır. Aynı zamanda kişi sürekli hayaller görür ve kişide kalıcı sorunlar bırakabilir³³.

2.2.4. Stimulanlar (Uyarıcılar)

Stimulanlar merkezi sinir sistemine uyarıcı etki yapmaktadır. Stimulanların başında amfetaminler gelmektedir. Fiziksel ve ruhsal olarak enerji veren, yorgunluğu bastıran, uyku gideren, yorgunluk giderici etkileri bulunmaktadır. Tıpta bir çok alanda kullanılmaktadır. Obezite rahatsızlığı olanlarda iştah azaltma, hiperaktif çocukların tedavisinde, sporcularda doping, gece uykusunu engellemek için, parkinson hastalığına yardımcı olarak kullanılmaktadır. Deri altına enjekte edilerek ya da ağız yoluyla kullanılmaktadır. Fazla kullanıldığı takdirde baş dönmesi, iştahsızlık, halsizlik, gerginlik, karın ağrısı, titreme, bilinç bulanıklığı, kalp ritminde bozukluk gibi sorunlara sebebiyet vermektedir³⁴.

2.2.5. Captagon

Sentetik uyuşturuculardan olup tablet olarak piyasaya sürülen captagon, Fenetylline HCL isimli etken madde içermektedir. Önceleri Almanya'da yasal olarak imal edilirken kötüye kullanımların artması ve Uluslararası baskılar neticesinde üretimi durdurulmuştur. Türkiye de kullanımı pek yaygın değildir³⁵.

Captagon tabletleri üzerinde genellikle iç içe geçmiş iki hilal baskısı bulunmaktadır. Bej renginde olup doğrudan beyne etki ederek sinir sistemi üzerinde etki kurmaktadır. Bu maddeyi kullanan kişiler üzerinde, kalp ritmini artırıcı, solunumu hızlandırıcı, kan basıncını yükseltici, iştahsızlık gibi etkiler

---

³³ Güngör, Kınacı,2001; 63.

³⁴ Güngör, Kınacı,2001; 62.

³⁵ Güngör, Kınacı,2001; 64.

göstermektedir. Uzun süreli kullanımlarda ise depresyon, uyuşukluk, uyku bozukluğu ve kalp ve damar zehirlenmesi gibi durumlar oluşturmaktadır³⁶.

2.2.6. Uçucu ve Çözücü Maddeler

Uçucu ve çözücü maddeler psikotropik maddelerden olmayıp uçucu ve çözücü nitelikte evlerde, iş yerlerinde ve sanayelerde yaygın olarak kullanılan, genel olarak bağımlılık yapan maddelerdir. Bu kapsamdaki maddeler genelde uyuşturucu madde sayılmamakla birlikte, içinde bulunan kimyasal maddelerin uyuşturucu etkisi göstermesi nedeniyle uyuşturucu olarak kullanılmaktadır. Diğer uyuşturucu etki gösteren maddelere nazaran daha kolay şekilde ulaşılması nedeniyle bağımlılar, özellikle sokak çocukları tarafından kullanımı yaygındır³⁷.

Uçucu ve çözücü maddelerin üretiminde kullanılan maddeler şunlardır; Alifatik ve aromatik hidrokarbonlar, halojenize hidrokarbonlar, Alifetik nitritler, esterler, Alkoller, Glikoller, Eterler, Gazlardır. Uyuşturucu veya uyarıcı madde olarak kullanılan uçucu ve çözücü maddeler ise şunlardır; zambak, uhu, bally gibi yapıştırıcılar, oje, aseton, saç spreyi, deodorant, lokal anestetikler, yangın söndürücüler, benzin, çakmak gazı gibi sıvı yanıcılar, hava gazı, tiner, cila gibi boya malzemeleridir³⁸.

Bu maddeler genellikle solunum yoluyla alınarak kullanılmaktadır. Kullanımı halinde kişi üzerinde algılama bozukluğu, iştahsızlık, unutkanlık, ileri aşamalarda karaciğer bozukluğu, işitme ve görme kaybı, koma ve ölümlere sebebiyet verebilmektedir³⁹.

2.2.7. Sentetik Kannabinoid (Bonzai)

Uygulamada bonzai adıyla bilinen sentetik kannabinoid grubuna ait uyuşturucu maddedir. Kenevir bitkisinin içerisinde yer alan THC kimyasal maddesini taklit eden bir türdür. Bonzai, son zamanlarda tüm dünyada ve ülkemizde kullanımı özellikle gençler arasında giderek yaygınlaşan ve ölümcül sonuçlar

---

³⁶ Uyuşturucu Madde Türleri, Ankara Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele şube Müdürlüğü, Ankara, 2015.

³⁷ Yurdakul, s. 81, Güngör, Kınacı,2001; 66.

³⁸ Güngör, Kınacı,2001; 66-67.

³⁹ Kurt, 2007: 40., Sevik, 2007, 47-48.

doğuran bir maddedir. Avrupa da “spice” Türkiye de “bonzai “ olarak adlandırılmaktadır⁴⁰.

Bu uyuşturucu ve uyarıcı madde genellikle, sentetik kannabinoid içeren maddenin asetonla seyreltilerek ortaya çıkan sıvının yavşan otu, kekik, ada çayı gibi doğal otlar üzerine püskürtülmesi ile elde edilmektedir. Sentetik kannabinoidlerin bu şekilde piyasaya sürülerek esrar maddesine benzetilmek istenmesi ve doğal uyuşturucu madde gibi gösterilmek istenmektedir. Böylelikle satılması daha da kolaylaşmaktadır. Bu uyuşturucu ve uyarıcı maddenin üretiminde ülkemizde genellikle yavşan otunun kullanıldığı gözlemlenmiştir⁴¹.

Sentetik kannabinoidlerin kullanım sonucu etkileri sürekli değişen kimyasal yapı nedeniyle net olarak tespit edilememekle birlikte kullanıcı üzerinde genel olarak; korkulu halüsinasyonlar, bilinç kaybı, düzensiz kalp atışı, değişen vücut ısısı, kusma, nefes daralması, toksit zehirlenmeye bağlı ani ölümler meydana gelmektedir⁴².

---

⁴⁰ ET: 22/04/2019 , http://www.journalagent.com/tard/pdfs/TARD_43_5_347_351.pdf

⁴¹ Uyuşturucu Madde Türleri, Ankara Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele şube Müdürlüğü, Ankara, 2015.

⁴² Uyuşturucu Madde Türleri, Ankara Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele şube Müdürlüğü, Ankara, 2015.

İKİNCİ BÖLÜM

UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE İMAL VE TİCARET SUÇLARI

1. GENEL OLARAK

Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçları 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 188. maddesinde düzenlenmekle birlikte, bu madde kapsamında ki suçların ortak özelliği kazanç elde etmek saikıyla hareket edilmiş olunmasıdır.

Maddenin birinci fıkrası uyuşturucu veya uyarıcı madde imal etme, ithal etme ve ihraç etme suçlarını; maddenin üçüncü fıkrası uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ülke içerisinde ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak satılması, satışa arz edilmesi, başkalarına verilmesi, sevk edilmesi, nakledilmesi, depolanması, satın alınması, kabul edilmesi ve bulundurulması suçlarını; maddenin altıncı fıkrası üretimi resmi makamların iznine veya satışa yetkili tabip tarafından düzenlenen reçeteye bağlı olan ve uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi doğuran her türlü maddenin imal, ithal, ihraç ve ticareti suçlarını; maddenin yedinci fıkrası ise Uyuşturucu veya uyarıcı etki doğurmamakla birlikte, uyuşturucu veya uyarıcı madde üretiminde kullanılan ve ithal veya imali resmi makamların iznine bağlı olan maddelerin ülkeye ithal edilmesini, imal edilmesini, satılmasını, satın alınmasını, sevk edilmesini, nakledilmesini, depolanmasını veya ihraç edilmesi suçlarını kapsamaktadır.

Maddenin 2. fıkrası uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ithal veya ihracı sonucu diğer ülkelerde ortaya çıkacak yargılamalara ilişkin düzenlemeyi, maddenin 4, 5 ve 8. fıkraları ise suçun daha fazla cezayı gerektirecek nitelikli hallerini kapsamaktadır.

2. MADDE METNİ ve GEREKÇE

Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti

“Madde 188- (1) Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal, ithal veya ihraç eden kişi, yirmi yıldan otuz yıla kadar hapis ve iki bin günden yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı fiilinin diğer ülke açısından ithal olarak nitelendirilmesi dolayısıyla bu ülkede yapılan yargılama sonucunda hükmolunan cezanın infaz edilen kısmı, Türkiye’de uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı dolayısıyla yapılacak yargılama sonucunda hükmolunan cezadan mahsup edilir.

(3) Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak ülke içinde satan, satışı arz eden, başkalarına veren, sevk eden, nakleden, depolayan, satın alan, kabul eden, bulunduran kişi, on yıldan az olmamak üzere hapis ve bin günden yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.(Ek cümle: 18/6/2014 – 6545/66 md.) Ancak, uyuşturucu veya uyarıcı madde verilen veya satılan kişinin çocuk olması hâlinde, veren veya satan kişiye verilecek hapis cezası on beş yıldan az olamaz.

(4) (Değişik: 27/3/2015-6638/11 md.) a) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin eroin, kokain, morfin, sentetik kannabinoid ve türevleri veya bazmorfin olması,

b) Üçüncü fıkradaki fiillerin; okul, yurt, hastane, kışla veya ibadethane gibi tedavi eğitim, askerî ve sosyal amaçla toplu bulunulan bina ve tesisler ile bunların varsa çevre duvarı, tel örgü veya benzeri engel veya işaretlerle belirlenen sınırlarına iki yüz metreden yakın mesafe içindeki umumi veya umuma açık yerlerde işlenmesi, hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) (Değişik: 18/6/2014 – 6545/66 md.) Yukarıdaki fıkralarda gösterilen suçların, üç veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

(6) Üretimi resmi makamların iznine veya satışı yetkili tabip tarafından düzenlenen reçeteye bağlı olan ve uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi doğuran her türlü madde açısından da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır. (Ek cümle: 29/6/2005 – 5377/22 md.) Ancak, verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.

(7) Uyuşturucu veya uyarıcı etki doğurmamakla birlikte, uyuşturucu veya uyarıcı madde üretiminde kullanılan ve ithal veya imali resmi makamların iznine bağlı olan maddeyi ülkeye ithal eden, imal eden, satan, satın alan, sevk eden, nakleden, depolayan veya ihraç eden kişi, sekiz yıldan az olmamak üzere hapis ve bin günden yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(8) Bu maddede tanımlanan suçların tabip, diş tabibi, eczacı, kimyager, veteriner, sağlık memuru, laborant, ebe, hemşire, diş teknisyeni, hastabakıcı, sağlık hizmeti veren, kimyacılıkla veya ecza ticareti ile iştigal eden kişi tarafından işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır⁴³⁴⁴ „45

⁴³ <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>, ET : 19.03.2019

⁴⁴ “Bu maddede, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin imal ve ticareti suçuna ilişkin hükümler düzenlenmiştir. Burada uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin nelerden ibaret bulunduğu tanımlanmadığı gibi, bunların teker teker gösterilmesi yoluna da gidilmemiştir. Bunun nedeni, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ve aynı etkiyi yapan ilâç ve sentetiklerin kötüye kullanılmalarının yaptırım altına alınarak güçlü bir sosyal savunmanın sağlanmasıdır. Böylece, psikotrop madde olarak,

3. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ YARAR

uyuşturucu veya uyarıcı etkisi yapan ve kişilerde bağımlılık meydana getiren bütün maddelerin, bu suçun konusunu oluşturacağı kabul edilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal, ithal veya ihraç edilmesi, suç olarak tanımlanmıştır. Bu suç, bir kazanç elde etmek için işlenmektedir. Ancak, çoğu zaman bu suçun işlenmesi suretiyle ne kadar kazanç elde edildiği belirlenemediği gibi, elde edilen kazancın müsaderesi de mümkün olamamaktadır. Bu nedenle, söz konusu suçun işlenmesi dolayısıyla, hapis cezasının yanı sıra, adli para cezasına da hükmedilmesi uygun görülmüştür.

İkinci fıkrada, uyuşturucu veya uyarıcı madde suçlarıyla ilgili olarak bir milletlerarası ceza hukuku kuralına yer verilmiştir. Buna göre, uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı fiilinin diğer ülke açısından ithal olarak nitelendirilmesi dolayısıyla bu ülkede yapılan yargılama sonucunda hükmolunan cezanın infaz edilen kısmı, Türkiye'de uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı dolayısıyla yapılacak yargılama sonucunda hükmolunan cezadan mahsup edilecektir. Türkiye'den yapılan uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı, karşı ülke açısından ithal oluşturmaktadır. Bu ülkede uyuşturucu veya uyarıcı madde ithali nedeniyle yargılama yapılması veya bir cezaya mahkûm olunması, Türkiye'de uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı dolayısıyla yargılama yapılmasına engel teşkil etmemektedir. Böylece, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal veya ticareti suçlarıyla ilgili olarak non bis in idem kuralına milletlerarası sahada geçerlilik tanınmamıştır. Ancak, Türkiye'den yapılan uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı karşı ülke açısından ithal oluşturduğu için, bu ülkede yapılan yargılama sonucunda mahkûm olunan hapis cezasının kurumda infaz edilen kısmının, Türkiye'de uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı dolayısıyla yapılan yargılama sonucunda mahkûm olunan hapis cezasından mahsup edilmesi gerekmektedir.

Üçüncü fıkrada, uyuşturucu veya uyarıcı madde ticaretine ilişkin çeşitli fiiller, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Buna göre; uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak ülke içinde satışı, satışı arzı, başkalarına verilmesi, nakli, depolanması ya da kazanç amacıyla satın alınması, kabul edilmesi veya bulundurulması, bir ve ikinci fıkralara göre ayrı bir suç oluşturmaktadır. Bu suç dolayısıyla da, bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçlarda olduğu gibi, hapis cezasının yanı sıra adli para cezası öngörülmüştür.

Maddenin dördüncü fıkrasına göre, uyuşturucu maddenin eroin, kokain, morfin veya bazmorfin olması, bir ve üçüncü fıkralarda tanımlanan suçların konu bakımından nitelikli unsurunu oluşturmaktadır ve bu fıkralara göre verilecek cezaların artırılmasını gerektirmektedir.

Beşinci fıkraya göre, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal veya ticareti suçlarının suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezaların artırılması gerekmektedir. Dikkat edilmelidir ki, bu durumda, suç işlemek amacıyla örgüt teşkil etmekten, kurulmuş örgütü yönetmekten, bu örgüte üye olmaktan dolayı ayrıca cezaya hükmedilmelidir.

Maddenin altıncı fıkrasında, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarına ilişkin olarak yukarıdaki fıkralarda yer alan bütün hükümlerin, üretimi resmî makamların iznine veya satışı yetkili tabip tarafından düzenlenen reçeteye bağlı olan ve uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi doğuran her türlü madde açısından da uygulanacağı kabul edilmiştir.

Yedinci fıkraya göre, uyuşturucu veya uyarıcı etki doğurmamakla birlikte, uyuşturucu veya uyarıcı madde üretiminde kullanılan ve ithal veya imali resmî makamların iznine bağlı olan maddenin ülkeye sokulması, imal edilmesi, satılması, satın alınması, nakledilmesi, depolanması veya ihraç edilmesi, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Dikkat edilmelidir ki, bu suçun konusu, uyuşturucu veya uyarıcı madde üretiminde kullanılan maddelerdir ve bunlar uyuşturucu veya uyarıcı etki doğurmazlar; ancak bu maddelerin ithal ve imalinin resmî makamların iznine bağlı olması gerekir. Söz konusu suç, seçimlik hareketli bir suçtur ve bu seçimlik hareketlerden birinin gerçekleşmesiyle suç oluşacaktır. Ancak bunlardan birkaçının bir olayda gerçekleşmesi hâlinde bir suçun işlendiğini kabul etmek gerekir.

Maddenin son fıkrasında, bu maddede tanımlanan suçların tabip, diş tabibi, eczacı, kimyager, veteriner, sağlık memuru, laborant, ebe, hemşire, diş teknisyeni, hastabakıcı, sağlık hizmeti veren, kimyacılıkla veya ecza ticareti ile iştigal eden kişi tarafından işlenmesi, bu suçların kişi bakımından nitelikli unsur olarak kabul edilmiştir ve verilecek cezaların bu hükme göre artırılması gerekmektedir.

⁴⁵https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/maddedetaylari?jsessionid=HOqXYq5SSDwaUDoE_Itr_vPSCigap2ehU-ILyKer_OPOITxXtNszt!299816532?psira=18724 (Erişim) 19.03.2019.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ticaret suçu 5237 sayılı TCK'da Toplum Karşı Suçlar Kısmının Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar bölümünde düzenlenmiş olup, bu suçla korunmak istenen hukuki yararın kişilerin, toplumun hatta insanlığın sağlığının korunması olduğu ifade edilebilir⁴⁶.

4. SUÇUN FAİLİ VE MAĞDURU

Suçun faili herkes olabileceği gibi, fail tek kişi veya birden fazla kişi de olabilir. Suçun faili olabilmek için herhangi bir özelliğe sahip olunması gerekmemektedir. Ancak, failin TCK'nın 188/8 maddesinde belirtilen tabip, diş tabibi, eczacı, kimyager, veteriner, sağlık memuru, laborant, ebe, hemşire, diş teknisyeni, hastabakıcı, sağlık hizmeti veren, kimyacıyla veya ecza ticareti ile iştigal eden kişiler olması halinde cezanın nitelikli hal kapsamında artırılması gerektiği kabul edilmiştir. Suçun faili gerçek kişi olmakla, tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde TCK'nın 189. maddesi uyarınca tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur⁴⁷.

Suçun mağduru ise tüm toplumdur. Uyuşturucu ve uyarıcı maddeler bireylerin sağlığını ve refahını olumsuz etkilemektedir. Toplumda uyuşturucu ve uyarıcı madde bağımlılarının artması toplumun sosyal, ekonomik, siyasal temellerini sarsmakla geleceğe dair önü alınamaz zararlara sebebiyet vermektedir⁴⁸.

5. SUÇUN KONUSU

TCK'nın 188. maddesinde tanımlanan suçun konusu uyuşturucu veya uyarıcı maddelerdir. Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin nelerden ibaret olduğuna dair net bir sayım yapılmamıştır. Bunun nedeni TCK'nın 188. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere, uyuşturucu veya uyarıcı maddeler ile aynı etkiyi yapan ilaç ve sürekli kimyasal değişimlerle farklı türlerde üretilen sentetiklerin kötüye kullanılmalarının yaptırım altına alınarak güçlü bir sosyal savunmanın sağlanmasıdır.

---

⁴⁶ Tezcan, Erdem, Önok; *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2013, s. 693.

⁴⁷ Elmas, 2016;10-13.

⁴⁸ Elmas, 2016;14.

Böylelikle, psikotrop madde kapsamında kalan, uyuşturucu ve uyarıcı madde etkisi yapan veya bağımlılık yapan bütün maddeler suçun konusunu oluşturacaktır⁴⁹.

Dünya Sağlık Teşkilatı uyuşturucuyu, “*Bitkisel veya sentetik olup, merkezi sinir sistemini etkileyerek fiziki ve / veya psikik bağımlılık hallerine yol açan ve bazı hallerde tek konulu (kullanmanın devamı üzerine dozajı artırmak ihtiyacının duyulması) ve diğer bazı hallerde ise aynı kişinin değişik uyuşturucu kullanması gibi çift konulu tutku yaratan bütün maddeler uyuşturucu madde sayılırlar*“ şeklinde tanımlamıştır⁵⁰.

Psikotrop maddeler ise esas etkisi ya da başlıca etkilerden biri ruhsal durumu düzeltten doğal ya da sentetik kimyasal maddelerdir⁵¹. Uyuşturucu veya uyarıcı maddeler ile psikotrop maddeleri çalışmamızın ilk bölümünde ayrıntılı şekilde anlattığımızdan atıf yapmakla yetiniyoruz.

6. SUÇUN MADDİ UNSURU

6.1 Genel Olarak

Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticaret suçunun maddi unsurları; maddenin birinci fıkrası uyuşturucu veya uyarıcı madde imal etme, ithal etme ve ihraç etme suçlarını, maddenin üçüncü fıkrası uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ülke içerisinde ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak satılması, satışı arz edilmesi, başkalarına verilmesi, sevk edilmesi, nakledilmesi, depolanması, satın alınması, kabul edilmesi ve bulundurulması suçlarını ,maddenin yedinci fıkrası ise uyuşturucu veya uyarıcı etki doğurmamakla birlikte, uyuşturucu veya uyarıcı madde üretiminde kullanılan ve ithal veya imali resmi makamların iznine bağlı olan maddelerin ülkeye ithal edilmesini, imal edilmesini, satılmasını, satın alınmasını, sevk edilmesini, nakledilmesini, depolanmasını veya ihraç edilmesi şeklinde gösterilmiştir .

⁴⁹ Parlar Ali ,Kızılkaya Azmi , *Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları* ,Bilge Yayınevi , Ankara - 2018,,Kızılkaya Azmi , Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları ,Bilge Yayınevi , Ankara -2018, s.23.

⁵⁰ Erman Sahir, Özek Çetin, *Kamunun Selametine Karşı İşlenen Suçlar*, 1995, s 257.

⁵¹ Büyük Larousse , cilt 18 , s 9605.

6.2 TCK 188/1 Maddede Tanımlanan Suçun Maddi Unsuru

6.2.1 Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal Etmek

TCK’nda imal kavramına ilişkin tanım bulunmamakla, imal kavramı TDK sözlüğünde “ham maddeyi işleyerek bir mal elde etmek“, Meydan Larousse sözlüğünde “işleyerek yapma” anlamlarına gelmektedir.

Doktrinde imal “iki ya da daha çok sayıdaki farklı maddenin kimyasal tepkimeye sokulması sonucu, bunlardan değişik nitelikte ve TCK anlamında uyuşturucu özelliği bulunan yeni bir madde elde edilmesi veya bir uyuşturucu maddenin başka bir uyuşturucu maddeye dönüştürülmesi ya da bir uyuşturucu maddenin artırılması işlemi olarak tanımlanmıştır⁵². “

Doktrinde belirtilen tanımı genişletecek olursak imal üç biçimde olabilir;

Başlı başına uyuşturucu madde olmayan iki ya da daha çok maddenin kimyasal tepkime sonucunda uyuşturucu özelliği olan bir maddenin elde edilmesi şeklinde olabilmektedir. Örnek olarak meperidin verilebilir.

Diğer bir yöntem uyuşturucu madde özelliği olan, doğal veya sentetik uyuşturucunun farklı yöntemlerle başka uyuşturucu veya uyarıcı maddeye dönüştürülmesidir. İşbu yol kullanılarak yapılan imal türünün en bilindik örneği eroin maddesidir.

Herhangi bir uyuşturucu maddenin damıtma, elektroliz ya da flotasyon gibi yöntemlerle, içindeki yabancı maddelerden arındırılarak saflaştırılmasıdır. Bu yöntemde de örnek olarak eroinin damıtılarak saflık derecesinin yükseltilmesini verebiliriz⁵³.

İmal suçunun teşebbüse elverişli olup olmadığı noktasında farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrindeki bir görüşe göre, uyuşturucu veya uyarıcı maddenin imaline yarayan maddelerin tedarik edilmesi eylemi TCK’nın 188/7. maddesinde düzenlenmiş olan bağımsız suçu oluşturacağından, imale teşebbüsün mümkün olmayacağını savunulmuştur⁵⁴. Diğer görüşe göre imal için hazırlanmış olan alet ve malzemeler elverişli nitelikte ise ve imal için harekete başlanmış ancak elde olmayan nedenlerle suç tamamlanmamışsa teşebbüsün söz konusu olacağı savunulmuştur⁵⁵.

⁵² Balcı, Murat. *Türk Ceza Kanununda Uyuşturucu Madde Ticareti Suçları*, Adalet Yayınevi, Ankara 2009, s. 125, Elmas, 2016;27.

⁵³ Güngör, Kınacı,2001; 166.

⁵⁴ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;709.

⁵⁵ Elmas, s. 32-33.

Genellikle imal suçu teşebbüs aşamasında kaldığında o aşamaya kadar TCK'nın 188/3. fıkrasında kalan uyuşturucu madde ticareti suçlarından biri tamamlanmış olur. Bu gibi durumlarda fikri içtima kuralları gereği sanık için ağır olan sonuçtan hüküm kurulmalıdır⁵⁶.

İmal etme eyleminin oluşması için gerekli şartlara ilişkin Yargıtay'ın 10. CD 22.11.2007, 15691/13549 sayılı kararı "*Uyuşturucu maddelere dair 1961 TEK sözleşmesinin 1. maddesinin n bendinde yer alan, "imal deyimi; istihsal, hariç, uyuşturucu madde elde edilmesini mümkün kılan bütün işletmeleri ifade eder ve uyuşturucu maddelerin artırılması ve diğer uyuşturucu maddelere dönüştürülmesi işlemlerini kapsar"*, şeklinde ki uyuşturucu madde imal tanımı ile sanıklardan elde edilen uyuşturucu madde, uyuşturucu maddenin imal edildiği iddia edilen yerin çevresinden elde edilen alet ve malzemeler nazara alınarak sanıklar tarafından uyuşturucu madde imal edilip edilmediği hususunda 14.04.1982 tarih ve 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu kanunu 7. maddesi ile kurulmuş bulunan Adli Tıp 5. İhtisas kurumundan mütalaa alarak, suç niteliğinin tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde uyuşturucu madde imal etmek suçundan hüküm kurulması" şeklindedir.

İmal etme eyleminin 188/3. madde kapsamında kalan diğer filler ile içtimasına yönelik Yargıtay 10. CD, 15.12.2011, 10792/ 58701 sayılı kararı " Tüketen – tüketilen norm ilişkisi – kuralı gereğince, uyuşturucu ve uyarıcı madde imal eden kişinin, arada hukuken geçerli bir kesinti olmaması koşuluyla, imal ettiği bu maddeleri satmak için bulundurmasının ya da satmasının, imal dışında ayrı bir suç oluşturmayacağı, imal ile ilgili fiilin, bulundurma ve satma fiillerini içine alıp tüketeyeceği; sanığın, temin ettiği uyarıcı niteliğindeki amfetaminden, bu maddeyi içeren tabletleri imal ederek uyarıcı madde imal etme suçunu işlediği ve imal ettiği yerde bu tabletlerin bulunduğu, sanık bu tabletlerden bir kısmını sattığını söylemiş ise de imal ve satma arasında hukuken geçerli bir kesinti olmadığı için ayrıca uyuşturucu madde satma suçunun oluşmadığı; sanığın fiilinin bütünüyle uyarıcı madde imal etme suçunu oluşturduğu ve sadece bu suçtan mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, sanık hakkında ayrıca uyarıcı madde satma suçundan da mahkumiyet hükmü kurulması," şeklindedir. TCK'nın 188/1 maddesinde yer alan suçlar ile 188/3. maddesinde yer alan suçların içtimasına yönelik

⁵⁶ Güngör, Kınacı,2001; 170-173.

doktrinde farklı görüşler mevcut olmakla bu farklılıkları çalışmamızın içtima bölümünde ele aldık.

6.2.2 Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İthal Etmek

İthal kelimesi, TDK sözlüğünde bir ülkeye başka ülkelerden mal getirme veya satın alma olarak, Uyuşturucu Maddelere Dair 1961 Tek Sözleşmesinin 1/m fıkrasında özel anlamıyla birlikte, uyuşturucu maddelerin maddeten bir memleketten diğerine veya aynı memleketin bir ülkesinden diğerine nakledilmesi olarak, Doktrinde ise uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin maddeten Türkiye'nin siyasi sınırlarının herhangi bir yerinden ülkeye sokulması olarak tanımlanmıştır⁵⁷.

İthal suçunun maddi unsurunu uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ülkeye sokulması eylemi oluşturmaktadır. TCK 8/2 maddesinde hangi hallerde suçun Türkiye'de işlenmiş olacağını açıkça belirtmiştir. Şöyle ki; “*Suç; a) Türk kara ve hava sahaları ile Türk karasularında, b) Açık denizde ve bunun üzerindeki hava sahasında, Türk deniz ve hava araçlarında veya bu araçlarla, c) Türk deniz ve hava savaş araçlarında veya bu araçlarla, d) Türkiye'nin kıt'a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgesinde tesis edilmiş sabit platformlarda veya bunlara karşı, İşlendiğinde Türkiye'de işlenmiş sayılır.*” bahsi geçen madde kapsamında ülke kavramı gerçek ve sanal olmak üzere iki anlam içermektedir. Gerçek ülke olarak kabul edeceğimiz durumlar devletin egemenliğinde bulunan kara, deniz ve hava parçalarıdır. Sanal ülke olarak kabul edeceğimiz durumlar ise devletin savaş gemileri ve uçakları, bayrak kuralı gereğince uluslararası sularda ve hava sahasında bulunan deniz ve hava araçlarının bulunduğu yerler ülkenin toprağı kabul edilmektedir⁵⁸.

İthal suçu uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ülkeye girmesi halinde tamamlandığından teşebbüse elverişli bir suç değildir. İthal suçunu, uyuşturucu veya uyarıcı maddenin gümrük kapısı olan yerlerden sokulması ile gümrük kapısı olmayan yerlerden sokulması durumlarına göre farklı değerlendirmek gerekir⁵⁹. Uyuşturucu

⁵⁷ Erman, Özek, s 268, Elmas Birsen, *Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 31,32, Güngör, Kınacı,2001; 175.

⁵⁸ Güngör, Kınacı,2001; 175., Parlar, Kızılkaya, s. 34.

⁵⁹ Güngör, Kınacı,2001; 176., Elmas, 2016;33.

veya uyarıcı maddenin hangi yolla olursa olsun gümrük kapısı olmayan yerden ülkeye girmesi halinde suç tamamlanmış olur⁶⁰.

Gümrük kapısının olduğu yerlerde ise gümrük bölgesini göz önüne almak şartıyla farklı durumlar oluşmaktadır;

- Uyuşturucu veya uyarıcı maddenin, gümrük bölgesine girilmeden ele geçirilmiş olması durumunda Türkiye’de ithal suçu işlenmemiş olacaktır.

- Uyuşturucu veya uyarıcı maddenin gümrük bölgesine girdikten, ancak gümrük görevlilerine beyan aşamasından önce ele geçirilmesi halinde ithal suçu oluşmamakla birlikte tamamlanmış bulundurma, nakletme veya sevk etme suçları oluşacaktır.

- Uyuşturucu veya uyarıcı maddenin gümrük görevlisine beyan aşamasından sonra ele geçirilmesi halinde; uyuşturucu madde, failin beyanı ile ele geçirilmiş ise ithal kastı bulunmadığından ithal suçu oluşmayacaktır. Ayrıca o zamana kadar oluşmuş olan bulundurma, sevk etme suçları değerlendirilmelidir. Failin, gümrük görevlisine kendisinde uyuşturucu madde olmadığını beyan etmesinden sonra uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesi halinde ise ithal etme suçu tamamlanmış olacaktır⁶¹.

- Transit rejime tabi olunan durumlarda failde uyuşturucu veya uyarıcı madde ele geçirilmesi halinde her olay kendine özgü ele alınarak, failin kastı ortaya çıkarılmaya çalışılmalıdır. Uyuşturucu veya uyarıcı maddenin durumu, ülkeye giriş yapılan zaman, yakalanma zamanı ve yeri vb. kriterler ele alınarak suçun nitelendirilmesi yapılmalıdır^{62 63}.

⁶⁰ Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 20.12.2006 tarih ve 2006/13135 Esas ve 2006/14596 Karar sayılı kararı

⁶¹ Suça konu uyuşturucu maddenin giriş ve pasaport işlemlerinden sonra, İran’dan Türkiye’ye giriş yapıp gümrük sahası içine gelen otobüsün gizli bölmesinde ele geçirilmiş olması karşısında, uyuşturucu madde ithal etmek suçunun tamamlandığı gözetilmeden, 5237 sayılı TCK’nın 35/2 . maddesi uygulanarak cezadan indirim yapılması; karşı temyiz olmadığından bozma nedeni yapılamamıştır. 10. CD 19.12.2006, 2006 / 13242 – 14525.

⁶² Elmas, 2016;14.Güngör, Kınacı,2001; 176. , 10 CD,18.02.2013,2012/22796-2013/1517.

⁶³ Olay tutanağı içeriği, suç konusu eroinin Ağrı il merkezinde durdurulan sanık yönetimindeki tır’ın römorkunda ele geçirilmesi, römorktaki T:C gümrük mührünün bozulmamış olmasına karşın römorku çevreleyen halatın kesilmiş durumda olması, arama sırasında görevlilerin römorka bu kesik bölümü açarak girmiş olmaları ve sanığın savunması karşısında; eroinin römorka Türkiye’de konmuş olmasının da mümkün olduğu, sanığın bu tır ile olaydan bir gün önce İran’dan Türkiye’ye giriş yapmış olmasının eroini bu ülkeden Türkiye’ye getirildiğine kanıt oluşturmayacağı, suç konusu uyuşturucu maddenin ithal edildiğine ilişkin şüpheli aşan yeterli ve kesin delil bulunmadığı; sanığın sabit olan failinin TCK’nın188. maddesinin 3. fıkrasında tanımlanan uyuşturucu madde nakletme suçunu oluşturduğu gözetilmeden , bu suç yerine uyuşturucu madde ithal etme suçundan mahkumiyet hükmü kurulması .”10. CD 2013/13982 E , 2014/ 1688 K

Bütün uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarında olduğu gibi yakalanan maddenin kullanım dışı bir amaçla failde bulunduğu tespit gerekmektedir. Aksi halde TCK 191. maddesinde düzenlenen suç oluşacaktır.

6.2.3. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İhraç Etmek

İhraç kelimesinin karşılığı, TDK'da çıkarma, dışarıya atma ve yurt dışına mal satma, Uyuşturucu Maddelere Dair 1961 Tek Sözleşmesinin 1/m fıkrasında her biri özel anlamıyla birlikte uyuşturucu maddelerin maddeten bir memleketten diğerine veya aynı memleketin bir ülkesinden diğerine nakledilmesi, doktrinde uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin, yurttan izinsiz olarak yurtdışına çıkarılması şeklinde tanımlanmaktadır⁶⁴.

İhraç eylemine konu uyuşturucu veya uyarıcı maddenin cinsi, suçun oluşması bakımından önem teşkil etmez ise de uyuşturucu veya uyarıcı maddenin cinsi cezanın belirlenmesi kapsamında değerlendirilir. İhraç suçunun sübuta ermesi için uyuşturucu veya uyarıcı maddenin hangi yolla, nereden, nasıl ülke dışına çıktığı önemli değildir. Yine ihraç suçu kapsamında ele geçirilen uyuşturucu veya uyarıcı maddenin kullanmak dışında bir amaç ile failde bulunduğu ispatı gerekmektedir. Aksi halde TCK'nın 191. maddesinde yer alan suç oluşacaktır⁶⁵.

Kişi uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi hem kişisel kullanımı için, hem de başka bir amaç için yurt dışına çıkarmışsa ele geçirilen uyuşturucu maddenin durumuna bakmak gerekir; fail kullanacağı madde ile kullanma amacı dışında ülke dışına çıkarttığı maddeyi birbirinden ayırmış ise gerçek içtima gereği iki suç oluşacaktır. Failin kullanım amacı ile kullanım amacı dışında bulundurduğu uyuşturucu madde birbirinden ayrılmamış ise failin uyuşturucu madde kullanıp kullanmadığı tıbbi yöntemlerle sonuçlandırılmalı, fail kullanıcı ise yine gerçek içtima gereği iki suç oluşur, fail kullanıcı değilse sadece ihraç suçu oluşacaktır⁶⁶.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde ihraç suçu teşebbüse elverişli bir suçtur. Bu kapsamda Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarına göre, failin gümrük görevlisine kendisinde uyuşturucu veya uyarıcı madde bulunmadığını beyan ettiği, ancak ülke sınırı geçilmeden failde uyuşturucu madde ele geçirildiği hallerde ihraç

⁶⁴ Parlar, Kızılkaya, 2018, ,Hatipoğlu Muzaffer , Türk Ceza Kanunu Yorumu, c2 ,2007 , s.1407.

⁶⁵ Kurt, 2007: 50., Günal Yılmaz , Uyuşturucu Madde Suçları , İş Matbaacılık ve Ticaret , Ankara 1976 . s.92 , Elmas 2016 ;.39.

⁶⁶ Güngör, Kınacı,2001; 191,192.

fiilinin teşebbüs aşamasında kalacağı, tamamlanmış olan nakletmek, sevk etmek suçları ile TCK 44. madde gereğince fikri içtima şartlarının uygulanacağı belirtilmiştir⁶⁷. Kanaatimizce, kast suçun manevi unsuru olduğundan ve failin ihraç suçuna ilişkin kastı belirlenebilir olması halinde, failin eyleminin TCK'nın 188/1 ve 3. maddelerini birden ihlal etmesi mümkün olmayacağından sadece ihraca teşebbüsten cezalandırılması gerekecektir.

TCK 188/2 madde hükmü kapsamında ihraç fiilini değerlendirecek olursak, yabancı ülkede yapılan yargılamaya ilişkin mahsup işlemi Yargıtay 10. CD 10.05/2014, 2014/3699-3710 sayılı kararı kapsamında şu şekilde yapılmalıdır; ilk adım olarak Türkiye'de hükmedilen mahkumiyet cezasının infaza yönelik gerekli hesaplamaları yapıldıktan sonra infaz kurumunda geçirilmesi gereken süre belirlenip, yabancı ülkede gözaltı ile tutuklulukta geçen süreler hesaplanır. Daha sonra gözaltı ve tutuklulukta geçen süre mahkumiyete tabi süreden çıkarılarak infaz kurumunda geçirilmesi gereken süre belirlenmektedir⁶⁸.

- Yargıtay 9. CD'nin bir kararına göre, *suç Tarihinde Bulgaristan'dan Türkiye'ye gelmekte iken malko Tırnova gümrük kapsamında uyuşturucu maddelerle yakalanarak, Bulgaristan da yargılanıp 3 yıl hapis cezası ile cezalandırılan ve hakkındaki hüküm kesinleşen sanığın, TCK'nın 13. maddesinin 1. ve 3. fıkraları ile ülkemizin taraf olduğu Ceza Yargılarının Milletlerarası Değeri Konusunda Avrupa Sözleşmesinin 53/1. maddesi gereğince aynı fiilden dolayı Türkiye'de yargılanmayacağı ve CMK'nın 223/7 maddesi gereğince hakkında ki davanın reddine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, yargılamaya devamla yazılı şekilde mahkumiyet hükmü kurulması*⁶⁹.

-Suç konusu uyuşturucu maddeyi posta yolu ile Türkiye'den Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gönderdiği anlaşılan sanığın eyleminin uyuşturucu ve uyarıcı madde ihraç etme suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç niteliği yanlış değerlendirilerek yazılı şekilde hüküm kurulması⁷⁰.

⁶⁷ Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 22.02.2011 tarih ve 2010/45686 Esas ve 2011/2557 Karar sayılı kararı., Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 10.02.2010 tarih ve 2009 /9695 Esas ve 2010 /2910 Karar sayılı kararı

⁶⁸ Elmas, 2016;47.

⁶⁹ Yargıtay 9.Ceza Dairesinin 24.06.2015 tarih ve 2015/ 2217 Esas ve 2015/ 6053 Karar sayılı kararı

⁷⁰ Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 06.06.2013 tarih ve 2011/3116 Esas ve 2013/5318 Karar sayılı kararı

Suç konusu eroinin gümrük görevlilerine beyan aşamasından önce check in kontuarında ele geçirilmesi nedeniyle ihraç suçunun icra hareketlerinin başlamadığı ve sanığın sabit olan fiilinin uyuşturucu madde nakletme suçunu oluşturduğu gözetilmeden, ihraç suçunun oluştuğunun kabul edilmesi⁷¹.

6.3. TCK 188/3. Maddede Tanımlanan Suçun Maddi Unsuru

TCK'nın 188/3. maddesinde uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ruhsatsız ve ruhsata aykırı olarak satmak, satışa arz etmek, başkalarına vermek, sevk etmek, nakletmek, depolamak, satın almak, kabul etmek ve bulundurmak fiilleri bu suçun maddi unsurunu oluşturmaktadır.

Bu maddede düzenlenen suç seçimlik hareketli suç olmakla birlikte, söz konusu belirtilen fiillerden yalnız birinin yapılmış olması suçun oluşumu için yeterlidir. Maddede düzenlenen fiillerden birden fazlasının yapılmış olunması halinde de tek suç oluşacak ve faile tek ceza verilecektir⁷². Ele geçirilen uyuşturucu maddenin kullanım amacı dışında kullanıldığının tespiti gerekmektedir. Aksi halde TCK 191. madde kapsamında kalan suç oluşacaktır.

5237 sayılı TCK'da 765 sayılı TCK'dan farklı olarak 188/3. Fıkra da belirtilen uyuşturucu veya uyarıcı maddeye ilişkin suç oluşturan eylemlere “ aracılık “ etmek fiiline ayrıca yer verilmemiştir. Bunun nedeni, 188/3. maddede belirtilen fiillere aracılık eden kimsenin TCK'nın 39. maddesinde yer alan yardım eden sıfatı ile eyleminden sorumlu olmasıdır⁷³.

6.3.1. Satmak

Satmak kelimesi, TDK sözlüğünde bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek, doktrinde ise, bir kimsenin, maliki ya da zilyedi olduğu uyuşturucu maddeyi, ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak bedel karşılığında başkasına devretmesidir⁷⁴.

⁷¹ Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 15.05.2013 tarih ve 2012/21697 Esas ve 2013/ 4395 Karar sayılı kararı

⁷² Tezcan, Erdem, Önok, 2013;695-696. , Kurt, 2007: 53.

⁷³ Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 11.09.2012 tarih ve 2012/ 7578 Esas ve 2012/13787 Karar sayılı kararı, Elmas,2016;49.

⁷⁴ Güngör, Kınacı,2001; 212.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde satma fiilinin şartı belli bir bedel karşılığında uyuşturucu maddenin el değiştirmesidir. Bedel olmaksızın uyuşturucu maddenin devredilmesi başkalarına verme suçunu oluşturacaktır.

Yargıtay kararları ışığında uyuşturucu veya uyarıcı madde satmak suçuna ilişkin uygulamaya yönelik olarak şu hususlar ifade edilebilir;

- Ele geçirilen uyuşturucu maddenin miktarının az olması, suçun oluşması bakımından uyuşturucu maddenin kullanmaya elverişli nitelikte olup olmasına göre değişmektedir. Şöyle ki; ele geçirilen uyuşturucu madde kullanıma elverişli miktarda ise suç oluşacak, kullanmaya elverişli nitelik ve miktarda değilse işlenemez suç mevzubahis olacak ve suç oluşmayacaktır⁷⁵.

- Satma suçunun failinin uyuşturucu maddeyi hangi amaçla sattığının suçun oluşması açısından bir önemi yoktur. Başka bir ifadeyle, satma suçunun faili uyuşturucu maddeyi kullanmak amacıyla satın alan kişiye satmış olsa da failin eyleminin hukuki nitelendirilmesi değişmeyecek ve satma suçu oluşacaktır. Bu durum alıcı konumunda ki kişinin eyleminin nitelendirilmesi için önem arz etmektedir⁷⁶.

- Uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan kişinin CMK 139. maddede düzenlenen gizli soruşturmacı veya muhbir olması durumunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre, Kanunda açıkça gizli soruşturmacının suç işlemeyeceği düzenlenmiş olduğundan, gizli soruşturmacının alım satım ilişkisinde bulunamayacağı belirtilmektedir. Yerleşik Yargıtay içtihatları ise özetle şu şekildedir; Cumhuriyet Savcısının talimatı doğrultusunda kolluk görevlilerinin fail ya da failerin tespiti amacıyla uyuşturucu veya uyarıcı madde almaları mümkündür. Bu konuda asıl amacın uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak olmadığı, suçun failinin belirlenebilmesi ve delil elde edilmesi olduğu bu sebeple failin eyleminin 188/3. maddede belirtilen suç tipine uyduğu kabul edilmektedir. Ancak, ortada gerçek anlamda bir alım satım ilişkisinden söz edilemeyeceğinden satma suçu değil de bulundurma ya da satışa arz etme suçlarının oluştuğunun kabulü gerekmektedir. Yine, kolluk görevlileri tarafından failin ilk alımdan sonra yakalanmayıp, aynı failden birden fazla uyuşturucu madde alımı yapılması durumunda, sonraki alımlara konu uyuşturucu maddenin önceki alımlara konu uyuşturucu maddeden sonra temin

⁷⁵ Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 09.01.2012 tarih ve 2008/3482 Esas ve 2012 /34 Karar sayılı kararı , Elmas, 2016;51., Güngör, Kımacı,2001; 213.

⁷⁶ Ceza Genel Kurulu 25.02.1997 tarih ve 1997/10 -268 Esas ve 1997/22 Karar sayılı kararı

edildiği ispat edilmedikçe TCK 43. madde gereği zincirleme suç hükümleri uygulanamayacaktır⁷⁷. Kanaatimizce Yargıtay uygulaması isabetlidir. Gizli soruşturmacının suç işleme kastı bulunmadığından, kast unsuru da suçun manevi unsuru olduğundan, delil toplamak maksadıyla gizli soruşturmacının alım satım ilişkisinde bulunması, yukarıda belirtilen Yargıtay uygulaması kriterleri çerçevesinde hukuka uygundur.

Satma suçu teşebbüse elverişli bir suçtur. Satma suçunun tamamlanabilmesi için zilyetliğin devredilmesi, yani tasarruf yetkisinin devri gerçekleşmelidir. Satma suçunun teşebbüs aşamasında kalması halinde bulundurma ya da satışa arz etme suçları oluşmaktadır⁷⁸.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde satma suçuna ilişkin örnek Yargıtay kararları vermek gerekir ise;

Yargıtay 10. CD'nin bir kararına göre, *sanıkta ele geçirilen net 0,2 gramdan ibaret kokaini, savunmasının aksine satma veya başkasına verme gibi kullanma dışında bir amaç için bulundurduğuna ilişkin, sanığın ve haklarında kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçundan kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilen T.Ş ve H.Y'nin sonradan döndükleri müdafii olmaksızın alınan kolluk beyanları dışında; kuşku sınırlarını aşan yeterli ve kesin delil bulunmadığı, ele geçen uyuşturucunun miktarı, ambalaj şekli, yakalanma yeri ve biçimine göre sanığın sabit olan fiilinin kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçunu oluşturduğu gözetilmeden, uyuşturucu madde ticareti yapma suçundan mahkumiyet hükmü kurulması*⁷⁹.

Yargıtay 20. CD'nin bir kararına göre, *olay tarihinde sanığın uyuşturucu madde sattığı ihbarı üzerine Marmaris Uzun yalı mevkiinde Captain Bar önünde yakalandığında üzerinde 100 gr esrar ve 11 adet hap ile, kaldığı otel odasında yapılan aramada 500 gr esrar ile 50 adete ectasy hap ele geçtiğinin anlaşılması karşısında, olayın oluş şekli, suç konusu uyuşturucuların ele geçiriliş biçimi, dosyada ki belge ve bilgilere göre; sanığın eyleminin satmak amacıyla uyuşturucu madde*

⁷⁷ CGK , 25.02.1997 , 10-268-22, CGK , 30.06.2015 , 2015/10230; 2015/262, 10. CD ,22.12.2014 ,2014/9094-13787.

⁷⁸ Elmas, 2016;60.Güngör, Kınacı,2001; 215.

⁷⁹ Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 12.07.2013 tarih ve 2012/4272 Esas ve 2013/7300 Karar sayılı kararı

*bulundurmak suçunu oluşturduğu gözetilmeden, kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçundan hüküm kurulması*⁸⁰.

6.3.2. Satışa Arz Etme

Satışa arz etme, bir kimsenin zilyedi olduğu uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi bir bedel karşılığında ruhsata aykırı veya ruhsatsız şekilde başkasına satmak için hazırlanmasıdır⁸¹. Failin uyuşturucu maddeyi satmaya yönelik tüm hareketleri suç kapsamında kalmaktadır. Örneğin, müşteri arama, pazarlık etme, kaparo alma, internet ve sosyal medya üzerinden iletişime geçme, ilan verme gibi⁸².

Satışa arz etme suçu teşebbüse elverişli değildir. Satma iradesinin açığa vurulması ile suç tamamlanacaktır⁸³.

Yargıtay 10. CD'nin bir kararına göre, *sanığın uyuşturucu madde sattığına ilişkin edinilen bilgiler üzerine sivil giyinimli iki kolluk görevlisinin 11.11.2011 tarihinde 10 TL verip sanıktan 0.53 gram esrar aldıkları, aynı görevlilerin 13.12.2011 tarihinde tekrar giderek 20 TL verip sanıktan 0.7 gram daha esrar aldıkları; kolluk görevlilerinin gerçek iradelerinin uyuşturucu madde satın alma değil, suç delilini elde etme olduğundan, somut olayda uyuşturucu madde satın almanın gerçekleşmediği; böylece sanığın hareketleri bütünüyle uyuşturucu maddeyi satışa arz etme suçunu oluşturduğu gözetilmeden*⁸⁴.

6.3.3. Başkalarına Vermek

Bir kimsenin, kendisine ait uyuşturucu veya uyarıcı maddenin mülkiyetini veya zilyetliğini bedel almaksızın başkasına devretmesi uyuşturucu ve uyarıcı maddenin başkalarına verilmesi suçunu oluşturur. Mülkiyeti veya zilyetliği geçirilen uyuşturucu maddenin türü, miktarı önem arz etmemektedir. Suçun maddi unsuru uyuşturucu maddenin mülkiyet veya zilyetliğinin bedelsiz el değiştirmesidir⁸⁵.

⁸⁰ Yargıtay 20. Ceza Dairesinin 07.05.2015 tarih ve 2015/464 Esas ve 2015/473 Karar sayılı kararı.

⁸¹ Parlar, Kızılkaya, 2018;36. ,Tezcan, Erdem, Önok, 2013;700.

⁸² Elmas, 2016;60.

⁸³ Akkaya Çetin, *Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s.38.

⁸⁴ Yargıtay 10.Ceza Dairesinin 04.05.2015 tarih ve 2014 /2181 Esas ve 2015 /31307 Karar sayılı kararı.

⁸⁵ Parlar, Kızılkaya, 2018; 37.

Suçun oluşumu bakımından failin uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi başkasına hangi amaçla devrettiğinin önemi yoktur. Örneğin, uyuşturucu veya uyarıcı madde fail tarafından hatır için veya yoksunluk krizi geçiren birine acıdığı için devredilmiş olabilir⁸⁶.

Yukarıda da bahsettiğimiz üzere başkalarına verme suçunun oluşması için miktar önemli değildir. Bir gr dahi devredildiğinde, suçun unsurları tamamlanmış ise başkalarına verme suçu oluşacaktır. Özetle failin uyuşturucu madde temin etmek ya da ticaret kastı net olarak ortaya koyulması gerekmektedir. Aksi takdirde TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da kullanma suçu oluşacaktır⁸⁷. Ancak, fail başkasına belli bir miktar uyuşturucu madde verip git bunu evde iç derse ya da başkasının kullanması veya ticaret yapması için bedelsiz şekilde uyuşturucu madde tedarik ederse başkalarına verme suçu oluşacaktır⁸⁸.

Başkasına verme suçu teşebbüse elverişlidir. Uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi verecek kişi ile alacak kişi arasında iradelerin uyuşması yeterli olmayıp suça konu uyuşturucu maddenin mülkiyeti veya zilyetliğinin devredilmesi gerektiğinden bundan önceki aşamada bir engelin gerçekleşmesi halinde suç teşebbüs aşamasında kalacaktır. Ancak, o ana kadar tamamlanmış bulunan suçlar oluşacaktır⁸⁹.

6.3.4. Sevk Etmek

Sevk etmek kelimesi, TDK sözlüğünde gönderme, yollama, doktrinde ise, bir kimsenin, maliki veya zilyedi olduğu uyuşturucu maddeyi kullanım dışında bir amaçla bir yerden başka bir yere, bir başkası aracılığıyla göndermesi, yollaması şeklinde tanımlanmıştır⁹⁰.

Sevk etme suçu kural olarak Türkiye içerisinde gerçekleşmektedir. Aksi halde uyuşturucu veya uyarıcı madde ithal ve ihraç başlıklarında da anlattığımız üzere

⁸⁶ Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 06.02.2008 tarih ve 2007/8181 Esas ve 2008/1890 Karar sayılı kararı, Elmas, 2016;61.

⁸⁷ Sanığın arama sonucunda ele geçirilen uyuşturucu maddeyi arkadaşıyla birlikte içmekten ibaret eyleminin kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçunu oluşturduğu ve sanığın uyuşturucu madde ticareti yaptığının ilişkin kuşku aşan yeterli ve kesin delil bulunmadığı gözetilmeden, uyuşturucu madde ticareti yapma suçundan mahkumiyet kurulması, Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 28.11.2014 tarih ve 2014/7103 Esas ve 2014/13152 Karar sayılı kararı.

⁸⁸ Sanıklardan A'nın sanık S'ye esrar tedarikine vasıta olduğu, diğer sanık S'nin kullanmak amacıyla temin ettiği bu esrardan 17.10 gramını bedelsiz de olsa sanık A'ya devrettiği, bu oluşa göre her iki sanık hakkında TCK'nın 403/5(5237 sayılı TCK'da karşılığı 188/3) maddesi uygulanmalıdır. Ceza Genel Kurulunun 07.10.1985 tarih ve 1985/379 Esas ve 1985/506 Karar sayılı kararı.

⁸⁹ Güngör, Kınacı,2001; 264.

⁹⁰ Erman, Özek, 1995;278-280. , Elmas, 2016;63.

yabancı ülkeye sevk edilmesi ihraç, yabancı ülkeden sevk edilmesi ithal suçunu oluşturacaktır.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde sevk etmek ile nakletmek suçları arasında ki fark şöyledir; Sevk eden maliki veya zilyedi olduğu uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi bir yerden başka bir yere bizzat yahut aracı ile götüren değil gönderen kişidir, nakleden ise, uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi bizzat yahut aracı ile götüren kişidir⁹¹.

Sevk etmek suçu teşebbüse elverişlidir. Sevk etmek suçunun tamamlanması için uyuşturucu veya uyarıcı maddenin bulunduğu yerden götürülmesi gereken yere götürülmekle tamamlanır, ayrıca uyuşturucu maddenin teslim alacak kişiye teslimine gerek yoktur. Uyuşturucu maddenin sevk edileceği yere varmadan bir engelin çıkması halinde sevk etmek suçu teşebbüs aşamasında kalmış olur. Ancak tamamlanmış bulundurma suçu oluşur⁹².

Yargıtay 10. CD'nin bir kararına göre, *sanığın önceden tanıştığı Trabzon'daki kişi ile anlaşarak bildirdiği hayali bir kişi adına otobüsle esrar göndermesini istediği bu kişi tarafından koli içine konulan esrarın anlaşmaya uygun bir biçimde otobüsle Samsun'a yollandığı, otobüs yazıhanesine telefon eden sanığın uydurduğu bu isme gönderilen kolinin geldiğini öğrendiği, henüz sanık tarafından yazıhaneye gidip alınmadan görevlilerce içinde esrar bulunan kolinin ele geçirildiği, böylece esrarın Trabzon'daki sanık tarafından paketlenerek otobüse verilip sevk edildiği anlaşılmıştır*⁹³.

6.3.5. Nakletmek

Nakletmek sözcüğü, TDK sözlüğünde bir yerden alıp başka bir yere iletme, aktarma, taşıma, geçirme, aktarım, doktrinde ise, uyuşturucu veya uyarıcı maddenin kullanım amacı dışında ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak bir yerden başka bir yere taşınması şeklinde tanımlanmıştır^{94 95 96}.

⁹¹ Güngör, Kınacı,2001; 279.

⁹² Erman, Özek,1995; 280. , Elmas, 2016;65.

⁹³ Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 08.04.1996 tarih ve 1996/3157 Esas ve 1996/3613 Karar sayılı kararı.

⁹⁴ Erman, Özek, 1995;278-279. , Parlar, Kızılkaya, 2018, 37.

⁹⁵ Sanık hakkında, İstanbul'dan Erzincan'a uyuşturucu hap getireceği ihbarında bulunulması üzerine, sanığın yolcu olarak bulunduğu otobüste yakalandığı, elinde bulunan poşette bir çorabın içine konulmuş olarak suça konu uyarıcı hapların ele geçirildiği ve bu hapların İstanbul'da bulunan Muzaffer isimli kişiden alınarak Hakan'a teslim etmek üzere getirildiği, böylelikle sanığın üzerine yüklenen suçu işlediği dosyadaki belge ve bilgilerden anlaşıldığı halde, sanık hakkında uyuşturucu madde nakletmek suçundan mahkumiyet hükmü kurulması gerekirken, beraat kararı verilmesi.

Nakletmek, sevk etmekten farklı olarak sevk etmek suçunun faili uyuşturucu veya uyarıcı maddenin maliki veya zilyedi iken, nakletmek suçunun faili uyuşturucu maddenin maliki veya zilyedi olabileceği gibi olmayabilir. Bir diğer fark ise, sevk etmek suçunda da belirttiğimiz üzere uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi gönderen kişi sevk etme suçunun faili iken uyuşturucu maddeyi götüren kişi nakletme suçunun failidir⁹⁷.

Nakletmek suçu teşebbüse elverişlidir. Sevk etmek suçunda da anlattığımız gibi nakletmek suçunda da uyuşturucu veya uyarıcı maddenin teslim alacak kişiye teslimine gerek yoktur. Uyuşturucu maddenin nakledileceği yere nakledilmeden bir engelin çıkması halinde nakletmek suçu teşebbüs aşamasında kalmış olacak, tamamlanmış bulundurma suçu oluşacaktır.

6.3.6. Depolamak

Depo kelimesi TDK sözlüğünde korunmak, saklanmak veya gerektiğinde kullanılmak için bir şeyin konulduğu yer, ardiye, doktrinde ise, uyuşturucu veya uyarıcı maddenin bir yerde tutulması olarak tanımlanmıştır⁹⁸.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi depolamak suçunda uyuşturucu maddenin nerde tutulduğu veya gizlendiğinin, eylemin bir bedel karşılığı olup olmamasının, yine depolamanın uzun veya kısa süreli olmasının önemi yoktur. Depolama suçunun oluşabilmesi için uyuşturucu veya uyarıcı maddenin failden başka bir kimseye ait

---

Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 22.10.2008 tarih ve 2008/8557 Esas ve 2008/15324 Karar sayılı kararı.

⁹⁶ A isimli şahsın cinayet suçundan Buca cezaevinde tutuklu bulunmaktadır. Aynı cezaevinde yatmakta iken; olaydan 40 gün kadar önce tahliye edilen sanık H, adı geçen tutukluyu ziyaret edebilmek için, kardeşi M adına muhtarlıkça düzenlenen hüviyet cüzdanı suretin kendi resmini yapıştırmış ve bu belge ile cezaevinde bir kaç kez ziyaret yapmayı başarmıştır. Olay günü de, yiyecek maddeler ile çeşitli sigaralar doldurduğu filesi ile A'yı ziyaret için başvurmuş ve yapılan aramada bir paket uzun samsun sigarası içindeki bütün sigaralara esrar konmuş olduğu tespit edilmiştir. TCK'nın 403. (5237 sayılı TCK'da 188/3) maddesinde uyuşturucu madde nakletmek ayrı ve müstakil bir eylem biçimi olarak cezai müeyyideye bağlanmıştır. Yasa koyucunun bu maddeyi koymakta ki amacı uyuşturucu maddelerin trafiğini önlemektir. Yasada naklin kısa ya da uzun mesafeli yapılması konusunda herhangi bir ayırım yapılmamıştır. *Sanık başkalarından aldığı uyuşturucu maddeyi cezaevine kadar götürmekle nakil işini tamamlamıştır. Esrarın götürdüğü şahsın eline geçmemesi esrar nakletme suçunun teşebbüs safhasında kaldığının kabulüne neden olamaz.* Aksi düşüncenin kabulü halinde veya kullandığı araçta uyuşturucu madde bulunan her şahsın, bu maddeleri bir başkasına götüreceğini iddia ederek cezalarından önemli oranda indirim yapılmasının sağlanmasına zemin hazırlanmış olur. Ceza Genel Kurulunun 26.10.1981 tarih ve 1981/5-292 Esas ve 1981/359 Karar sayılı kararı.

⁹⁷ Elmas, 2016;65.

⁹⁸ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;701.

olması, failin uyuşturucu madde üzerinde hak iddia etmemiş olması, uyuşturucu maddenin maliki veya zilyedinin bilgisi dâhilinde depolanmış olması gerekmektedir^{99 100}.Depolama suçu teşebbüse elverişli bir suçtur.

6.3.7. Satın Almak

Satın almak suçu kazanç sağlamak amacıyla bir kimsenin, ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak, uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi malikten veya zilyetten belli bir bedel karşılığında almasıdır¹⁰¹. Satın alma suçunun oluşması için en önemli unsur diğer uyuşturucu veya uyarıcı madde suçlarında da belirttiğimiz üzere ele geçirilen uyuşturucu maddenin kullanım dışı amaçla bulundurulup bulundurulmadığının tespitinin yapılmasıdır. Failin, kastı, ele geçen uyuşturucu maddenin miktarı, yakalandığı yer, paketlenme tarzı vs. bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Sanığın ticaret kastı ortaya çıkarılmadığı halde TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen suç oluşur. Satın Alma suçu teşebbüse elverişlidir.¹⁰²

6.3.8. Kabul Etmek

Kabul kelimesi, TDK sözlüğünde sunulan bir şeyi, armağanı alma, doktrinde ise, bir kimsenin uyuşturucu veya uyarıcı maddenin mülkiyetini, zilyetliğini bedelsiz olarak üzerine alma şeklinde tanımlanmıştır¹⁰³.

---

⁹⁹ Elmas, 2016;69.

¹⁰⁰ Olayla ilgili tutanak içeriğine, sanığın savunmalarına, dosyada ki diğer belge ve bilgilere göre; babası olan diğer sanık Atilla'ya ait olup olup üvey annesi olan ve hakkındaki mahkumiyet hükmü temyiz edilmeyen sanık Aysel tarafından getirilen 15 paket halindeki AM_2201 isimli etken madde içeren 19.8 gram uyuşturucu maddeyi alıp kendi evindeki yatağın altına gizlemek suretiyle uyuşturucu maddeyi depolama suçunu işlediği sabit olan sanığın TCK'nın 188 maddesinin 3. Fıkrası gereğince cezalandırılması. Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 01.07.2014 tarih ve 2014/3248 Esas ve 2014/5067 Karar sayılı kararı.

¹⁰¹ Diğer sanık Halil'in suç konusu kokaini satın almak için hakkındaki mahkumiyet hükmü onanan sanık Vincent ile anlaştığı ve sanık İdris'in kokaini teslim alması için görevlendirdiği, sanık İdris tarafından henüz teslim alınmadan Vincent'in kokainle birlikte yakalandığı, böylece sanık İdris'in Uyuşturucu madde satın alma suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı dikkate alınarak, sanık İdris hakkında TCK'nın 35. Maddesinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi. Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 26.02.2013 tarih ve 2012 /26551 Esas ve 2013 /1788 Karar sayılı kararı.

¹⁰² Sanıkların, diğer sanıklar Bilal ve Ayfer'den suça konu esrarı ticari amaçla satın alma eylemlerinden gönüllü olarak vazgeçtikleri, mevcut eylemlerinin suç oluşturmadığı, TCK'nın 36. Maddesi gereğince cezalandırılmayacakları gözetilmeksizin yazılı şekilde mahkûmiyetlerine karar verilmesi. Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 01.07.2013 tarih ve 2013/ 6148 Esas ve 2013/ 6803 Karar sayılı kararı.

¹⁰³ Parlar, Kızılkaya, 2018, 38.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi kabul etmek suçunu satın almak suçundan ayıran, kabul etmek suçunun en belirgin özelliği olan maddi unsur, bedelsiz, bir karşılık verilmeksizin uyuşturucu maddenin alınmasıdır. Yine kabul etmek suçunda da ele geçirilen uyuşturucu maddenin kullanım dışı bir amaçla failde bulunduğu ispat edilmesi gerekmektedir. Aksi halde TCK'nın 191.maddesinde düzenlenen suç oluşacaktır. Kabul etmek suçu teşebbüse elverişli bir suçtur.

6.3.9. Bulundurmak

Bulundurmak kelimesi TDK sözlüğünde, var olmasını, hazır bulunmasını sağlamak, doktrinde ise, bir kimsenin kendisine veya başkasına ait uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak fiili veya hukuki egemenliği altında, o uyuşturucu madde üzerinde tasarruf imkanı bulunacak şekilde tutması şeklinde tanımlanmıştır¹⁰⁴.

Bulundurma eylemi Türkiye'de gerçekleşmiş olmalıdır. Bulundurma suçunun oluşması için uyuşturucu maddenin bulundurulduğu yer, eylemin bir ücret karşılığı olup olmaması önemli değildir. Bulundurma suçunun asli unsuru failin uyuşturucu veya uyarıcı maddeye dilediği zaman ulaşma, dilediği zaman madde üzerinde fiili ya da hukuki olarak tasarruf etme yetkisinin olmasıdır¹⁰⁵.

Uyuşturucu madde bulundurmak suçu ile kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçunun ayrımı noktasında önemli olan ölçüt bulundurmanın amacıdır¹⁰⁶. Bu kapsamda bazı kriterlerden faydalanarak bulundurmanın amacını tespit etmek mümkündür. Şöyle ki;

-İlk olarak failin hareketlerinin irdelenmesi gerekmektedir. Fail, müşteri arama, numune gönderme, alıcı rolündeki görevliye uyuşturucu madde teklifinde bulunma, pazarlık yapma gibi fiillerde bulunursa, failin kullanma dışı bir amaçla hareket ettiği söylenebilir. Failin belirtilen şekillerde fiilleri tespit edildiği takdirde

¹⁰⁴ Güngör, Kınacı,2001; 232.

¹⁰⁵ Erman, Özek,1995; 274. , Elmas, 2016;78. Güngör, Kınacı,2001; 233.

¹⁰⁶ Olay tutanağı, suç konusu uyuşturucu maddenin ele geçiriliş biçimi ve tüm dosya kapsamına göre; Manisa ili Salihli ilçesi girişinde durdurulan yolcu otobüsünde sanığın oturduğu koltuğun üst bagajında poşet içinde net 272 gram esrar bulunduğu; sanığın savunmasının aksine, uyuşturucu maddeyi kullanma dışında bir amaç için bulundurulduğuna ilişkin, kuşku sınırlarını aşan yeterli ve kesin delil bulunmadığı, eyleminin kullanmak amacıyla uyuşturucu madde bulundurmak suçunu oluşturduğu gözetilmeden, uyuşturucu madde ticareti yapmak suçundan mahkumiyet hükmü kurulması, Yargıtay 10 Ceza Dairesi 09.10.2013 tarih ve 2012/12349 Esas ve 2013/8820 Karar sayılı kararı

ele geçirilen uyusturucu veya uyarici maddenin miktarı bulundurmanın amacı noktasında önem arz etmeyecektir.

- Uyusturucu veya uyarici madde bulundurmanın amacı bakımından değerlendirilebilecek bir diğer husus, uyusturucu veya uyarici maddenin ele geçirilme şeklidir. Bu kapsamda ele geçirilen uyusturucu maddenin çok sayıda, küçük paketçikler halinde olması, uyusturucu maddenin beraberinde tartım aletleri ile ele geçirilmesi, paketleme malzemeleri, bozuk para ile para saklamaya yarayacak eşyalar, bulaşık kalıpları ile pres makineleri, ele geçirilen uyusturucu maddelerin çeşitliliği eroin, morfin, esrar vs. maddelerin bir arada olması gibi kriterler kullanım ile ticaret arasında ki ayrıma ilişkin önemli hususlardandır¹⁰⁷.

- Uyusturucu maddenin bulundurulduğu, ele geçirildiği yer ve zaman ticaret ve kullanım kastının ayrımı noktasında kabul gören kriterlerden bir diğeridir. Failin, ihtiyacı kadar uyusturucu maddeyi evinde, işyerinde vs. gibi yerlerde bulundurması kullanım amacı ile bulundurduğunu, kamuya açık, eğlence mekanları olan kahvehane, bar, internet kafe gibi yerlerde uyusturucu madde ile yakalanması, uyusturucu madde kişisel kullanım sınırlarında dahi olsa kullanım amacı dışında bir amaçla bulundurduğunu gösterebilir¹⁰⁸.

- Ele geçirilen uyusturucu veya uyarici maddenin miktarı da bulundurma amacının saptanmasında yardımcı olmaktadır. Başta söylemek gerekirse ele geçirilen uyusturucu veya uyarici madde miktarı failin bulundurma amacını belirleme noktasında hiçbir zaman tek kriter olarak kabul edilmemelidir. Bununla birlikte yapılan araştırmalar neticesinde kesin bir ölçüt olmamakla birlikte bir doz esrar miktarı 0,5 gr olmakla, günlük kullanılabilir miktarın 4 ila 6 doz olduğu, bir doz eroin miktarı 10 mg olmakla, günlük kullanılabilir miktarın 4 ila 6 doz olduğu kabul edilmektedir. Günlük kullanılabilir esrar miktarının 3 gr, eroin miktarının ise 60 mg olduğu kabul edilmektedir. Yine CGK 06.06.2012, 2012/10-2914, 202/253 sayılı kararında kişisel kullanım miktarına yönelik Adli Tıp Kurumunca belirlenen miktara göre bir kişinin bir defa da 1 ila 1.5 gr olmak üzere günde 3 kez esrar kullanabileceği belirtilmiştir. Kişinin kullanım miktarını belirlemede ruhsal ve

¹⁰⁴ Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 11.07.2017 tarih ve 2013/7864 Esas ve 2017/3480 Karar tarihli kararı, Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 12.12.2016 tarih ve 2016/10796 Esas ve 2016/4062 Karar sayılı kararı ve Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 09.07.2007 tarih ve 2006/4272 Esas ve 2007 /8545 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 24.10.2016 tarih ve 2016/2235 Esas ve 2016/3216 Karar sayılı kararı, Elmas, 2016;80-82, Güngör, Kınacı,2001; 236.

¹⁰⁸ Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 02.03.2015 tarih, 2012/ 18109 Esas ve 2015/ 23379 Karar sayılı kararı, Güngör, Kınacı,2001; 82.

fiziksel özellikleri, kullanılan uyuşturucu maddenin cinsi ve kalitesi de göz önünde tutulacak kriterlerdendir. Uygulamada kişisel kullanım sınırını belirleme noktasında Yargıtay başlarda yıllık kullanımı göz önüne alıyorken, son zamanlarda somut olayın özellikleri kapsamında belirlenen zaman dilimi kıstas alınmaktadır¹⁰⁹¹¹⁰.

- Son olarak failin kullanıcı olup olmadığının tespiti gerekmektedir. Failin sosyal, ekonomik durumu, geçim kaynağının tespiti, uyuşturucu suçları kapsamında sabıka kayıtları da bulundurma suçunun amacı noktasında yardımcı olacak kriterlerdendir¹¹¹.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde bulundurma suçunun içtimasına yönelik değerlendirme yapacak olursak; failde ele geçirilen uyuşturucu maddenin bulundurma amacının tespitine yönelik yukarıda bahsetmiş olduğumuz kriterler kapsamında değerlendirme yapıp, failin uyuşturucu madde kullanıp kullanmadığı tespit edilmelidir. Ortaya çıkan sonuca göre TCK 188/3 ile TCK 191. maddelerde düzenlenen suçların oluştuğu, sübuta erdiği sabit ise gerçek içtima gereği iki suç oluşacak, aksi halde sadece sübuta eren suç oluşacaktır.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde bulundurma suçu mütemadi bir suçtur. Ele geçirilen uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin farklı tarihlerde faile ait farklı yerler veya failin üzerinde ele geçirilmesi durumunda, ele geçirilen uyuşturucu maddelerin failde ilk ele geçirilen maddenin devamı, “ aynı bütünün parçaları “ olduğunun aksine delil elde edilememesi halinde tek bir suç oluşacak ve TCK 43. maddesi uygulanmayacaktır^{112 113}.

¹⁰⁹ Elmas, 2016;83-85, Güngör, Kınacı,2001; 236. Yargıtay 10 Ceza Dairesinin, 13.06.2017 tarih 2013/2410 Esas ve 2017/2719 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 31.05.2016 tarih, 2016/5719 Esas ve 2016/1699 Karar sayılı kararı

¹⁰⁷ Kıbrıs’a uyuşturucu madde getireceğine ilişkin alman istihbarı bilgi üzerine takip edilen sanığın otelden çıktıktan sonra kolluk görevlilerince yakalandığı ve kaldığı otelde yapılan aramada yıllık 20 gram olan kullanım sınırının çok üzerinde net 296.1 gram eroin ele geçirildiği anlaşıldığından; olay tutanağı içeriği, sanığın aşamalarda ki savunmaları ve dosyadaki diğer bilgi ve belgeler dikkate alındığında, eylemi uyuşturucu madde ticareti yapma suçunu oluşturduğu gözetilmeden sanık hakkında kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçundan hüküm kurulması. 10 CD. 13.06.2017,02013/2410-2017/2719

¹¹¹ Güngör, Kınacı, 2001; 237.

¹¹² Elmas, 2016;86.

¹¹³ Sanıkların 15.08.2011 tarihinde saat 12:00 de hakkındaki soruşturma evrakı tefrik edilen İ.B’de ele geçirilen uyuşturucu nitelikli tabletlerin satışını yaptıktan sonra aynı gün saat 13:30 sıralarında birlikte buldukları araçta uyuşturucu maddelerin ele geçirildiği, İ.B’ ye satışını yaptıkları uyuşturucu maddeler ile buldukları araçta ele geçirilen uyuşturucu maddelerin “aynı bütünün parçaları olduğu”, bu nedenle eylemlerinin tek bir suç oluşturduğu ve zincirleme suçun söz konusu olmadığı gözetilmeden, TCK’nın 43.maddesi uygulanarak cezaların artırılması, (10 CD, 2013/9267 E. 2014/778 K.

Sanığın uyuşturucu madde sattığına ilişkin edinilen bilgiler üzerine, alıcı görevlilerin 18.09.2019 tarihinde 10 TL verip diğer sanık Gönül ve sanıktan 0,7 gram esrar aldıkları, daha sonra

6.4. TCK'nın 188/7 Fıkrasında Tanımlanan Suçun Maddi Unsuru

TCK'nın 188/7. maddesinde belirtilen suçun maddi unsuru uyuşturucu veya uyarıcı etki doğurmamakla birlikte, uyuşturucu veya uyarıcı madde üretiminde kullanılan ithal ve imali resmi makamların iznine bağlı maddeyi ülkeye ithal etmek, imal etmek, satmak, satın almak, sevk etmek, nakletmek, depolamak veya ihraç etmektir. Suçun konusu uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi doğurmayan ancak uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımında kullanılan maddelerdir. Bu maddelerin imal ve ithali resmi makamların iznine tabidir. Suçun maddi konusunu oluşturan maddeler 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek 1-2 numaralı tablolarda belirtilen; Ephedrine, Ergometrine, Ergotamine, Lysergic acid, I-phenyl-2 – propanone, Pseudoephedrine, Acetic anhydride, Acetone , Anthranilic acid , Ethyl Ether , Phenylacetic acid ve Piperidine maddeleri ile varsa tuzlarıdır. İşbu tablolara eklenen yeni maddeler olması durumunda değişikliğin Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren eklenen maddeler suçun maddi konusunu oluşturacaktır¹¹⁴.

7. MANEVİ UNSUR

TCK'nın 188. maddesi kapsamında düzenlenen suçlar kasten işlenebilen suçlardan olup taksirle işlenmesi mümkün değildir. Cezayı etkileyen yaş küçüklüğü, hata, akıl hastalığı, sağır, dilsizlik gibi durumlar bu madde çerçevesinde uygulanmaktadır.

8. SUÇUN HUKUKA AYKIRILIK UNSURU

26.11.2013 tarihinde sanığın ikametinde yapılan aramada 117 adet MDMA içeren hap ile 20 paket halinde net 16,1 gram esrar ele geçirildiği olayda kolluk görevlilerinin değişik tarihlerdeki satın alma ve ev arama işlemlerinin suç delillerini elde etmeye yönelik çalışmalar olduğu, dolayısıyla alıcı görevlilere de yapılan uyuşturucu madde satışının zincirleme suç kapsamında değerlendirilemeyeceği, sanık Kader'in ev aramasında ele geçirilen uyuşturucu maddelerin 18.09.2013 tarihinden sonra temin edildiğine dair delil bulunmadığı gözetilmeden, sanığın birden fazla uyuşturucu madde ticareti yaptığı kabul edilerek hakkında zincirleme suç ile ilgili TCK'nın 43.maddesinin uygulanması, Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 30/05/2016 tarih, 2016/5469 Esas ve 2016/1692 Karar sayılı kararı.

¹¹⁴ Parlar, Kızılkaya, 2018;39.

TCK'nın 188. maddesinin 1. ve 3. fıkrasında tanımlanan suçların oluşabilmesi için maddede tanımlanan eylemlerin ruhsatsız veya ruhsata aykırı şekilde gerçekleştirilmesi şartı aranmıştır. Uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin yasaklanması veya ruhsata bağlanmasına ilişkin tanımlamalar 2313 ve 3298 sayılı kanunlarda düzenlenmiştir. TCK'nın 188. maddesinde tanımlanan suçlar bakımından Meşru savunma, Hakkın kullanılması gibi hukuka uygunluk nedenlerinin gerçekleşmesi mümkün olmamakla, TCK'nın 24. maddesinde düzenlenen kanunun hükmü, amir emri hukuka uygunluk nedeni olabilmektedir. Örneğin, alıcı rolündeki kolluk görevlisinin failden uyuşturucu madde alması, ameliyat edilecek hastaya morfin verilmesi gibi¹¹⁵.

9. SUÇUN NİTELİKLİ HALLERİ

9.1. Ağırlatıcı Nedenler

9.1.1. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Verilen veya Satılan Kişinin Çocuk Olması

18.06.2014 tarihli 6545 sayılı yasa ile gelen bu düzenleme ile uyuşturucu veya uyarıcı madde verilen veya satılan kişinin çocuk olması durumunda, uyuşturucu madde veren veya satan kişiye verilecek hapis cezası on beş yıldan az olamaz¹¹⁶. Madde kapsamında belirtilen çocuk deyiminden TCK 'nın 6. maddesinde belirtilen henüz on sekiz yaşını bitirmemiş kişi anlaşılmalıdır¹¹⁷. Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında belirtildiği üzere kişi evlenme ile reşit olmuşsa dahi on sekiz yaşından küçük oldukça çocuk sayılacaktır. Çocuğun yaşı suç tarihinde göre değerlendirilmelidir¹¹⁸.

9.1.2. Uyuşturucu veya Uyarıcı Maddenin Eroin, Kokain, Morfin, Sentetik Kannabiniod veya Baz Morfin Olması

Kanunkoyucu bu fıkra da tahdidi sayma yöntemini uygulamıştır. Fıkra da sayılan uyuşturucu veya uyarıcı maddeler dışında hiçbir madde bu ağırlatıcı

¹¹⁵ Güngör, Kınacı,2001; 135.

¹¹⁶ Özbek, Kanbur, Bacaksız, Doğan, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2014,s. 746.

¹¹⁷ TCK mevzuat.

¹¹⁸ Yargıtay 14 Ceza Dairesinin 22. 05. 2013 tarih, 2013/10419 Esas ve 2013/6415 Karar sayılı kararı, Elmas, 2016;94.

madde kapsamına girmeyecektir. Kanaatimizce tahdidi sayımın sakıncalı bir durum ortaya çıkardığı ifade edilebilir. Çünkü ne kadar tehlike olursa olsun, kanun maddesinde sayılmayan maddeler nitelikli hal kapsamında sayılmayacaktır¹¹⁹.

Eroin, kokain, morfin, baz morfin veya sentetik kannabinoid (bonzai) maddelerinin suçun nitelikli unsurları sayılmasının nedeni, bu maddelerin diğer basit uyuşturucu maddelere göre insan sağlığına daha fazla zarar vermeleridir¹²⁰. Uyuşturucu veya uyarıcı madde suçunun konusunu oluşturan maddelerin bu kapsamda kalması halinde verilecek ceza yarı oranda artırılabilecektir.¹²¹

9.1.3. Suçun TCK’NIN 188/4- (b) Maddesinde Sayılan Yerlerde İşlenmesi

Kanunkoyucu TCK’nın 188./4-b maddesinde okul, yurt, hastane, kışla veya ibadethane gibi tedavi, eğitim, askeri ve sosyal amaçla toplu bulunan bina ve tesisler gibi açıkça belirtilen yerler ile umumi veya umuma açık yerlerden bahsetmiştir. Umuma açık yerlerden anlamamız gereken kişilerin, koşulsuz, sınırlamaya tabi tutulmaksızın, dilediği gibi girip çıkabildiği yerlerdir. Örneğin, Yargıtay kararlarında belirtildiği üzere, yollar, caddeler, sokaklar, meydanlar, park ve gezi yerleri, sahil yerleri, kumsal, halk plajı gibi yerler umumi yerler olarak değerlendirilirken, emlak bürosu, çay ocağı, bakkal dükkanı, kahvehane, birahane, oto servis, otel, lokanta, terzi dükkânı vs. ise umuma açık yer olarak kabul görmektedir¹²².

Uyuşturucu veya uyarıcı maddeye ilişkin suçun bahsedilen yerlerde işlenmesi halinde ceza yarı oranda artıracaktır¹²³.

9.1.4. Suçun Üç veya Daha Fazla Kişi Tarafından Birlikte veya Bir Suç İşlemek İçin Teşkil Edilmiş Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi

TCK’nın 188. maddesinin 1., 3. ve 6. fıkralarda belirtilen suçların üç veya daha fazla kişi tarafından işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranda, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti kapsamında işlenmesi halinde verilecek ceza

¹¹⁹ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;704.

¹²⁰ Günal, 1976; 113.

¹²¹ TCK mevzuat

¹²² GÜNGÖR, KINACI,2001;566-569. , Elmas, 2016;101.

¹²³ TCK mevzuat.

bir kat oranında artırılabacaktır.¹²⁴ Bu nitelikli halin Kanunkoyucu tarafından kabul nedeni suçun çok sayıda kişiyle, örgüt faaliyeti kapsamında işlenmesinin suçun icrasını kolaylaştıracağı, yine suçla mücadelenin zorlaştıracağı düşüncesidir. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticaret suçunun TCK'nın 220. maddesinde tanımlanan örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde fail ayrıca TCK 220. maddesi uyarınca cezalandırılacaktır.¹²⁵

Üç veya daha fazla kişi tarafından işlenmiş olması halinde, suçun failleri arasında TCK'nın 37. maddesi kapsamında Müşterek Fail bağının aranması, tespit edilmesi gerekmektedir. Üç veya daha fazla kişiye TCK'nın 38, 39. maddelerde belirtilen azmettiren veya yardım eden dahil değildir¹²⁶.

TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen örgütün varlığının kabulü için belli şartların varlığı aranmaktadır. Şöyle ki; üye sayısının üç veya daha fazla kişiden iltihak etmesi, üyeler arasında hiyerarşik bağ olması, üyelerin suç işleme kastını da devamlılık gerektiği, amaçlanan suçları işlemeye elverişli üye, araç ve gerece sahip olunması gibi koşullardan birinin eksik olması halinde örgütten söz edilemeyecektir¹²⁷.

9.1.5. Suçun Sağlıkla İlgili Bazı Meslek Mensupları Tarafından İşlenmesi

TCK'nın 188/8. maddesinin düzenlenen ağırlatıcı sebep çerçevesinde, fıkrada sayılan sağlık mesleği mensuplarının TCK'nın 188. maddesinde düzenlenen suçların işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranda artırılabacaktır. Kanunkoyucu sağlık ile

¹²⁴ TCK mevzuat.

¹²⁵ Parlar,Kızılkaya, 2018;42. , Parlar , Hatipoğlu Cilt 2 ,s. 1412.

¹²⁶ Ancak bir suçun birden fazla kişiyle birlikte işlenmesi, 5237 sayılı TCK'nun 102/3-d maddesinde düzenlenen cinsel saldırı, 109/2-d maddesinde düzenlenen kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, 149/1-c maddesinde düzenlenen nitelikli yağma vb. suçlarda nitelikli hal olarak düzenlenmiş ve bu maddelerin gerekçelerinde “ birden fazla kişiyle birlikte işlenmesi” halinde ne anlaşılması gerektiği açıkça ifade edilmiştir. Örneğin TCK'nun 102/3-d maddesinin gerekçesinde; “ d bendinde, cinsel saldırının birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi, bu suçun icra hareketlerinin müşterek fail olarak sorumluluğu gerektirecek şekilde gerçekleştirilmesini ifade etmektedir”, aynı kanunun 109/2-d maddesinin gerekçesinde ise; “ Suçun icra hareketlerinin birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Yani suçun işlenmesi açısından müşterek faillik durumunun varlığı halinde, bu nitelikli unsur oluşur” şeklinde tanımlanmıştır.

Anılan fıkraların gerekçeleri göz önünde bulundurulduğunda, TCK'nun 292. maddesinin 3. fıkrasındaki, suçun birden fazla kişi ile birlikte işlenmesi şeklindeki nitelikli halin oluşabilmesi için sanıkların icra hareketlerini müşterek fail olarak birlikte gerçekleştirmeleri ve bir eylem birlikteliği içerisinde hareket etmeleri gerektiği kabul edilmelidir. Ceza Genel Kurulunun 25/02/2014 tarih, 2013/9-467 Esas, 2014/89 Karar sayılı kararı, Elmas, 2016;105.

¹²⁷ YCGK ,03/04/2007 , 2006/10-253 , 2007/80 , 10 CD , 29/03/2012 , 2011/ 13508 , 2012/6793 , 10 CD , 29/06/2006,2006/189-5297.

ilgili hangi meslek mensuplarının suçun faili olabileceğini tahdidi olarak saymıştır. Fıkra da sayılmayan meslek mensuplarınca suçun işlenmesi halinde bu fıkra kapsamındaki artırım nedeni uygulanmayacaktır¹²⁸.

Bu fıkra da tanımlanan artırım nedeninin gerekçesi doktrinde; sağlık mesleği ile iştilal olanların asli görevinin insan sağlığını korumak olduğu, mesleki bilgi birikimleri gereği uyuşturu cu madde ürete bilme yeteneklerinin olduğu, yine uyuşturu cu madde ye ulaşabilme kolaylıklarının bulunduğu, bu suçun işlenmesi halinde mesleğe duyulan güvenin suiistimal edilmesi durumlarının varlığı olarak kabul edilmiştir¹²⁹. Failin suç tarihinde mesleğini icra ediyor olması gerekmektedir, aksi halde artırım nedeni uygulanmayacaktır¹³⁰.

9.2. Cezayı Kaldıran veya Hafifleten Nedenler

9.2.1. Suçun Maddi Konusunun TCK'nın 188. Maddesinin 6. Fıkrasında Belirtilen Maddelerden Olması

TCK'nın 188. maddesinin 6. Fıkrasına göre “Üretimi resmi makamların iznine veya satışı yetkili tabip tarafından düzenlenen reçeteye bağlı olan ve uyuşturu cu veya uyarıcı madde etkisi doğuran her türlü madde açısından da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır. Ancak, verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir”¹³¹.

TCK'nın 188. maddesi kapsamında ele geçirilen maddenin resmi makamların iznine bağlı olup olmadığı, yine satışının yetkili tabip tarafından düzenlenen reçeteye bağlı olup olmadığı yetkili mercilerce tespit edilir. Ele geçen maddenin uyuşturu cu etken maddesi doğuran madde olup olmadığı Adli tıp kurumunca tespit edilir. Yapılan tahkikat neticesinde ortaya çıkan sonuca göre failin cezasından indirim yapılabilir¹³².

¹²⁸ TCK mevzuat.

¹²⁹ Erman ,Özek , 1995; 303. , Soyaslan, 2005; 391.

¹³⁰ Tezcan , Erdem ,Önok , 2013;705.

¹³¹ TCK mevzuat

¹³² Elmas, 2016;115.

9.2.2 ETKİN PİŞMANLIK

9.2.2.1.GENEL OLARAK

Cezayı kaldıran veya azaltan şahsi sebeplerden olan etkin pişmanlık hali TCK'nın 192. Maddesinde düzenlenmiştir. TCK'nın 188. maddesinde düzenlenen uyuşturucu madde imal ve ticareti suçları, 191. maddede düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçlarında uygulanmaktadır. Etkin pişmanlık hali suç tamamlandıktan sonra söz konusu olmaktadır.

9.2.2.2.Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti Suçlarına İştirak Etmiş Olan Kişinin, Resmi Makamlar Tarafından Haber Alınmadan Önce Etkin Pişmanlıkta Bulunması ¹³³

TCK'nın 192. maddesinin birinci fıkrasında “*Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarına iştirak etmiş olan kişi, resmi makamlar tarafından haber alınmadan önce, diğer suç ortaklarını ve uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yerleri merciiine haber verirse, verilen bilgi suç ortaklarının yakalanmasını veya uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesini sağlaması halinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.*” denmektedir. Kanun Koyucu uyuşturucu maddeye ilişkin suçların cezalandırmasına ilişkin hükümleri ne denli katı düzenlemişse, işbu fıkradaki etkin pişmanlık hallerini de tam zıttı olarak en üst seviyeden mükafatlandırmıştır. Bu düzenleme uyuşturucu madde suçunun failine kendini uyuşturucu batağından ve cezadan kurtarma imkanı vermekle uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin bulunması ile imal ve ticaretini yapan failerin yakalanması için de kapsamlı mücadele etme imkanı ortaya çıkarmaktadır.

Bu fıkra kapsamındaki etkin pişmanlık hükmünün uygulanabilmesi için ;

1-Failin, TCK'nın 188. maddesinde düzenlenen uyuşturucu madde imal ve ticaret suçlarından herhangi birini işlemiş olması ,

2- İhbarın bizzat fail tarafından resmi makamlara, resmi makamlar haber almadan evvel yapılması,

¹³³ Sanıkların İran'dan getirdiklerini beyan ettikleri klima içerisinde net 897 gram eroin bulunduğu ; bu maddenin başka bir ülkeden Türkiye'ye getirildiğine ilişkin ihbardan başka hiçbir delil bulunmadığı aşamada , sanıkların suç konusu eroini İran'dan getirdiklerini söyleyerek ithal suçunu kendi beyanları ile ortaya çıkarmaları nedeniyle 5237 sayılı TCK'nın 192. Maddesinin 1. Fıkrası gereğince “ uyuşturucu madde ithal etme “ suçundan ceza verilemeyeceği , sanıkların sabit olan eyleminin “ uyuşturucu madde ticareti yapma “ suçu olduğu gözetilmeden TCK'nın 188. Maddesinin 3-4 fıkraları yerine 1-4 fıkraları ile mahkumiyet kurulması, Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 11.12.2014 tarih ve 2014/8996 Esas ve 2014/13509 Karar sayılı kararı.

3- Diğer suç ortaklarını ya da uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yerleri bildirmesi,

4- Verilen bilgilerin suç ortaklarının yakalanmasını ya da uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesini sağlaması gerekmektedir¹³⁴.

TCK'nın 192. maddesinin birinci fıkrasındaki etkin pişmanlık halinin uygulanma koşullarını ayrıntılı olarak ele alacak olursak; failin uyuşturucu madde imal ve ticaret suçlarından herhangi birini bireysel olarak işleyebileceği gibi, örgüt halinde veya birden fazla kişi ile birlikte işlemesi de mümkündür. Bu suçu bireysel olarak işleyen kişide etkin pişmanlık hükümlerinden diğer şartların sağlanması koşuluyla faydalanacaktır. Aksi halde suçu bireysel işleyen fail suçun artırım nedenleri olan örgüt halinde ya da üç veya daha fazla kişi ile suçu işlemediği için cezalandırılmış gibi olacak, fail daha ağır suç işlemeye yönlendirilmiş olacaktır¹³⁵. Failin etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanması için TCK'nın iştirak başlığı altında düzenlenen, fail, azmettiren ya da yardım eden sıfatları ile suça katılmış olması arasında fark yoktur. Örneğin, eroin satarken yakalanan Fail A'nın, X kişinin kokain ihraç ettiğini bildirmesi ihbar kabul edilir. A kokain ihraç etme suçuna iştirak etmediğinden hakkında etkin pişmanlık hükümleri uygulanmayacaktır¹³⁶.

Bu fıkroda failin, suça ilişkin ihbarı resmi makamlar öğrenmeden evvel bildirmiş olması gerektiğinden bahsetmekle resmi makamların neler olduğu belirtilmemiştir. Madde kapsamında belirtilen resmi makamlar CMK'nın 158. maddesinde belirtilen resmi makamlardır; Cumhuriyet Başsavcılıkları, Kolluk Makamları, Valilikler, Kaymakamlıklar, Mahkemeler, Türk Elçilikleri ve Konsoloslukları, 5607 sayılı kanunun 19. maddesinde belirtilen kaçakçılığı önleme, izleme ve soruşturmakla görevli makamlar, Gemi Kaptanlarıdır¹³⁷. Failin suça ilgili ihbarı suçun yetkili makamlarca öğrenilmesinden sonra yapması halinde, fail hakkında TCK'nın 192 maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan etkin pişmanlık hükümleri uygulanacaktır.

Failin, diğer suç ortaklarını ya da uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yerleri bildirmesi şartı doktrinde tartışma konusudur. Şöyle ki; failin etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanabilmesi için suç ortakları ile

¹³⁴ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;705,706.

¹³⁵ Güngör, Kınacı,2001; 453. Parlar, Kızılkaya, s. 573.

¹³⁶ Elmas, 2016;545.

¹³⁷ Parlar, Kızılkaya , 2018; 574.

uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yeri birlikte bildirmesi mi gerekir, yoksa sadece suç ortaklarını veya sadece uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yeri bildirmesi mi gerektiği tartışmalıdır. Bir kısım yazarlar kanun metninde “ ve “ bağlacı kullanıldığından failin etkin pişmanlıktan faydalanabilmesi için suç ortakları ile uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yeri bütün olarak bildirmesi gerektiği görüşünü savunurken¹³⁸, bir kısım yazarlar “ ve “ kelimesinin “veya” olarak anlaşılması gerektiğini, failin etkin pişmanlıktan faydalanabilmesi için suç ortaklarını veya uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yeri bildirmesinin yeterli olacağını, çünkü kanunun amacı olarak aranan kriterin uyuşturucu veya uyarıcı madde ticaretinin engellenmesi olduğu görüşündedir¹³⁹. Kanaatimizce ikinci görüş kanunun uygulanma amacı doğrultusunda daha isabetlidir.

Failin etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanabilmesi için hem suç ortaklarını, hem de uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yeri bildirmesi gerektiği düşüncesinin kabulü halinde suçu bireysel olarak işleyen kişiye bu fıkra kapsamındaki etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanamayacağını kabulü gerekecektir. Yine fail uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin yerini bilmekle suç ortaklarının veya uyuşturucu maddenin imal edildiği yeri bilmeyebilir¹⁴⁰.

Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanma şartlarına ilişkin olarak 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 405. Maddesinin birinci fıkrası “ suç ortaklarının yakalanmalarını veya uyuşturucu maddelerin elde edilmelerini **kolaylaştırma** “ şeklinde iken bu fıkra 5237 sayılı TCK’nın 192. Maddesinin birinci fıkrasında “ suç ortaklarının yakalanmalarını veya uyuşturucu maddelerin elde edilmelerini **sağlama** “ olarak değiştirilmiştir¹⁴¹. Kanunkoyucu bu değişiklik ile, failin etkin pişmanlıktan faydalanma şartını verdiği bilgilerin uyuşturucu suçlarıyla mücadele etmede daha etkin, güçlü rol oynamasına bağlamıştır.

Şöyle ki; Failin, bireysel olarak işlemiş olduğu uyuşturucu madde suçuna ilişkin ihbarın işlediği suçu ortaya çıkarmış olması gerekmektedir. Fail, uyuşturucu maddenin saklandığı yeri ihbar etmişse uyuşturucu madde ele geçirilmiş, uyuşturucu maddenin imal edildiği yer ihbar edilmişse, uyuşturucu maddenin imal edildiği yerde imale ilişkin delilin elde edilmiş, suç ortakları bildirilmişse suç ortağının

¹³⁸ Tezcan, Erdem, Önok, 2008; 654, Aktaran Elmas, s.538.

¹³⁹ Erman, Özek, s. 309, Güngör, Kınacı,2001; 455.

¹⁴⁰ Parlar, Kızılkaya, 2018; 575, Elmas, 2016;538-541.

¹⁴¹ Akkaya ,2013;473.

yakalanmasında, mahkûm edilmesinde failin vermiş olduğu bilginin etkisi ile fail yakalanmış olmalıdır¹⁴²¹⁴³. Kanunkoyucunun yapılan düzenleme ile “ sağlama “ kelimesini kullanmış olması, kısaca anlatıldığı üzere failin etkin pişmanlıktan faydalanabilmesi için vermiş olduğu bilgiler noktasında daha samimi, suçu ortaya çıkaramaya elverişli bilgiler olmasını gerektirecektir.

Anlatıldığı üzere TCK'nın 192. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen etkin pişmanlık hallerinin uygulanmasına ilişkin tüm şartlar birlikte gerçekleştiği takdirde, fail hakkında; soruşturma aşamasında CMK'nın 171. Maddesi kapsamında “Kovuşturmaya Yer Olmadığı” kararı, Kovuşturma aşamasında CMK 223. Maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında “ceza verilmesine yer olmadığı” kararı verilecektir¹⁴⁴.

9.2.2.3. Suçun Yetkili Makamlar Tarafından Haber Alınmasından Sonra Etkin Pişmanlıkta Bulunulması

TCK'nın 192. maddesinin üçüncü fıkrasında, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ya da kullanmak amacıyla uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma suçlarının işlendiğinin resmi makamlarca haber alındıktan yani soruşturma evresi başladıktan sonra, hüküm kurulmadan önce gönüllü olarak suçun meydana çıkmasına ve fail veya diğer suç ortaklarının yakalanmasına hizmet ve yardım eden fail hakkında yardımın niteliğine göre cezadan yapılacak indirim düzenlenmiştir.

Bu fıkra düzenlenen etkin pişmanlık halinin uygulanabilmesi için var olması gereken koşullar şunlardır;

- Failin uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ya da kullanmak amacıyla uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma suçlarından birini işlemiş olması gerekir,
- Hizmet ve yardımın bizzat fail tarafından yapılması gerekir,
- Hizmet ve yardım resmi makamlara yapılmalıdır,

¹⁴² Güngör, Kınacı,2001;455-457.

¹⁴³ Suça konu uyuşturucu maddeyi kendisine verdiği iddia ettiği ve İstanbul C. Başsavcılığının 2004/1458 hz. sayılı dosyasında hakkında soruşturma yürütülen İ.B adlı kişi yakalanmadığı gibi bu aşamada adı geçen hakkında sanığın soyut beyanından başka delil bulunmadığı gözetilmeden, adını verdiği anılan kişi hakkında hırsızlık soruşturması açılmasının sağlanması gerekçe gösterilerek, koşulları oluşmadığı halde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması yasaya aykırıdır. Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 05.07.2006 tarih ve 2006/ 1246 Esas ve 2006/9162 Karar sayılı kararı.

¹⁴⁴ Elmas, 2016;542.

- Hizmet ve yardım resmi makamlar haber aldıktan sonra ve hüküm verilmeden önce gerçekleşmiş olması gerekir,

- Fail tarafından verilen bilginin, suçun meydana çıkmasına ve fail veya diğer suç ortaklarının yakalanmasına hizmet ve yardım etmelidir.¹⁴⁵

Hizmet ve yardımın bizzat fail tarafından gönüllü olarak yapılması gerekir. Aksi halde etkin pişmanlık hükümleri uygulanamaz. Ancak failin, hastalık, sakatlık vb. kabul edilebilir mazeretlerin varlığı nedeniyle resmi makamlara başvurma olanağının bulunmaması halinde, failin yönlendirmesi ile başka kimseler suçla ilgili resmi makamlara hizmet ve yardımda bulunursa da fail hakkında etkin pişmanlık hükümleri uygulanabilmektedir¹⁴⁶.

TCK'nın 192. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen etkin pişmanlık halinin uygulanabilmesi için fail tarafından yapılacak hizmet ve yardımın, suçun resmi makamlarca öğrenilmesinden sonra yapılmış olması gerekmektedir. Resmi makamlar yukarıda ayrıntılı olarak değindiğimiz ve CMK'nın 158. maddesinde belirtilen makamlardır. Resmi makamların suçu nasıl, nerden, ne şekilde öğrendiğinin önemi yoktur. Aslolan resmi makamlarca suçun öğrenilmesi soyut duyular, mesnetsiz iddialara dayanmamış olmasıdır. Yine failin, suçun resmi makamlarca haber alındığını bilip bilmemesi önemli değildir¹⁴⁷. Failin hizmet ve yardımının sonuca etkili ve yararlı olması gerekmektedir. Failin uyuşturucu maddeyi kimliğini bilmediği bir şahıstan aldığını söylemesi, hayali kişilerin ismini vermesi, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması için yeterli değildir. Failin ihbar ettiği kişi yakalanmış veya mahkûm edilmiş olmalı ya da yakalanmamışsa bu kişinin kimliğinin ve varlığının belirlenebilir olması gerekmektedir¹⁴⁸. Dikkat edilmesi gereken diğer bir husus failin, yakalanamayan kişiye iftira atmasını gerektirecek bir nedeninin bulunup bulunmadığının araştırılıp böyle bir durumun olmadığı

---

¹⁴⁵ Güngör, Kınacı,2001; 454.

¹⁴⁶ Güngör, Kınacı,2001;585-586., Sevük, 2007, 227.

¹⁴⁷ Elmas, 2016;549.

¹⁴⁸ Sanık aşamalarda uyuşturucu maddeyi, İstanbul'da soyadını, açık kimliğini ve adresini bilmediği Vanlı Fahrettin'den aldığını bildirmiş ise de, açık kimliği ve adresi bilinmeyen varlığı dahi belli olmayan bu kişi hakkında ki soruşturma sonucunun beklenilmesine gerek bulunmadığından... "Yargıtay 10 Ceza Dairesinin, 10.10.2006 tarih ve 2006/ 9262 Esas ve 2006/11348 Karar sayılı kararı.

anlaşılması ile mevcut delillerin o kişinin suçluluğunu kabule yeterli olması halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması gerekmektedir¹⁴⁹.

Failin, adını verdiği kişi hakkında başlatılan soruşturma neticesinde kişi hakkında dava açılması halinde, davaların birleştirilmesi, delillerin birlikte değerlendirilmesi, dava sonucunda fail hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanamayacağı bu şekilde tartışılması gerektiğidir¹⁵⁰¹⁵¹.

Failin, etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanabilmesi için ortaya koyulan hizmet ve yardımın hem fail veya diğer suç ortaklarının yakalanmasına, hem de suçun meydana çıkmasına yardımcı olmasına gerek yoktur. Kanunkoyucu her ne kadar maddede “ve” bağlacı kullanmışsa da doktrin ve Yargıtay bu bağlacı “veya “ olarak kabul etmekte ve fail hakkında etkin pişmanlık hükümlerini uygulamak için, fail veya diğer suç ortaklarının yakalanması veya suçun meydana çıkması durumlarından birinin varlığını yeterli görmektedir¹⁵².

Sonuç olarak TCK'nın 192. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen etkin pişmanlık halinin uygulanabilmesi için fail tarafından yukarıda anlatılan koşulların sağlanması halinde, hizmet ve yardımın niteliğine göre sonuç cezadan ¼ ile ½ arasında indirim yapılmaktadır¹⁵³.

¹⁴⁹ Ceza Genel Kurulu 03.03.2015 tarih ve 2014/10-523 Esas ve 2015/28 Karar sayılı kararı

¹⁵⁰ Sanığın, üzerinde ele geçen uyuşturucu maddeleri kendisine verdiğini söylediği V.K hakkında, İstanbul 20. Ağır Ceza Mahkemesi'ne açılan 2013/456 esas sayılı dava sonucunun araştırılması, sorgusu yapılmış ve derdest ise bu dava ile birleştirilmesi, hüküm verilmiş ve kesinleşmiş ise dava dosyasının bu dosya içine konulması, sonuca göre sanık hakkında TCK'nın 192. Maddesinin 3. fıkrasında düzenlenen etkin pişmanlık hükmünün uygulanıp uygulanamayacağı tartışılması gerekirken, eksik araştırma ile hüküm kurulması, Yargıtay 10 Ceza Dairesinin, 02.07.2015 tarih ve 2014/ 2517 Esas ve 2015/ 32069 Karar sayılı kararı.

¹⁵¹ Sanık Ali'nin; suç ortağı olarak bildirdiği diğer sanık Yunus Emre hakkında beraat kararı verilmesi ve sanık Ali'nin ikrara yönelik beyanlarının da, sonuca etkili olmayıp TCK'nın 192/3. maddesi anlamında yardım ve hizmet olarak görülemeyeceği, bu nedenlerle de etkin pişmanlık hükmünün şartlarının bulunmadığı gözetilmeyerek, sanık Ali hakkında TCK'nın 192/3. maddesinin uygulanması. Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 16/04/2019 tarih ve 2018/4822 Esas ve 2019/2223 Karar sayılı kararı.

¹⁵² Parlar ,2008; 2911., Elmas, 2016;550.

¹⁵³ Suç konusu 259,2 gramdan ibaret esrarı, kullanma dışından bir amaç için bulundurduğuna ilişkin, şüpheyi aşan kesin delil bulunmadığı aşamada, bu esrarın bir bölümünü diğer sanık Fatih'e vereceğini söylemek suretiyle , uyuşturucu madde ticareti yapma suçunun ortaya çıkmasına yardım eden sanık hakkında etkin pişmanlıkla ilgili TCK'nın 192. Maddesinin 3. Fıkrasının uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi. Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 16.06.2014 tarih ve 2011/12607 Esas ve 2014/4673 Karar sayılı kararı

10. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

10.1. Teşebbüs

Teşebbüs TCK'nın 35.maddesinde düzenlenmiş olup, *doktrin*de “kişinin kanunda suç teşkil eden bir hareketin icra hareketlerine başladıktan sonra, dış engeller nedeniyle sırf hareket suçlarında hareketin tamamlanamaması, neticeli suçlarda ise ya hareketin tamamlanamaması ya da hareket tamamlanmakla birlikte kanunda yasak olarak belirtilen neticeye ulaşılamamasını ifade eder”¹⁵⁴. Çalışmamız kapsamında TCK'nın 188. maddesinde düzenlenen suçlarla ilgili yapılan açıklamalarda teşebbüsü ayrı ayrı değerlendirmiş olmamız nedeniyle tekrar ele alınmayacaktır.

10.2 İştirak

TCK'nın 188. maddesine düzenlenen suçun üç veya daha fazla kişi ile, suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüt faaliyetleri çerçevesinde işlenmesi nitelikli hal olarak öngörülmüş olmakla birlikte, bu durum dışında kalan iştirak fiilleri genel hükümler çerçevesinde TCK'nın 37-41. maddeleri kapsamında cezalandırılmaktadır¹⁵⁵.Örneğin, birden fazla kişinin bir kereye mahsus uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu işlemesi halinde iştirak hükümlerine göre cezalandırma yapılacaktır. Suçun işlenmesinde başkasını araç olarak kullanan kişi dolaylı fail olarak cezalandırılır. Azmettiren, Yardım eden sıfatları da iştirak hükümleri çerçevesinde cezalandırılır.

10.3 İçtima

“ Suçların içtimai, bir kişinin gerek tek gerekse birden çok hareket ile birden çok suç işlemesi halinde, her bir suçtan dolayı ayrı ayrı cezalandırmak yerine birden çok suçun farklı hukuki gerekçelerle sanki tek suç işlenmiş gibi suçlar toplanarak faili tek suçtan sorumlu tutmak anlamına gelir”¹⁵⁶.

¹⁵⁴ Mustafa Özen, *Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersleri*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s.501.

¹⁵⁵ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;712.

¹⁵⁶ Özen;2017;605.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda benimsenen ana kural “ kaç tane fiil varsa o kadar suç, kaç tane suç varsa o kadar ceza vardır” kuralıdır. Ancak fikri içtima bu kuralın istisnasını oluşturmaktadır. Fikri içtima TCK’ da suçların içtması başlığı altında 44. madde de düzenlenmiştir.

TCK’nın 188. maddesinde düzenlenen suçların içtmasını incelerken göz önünde tutulacak olan kriterler, suça *konu uyuşturucu veya uyarıcı maddenin aynı madde olması, kastın yenilenmesi, hukuki kesintinin ne zaman sağlandığı* kriterleridir.

Suçta konu uyuşturucu veya uyarıcı maddenin aynı madde olması; TCK’nın 188. maddesinde düzenlenen suçlar seçimlik hareketli suçlardır. Birden fazla seçimlik hareketin konusu, aynı uyuşturucu veya uyarıcı madde olması halinde tek suç oluşacak, ayrı uyuşturucu veya uyarıcı madde olması halinde ise birden fazla suç oluşacaktır. Örneğin fail eroin imal eder, kokain ithal ederse iki farklı suç oluşacaktır¹⁵⁷. Ticaret amacıyla bulundurulmuş “ aynı maddenin bütünü “olan uyuşturucu maddelerin farklı zamanlarda ve/veya farklı yerlerde ele geçirilmesi halinde, bu maddeler aynı suç eyleminin konusunu oluşturduğundan, tek suç oluşacaktır¹⁵⁸.

Yenilenen kast; Fail ithal ettiği bir malı kastını yenileyerek satar,satışa arz ederse vs. iki ayrı fiilden cezalandırılması gerekecek¹⁵⁹.

Hukuki kesinti; Failin farklı tarihlerde aynı suç işleme kararının icrası kapsamında işlediği fiiller arasında hukuken kabul edilebilir kesinti oluşmadıkça iki

¹⁵⁷ Güngör, Kınacı,2001; 664.

¹⁵⁸ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;711.

¹⁵⁹ Sanığın suç konusu uyuşturucu maddeler ile uyuşturucu madde içeren çok sayıda Extacy haplarını, farklı tarihlerde yurt dışından yurda izinsiz olarak ithal ettikten sonra ithal amacının dışında yenilenen kasıtlı satışa arz ettiği ve satarken yakalandığı anlaşılmasına göre, gerçekleşen iki ayrı fiilin uyuşturucu madde ithal etmek ve uyuşturucu maddeyi satışa arz etmek suçlarını oluşturduğu gözetilmeden. Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 3.4.2001 tarih ve 2001/19555 Esas ve 2001/10927 Karar sayılı kararı

İncelenen dosya kapsamında, değerlendirilen olayın özelliğine göre; suç tarihinden 4 ay önce İstanbul’a gelen sanığın beyanı ve pasaport kayıtlarına göre, iki kez İran’a gidip orada jelatine sarılı haldeki eroini yutarak midesinde İstanbul’a getirildiği, suça konu uyuşturucu maddeyi hakkındaki hüküm temyiz edilmeyen diğer sanık ağabeyi M:nin evinde istifra ederek çıkardıktan sonra ambalajlayıp paketler halinde getirerek satmaya amaçlayıp müşteri aradığı; bu şekilde satışa arz etmek hareketlerine başlamak suretiyle kastını yenilediği, X muhbirinin ihbarı üzerine Galata köprüsünde 1.4 gram eroini sattıktan sonra yakalandığı ve kaldığı evde yapılan aramada kendisine ait çantada satışa hazır halde 28 paketçik halinde eroin bulunduğu, böylelikle sanığın ithalden sonra eyleminin kesintiye uğradığı, hareketlerin satma suçuna yönelik tezahür edip satış için müşteriler aramak suretiyle ithal amacının dışında yeni bir kasıtlı bir miktar eroini satın diğerlerinin de satışa hazır vaziyette bulundurulduğu sabit olduğundan, sanığın uyuşturucu madde ithal ve satma eylemi ayrı ayrı değerlendirilmek yerine tek ceza verilmesi. Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 03.04.2011 tarih, 2011/2934 Esas ve 2011/10923 Karar sayılı kararı

ayrı suç oluşmayacaktır. Sanık hakkında TCK'nın 43. maddesi gereğince artırım yapılacaktır¹⁶⁰.

TCK'nın 188/1. maddesinde düzenlenen suç ile 188/3. maddesinde düzenlenen suçun içtması durumu tartışmalıdır. Şöyle ki; Yargıtay eski tarihli kararlarında, TCK'nın 188/1. ve 3. maddelerinde düzenlenen suçların içtması durumunda gerçek içtma kuralı gereğince iki ayrı suç oluşacağını belirtilmiştir¹⁶¹. Yargıtay'ın daha sonra istikrar kazanan yeni tarihli kararlarında; TCK'nın 188/1. ile 188/3. maddelerinde düzenlenen suçların içtması durumunda, farklı hareketler sonucu oluşan suçların konusunu oluşturan uyuşturucu maddenin aynı madde olması halinde "Tüketen -Tüketilen Norm ilişkisi" gereğince imal veya ithal olunan uyuşturucu maddenin hukuki kesinti sağlanmaksızın satılması, satışa arz edilmesi, bulundurulması vb. eylemlerinin imal veya ithal eyleminin içinde tüketileceği, sadece imal suçundan hüküm kurulacağı kabul edilmiştir¹⁶². Doktrinde yer alan görüşe göre ise, imal veya ithal edilen uyuşturucu maddenin ayrıca satılması durumunda, imal veya ithal eyleminden dolayı verilecek cezanın sonradan gerçekleştirilen satma eyleminin haksızlık içeriğini karşılamadığı, bu gerekçe ile satma eylemini ayrıca cezalandırılması gerektiği belirtilmiştir¹⁶³. Kanaatimizce, doktrinsel görüş daha isabetlidir.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde ihraç etmeye teşebbüs ederken yakalanan failin durumu tartışmalıdır. Şöyle ki; Yargıtay'a göre, biri ihraca teşebbüs diğeri

¹⁶⁰ Sanığın aynı suç işleme kararının icrası kapsamında 22.05.2009-27.05.2009, 01.06.2009, 08.06.2009 tarihlerinde birden fazla uyuşturucu madde ticareti yapma suçu işlediği dikkate alınarak hakkında TCK'nın 43. maddesinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi, karşı temyiz olmadığından bozma nedeni sayılmamıştır. Yargıtay 10. Ceza Dairesinin, 14.02.2012 tarih, 2010/16962 Esas ve 2012/984 Karar sayılı kararı

¹⁶¹ Sanığın, suç konusu uyuşturucu maddeyi yaklaşık bir ay önce yurt dışından izinsiz olarak ithal edip bir süre evinde sakladıktan sonra ithal amacının dışında yenilenen kastla nakledden yakalandığı sabit olmasına nazaran, gerçekleşen iki ayrı eylemin uyuşturucu madde ithal etmek ve uyuşturucu maddeyi nakletmek suçlarını oluşturduğu. Yargıtay 10. Ceza Dairesinin. 23.09.2002 tarih, 2002/27279 Esas ve 2002/22773 Karar sayılı kararı

¹⁶² Tüketen Tüketilen Norm İlişkisi kuralı gereğince, uyuşturucu veya uyarıcı madde ithal eden kişinin, arada hukuken geçerli bir kesinti olmaması koşuluyla, ithal ettiği bu malları satmak için bulundurmasının ya da satmasının , ithal dışında ayrı bir suç oluşturmayacağı , ithalle ilgili fiilin ,bulundurma ve satma fiillerini içine alıp tüketileceği ; sanığın , olay tarihinden bir gün önce İran'dan İstanbul'a geldiği , yakalandığında midesinde 8 paketçik halinde eroin bulunduğunun tespit edildiği , bu şekilde uyuşturucu madde ithal etme suçunu işlediği , sanığın bu eroinin bir kısmını sattığı anlaşılmış ise de , ithal ve satma arasında hukuken geçerli bir kesinti olmadığı için, ayrıca uyuşturucu madde satma fiilinin oluşmadığı ;failin fiilinin bütünüyle uyuşturucu madde ithal etme suçunu oluşturduğu ve sadece bu suçtan mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, sanık hakkında her iki suçtan mahkumiyet kurulması , Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 07/05/2012 tarih, 2011/26379 Esas ve 2012 /8893 Karar sayılı kararı

¹⁶³ Tezcan, Erdem, Önok; Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2013, s. 710.

tamamlanmış nakletme veya bulundurma olmak üzere iki suç işlenmiş olacağından, TCK'nın 44. Maddesi gereğince en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı ceza verilmesi gerekecektir¹⁶⁴. Doktrinde yer alan görüşe göre ise, failin kastı ihraca yönelik ise TCK 188/1 gereğince hüküm kurulması gerektiği, aynı eylemin TCK'nın hem 188/1 hem de 188/3. maddelerini ihlal etmesinin mümkün olmayacağı belirtilmiştir¹⁶⁵. Kanaatimizce, kast suçun manevi unsuru olduğundan, failin ihraca yönelik kastı belirlenebilir ise yalnızca TCK 188/1'den hüküm kurulması daha isabetli olacaktır.

Bulundurma suçuna ilişkin içtima kuralını bulundurma suçunun anlatıldığı kısımda ayrıntılı şekilde açıklamıştık. Özetlemek gerekirse, ele geçirilen uyuşturucu maddenin kullanım amacıyla failde bulunup bulunmadığının, yine failin uyuşturucu madde kullanıcısı olup olmadığının tespiti yapılarak ortaya çıkacak sonuç doğrultusunda gerçek içtima hükümleri uygulanacaktır.

11-YAPTIRIM

TCK'nın 188. maddesi kapsamına giren suçlarda 28/06/2014 tarih ve 6645 sayılı kanunun 66. maddesi ile caydırıcılığın sağlanması amacıyla cezalar artırılmıştır. Şöyle ki;

TCK'nın 188. maddesinin 1 fıkrasında düzenlenen suçların cezası 28/06/2014 tarihinden önce “on yıldan az olmamak üzere hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası “ şeklinde iken, 28/06/2014 tarihinden sonra yirmi yıldan otuz yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası “olarak düzenlenmiştir.

TCK'nın 188. maddesinin 3. fıkrasında düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde ticareti suçlarının cezası “ beş yıldan on beş yıla kadar hapis yirmi bin güne kadar adli para cezası “ iken “ on yıldan az olmamak üzere hapis cezası ve yirmi bin gün adli para cezası “olarak düzenlenmiştir.

¹⁶⁴ Sanığın suça konu uyuşturucu madde ile Atatürk Havalimanı gidiş katı kontrol noktasında yakalanmış olması ve tüm dosya kapsamına göre, eylemin uyuşturucu madde ihracına teşebbüs aşamasına kalmış olduğu değerlendirildiğinde; biri ihraca teşebbüs diğeri tamamlanmış nakletme olmak üzere iki ayrı suç işlemiş olacağından; TCK'nın 44. maddesi gereğince, tamamlanmış nakletme suçundan uygulama yapıp belirlenecek sonuç ile ihraca teşebbüs suçundan yapılan uygulama ile belirlenen sonucun karşılaştırılması ve daha ağır sonuç doğuran suç esas alınarak hüküm kurulması gerekirken belirtilen nitelikte somutlaştırma ve karşılaştırma yapılamadan yazılı şekilde karar verilmesi. Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 10.02.2010 tarih, 2009/9695 Esas ve 2010/2910 Karar sayılı kararı

¹⁶⁵ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;711.

TCK'nın 188. maddesinin 7. fıkrasında düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde üretiminde kullanılan ve ithal veya imali resmi makamların iznine bağlı madde olması halinde ceza “ dört yıldan az olmamak üzere hapis cezası “ iken “ sekiz yıldan az olmamak üzere hapis cezası “ olarak düzenlenmiştir.

Yine çalışmamızda ayrıntılı olarak ele aldığımız üzere TCK'nın 188. maddesinin 4,5 ve 8. fıkraları artırım, 6. fıkrası da cezayı azaltan halleri kapsamaktadır.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde suçlarından mahkum olan sanık, TCK'nın 53. maddesi kapsamında mahkumiyetin kanuni sonucu olarak belli hakların kullanılmasından yoksun bırakılır. Mahkum olan sanığın tekerrüre tabi cezası olması halinde, sanık hakkında TCK'nın 58. maddesi kapsamında mükerrirlere özgü infaz rejimi uygulanır. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticaret suçları tüzel kişi faaliyetleri çerçevesinde işlendiği takdirde TCK'nın 189. maddesi gereğince tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunacaktır.

TCK'nın 54. maddesi “ *İyiniyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsadere edilmesine hükmlenir. Suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşya, kamu güvenliği, kamu sağlığı veya genel ahlak açısından tehlikeli olması durumunda müsadere edilir. Eşyanın üzerinde iyiniyetli üçüncü kişiler lehine tesis edilmiş sınırlı aynı hakkın bulunması hâlinde müsadere kararı, bu hak saklı kalmak şartıyla verilir* “ şeklindedir. Bu kapsamda suça konu, suç oluşturan eşya olan uyuşturucu veya uyarıcı madde hakkında gerekli incelemeler yapıldıktan, maddenin uyuşturucu veya uyarıcı madde olduğu tespit edildikten, cins, vasfı, niteliği ve miktarı net olarak saptandıktan sonra maddenin müsadere edilmesi gerekmektedir¹⁶⁶.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde suçlarının işlenmesine tahsis edilen eşyaların da TCK'nın 54. maddesi gereğince müsadere edilmesi gerekmektedir. Ancak bu noktada değerlendirilmesi gereken iki husus vardır. Birincisi TCK'nın 54. maddesinin 3. fıkrasında belirtildiği üzere suçta kullanılan eşyanın müsadere edilmesi halinde işlenen suça nazaran daha ağır bir sonucun ortaya çıkması durumu, ikincisi TCK'nın 54. maddesinin 1. fıkrasında belirtildiği üzere suça konu eşyanın iyi niyetli üçüncü kişilere ait olması durumudur. İlk olarak her somut olay spesifik olarak ele alınıp,

¹⁶⁶ Yenisey Feridun, Nuhoglu Ayşe, *Ceza Hukuku Külliyatı* , Arıkan Yayıncılık , 2005 , İstanbul ,s.1530.

ele geçirilen uyuşturucu veya uyarıcı maddenin değeri ile suça tahsis edilen eşyanın değeri karşılaştırılarak, müsaderenin daha ağır bir sonuç ortaya çıkarıp çıkarmayacağına ilişkin orantılılık ilkesi çerçevesinde karar verilecektir¹⁶⁷. İkinci olarak değerlendirilmesi gereken ölçü ise suça tahsis edilen eşyanın iyi niyetli üçüncü kişiye ait olma durumudur. Üçüncü kişi tarafından somut olayın gereklerine göre beklenen özenin gösterilip gösterilmediği, yine suça tahsis edilen suç eşyasının suça elverişli olup olmadığı (örneğin uyuşturucu madde ticaretinde kullanılan araçta zula diye tabir edilen gizli bölme olması halinde üçüncü kişinin iyi niyeti konusunda kuşku oluşacaktır), Üçüncü kişinin iyi niyetli olup olmadığı noktasında değerlendirilmesi gereken kriterlerdir. Belirtilen kriterler neticesinde üçüncü kişi iyi niyetli ise müsadere kararı verilmeyecektir¹⁶⁸.

TCK'nın 55. maddesi gereğince suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların müsaderesine karar verilir.

12. KOVUŞTURMA USULÜ, GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME, DAVA ZAMANAŞIMI

TCK'nın 188. maddesinde düzenlenen suçların soruşturma ve kovuşturması genel hükümler çerçevesinde re'sen yapılır. Bu madde kapsamındaki suçların soruşturmasında CMK'nın koruma tedbirleri başlığı altında düzenlenen, sadece kanunda sayılan suçlar bakımından uygulanma alanı bulunan, 128. madde uyarınca taşınmazlara, hak ve alacaklara el koyma tedbiri, 135. madde uyarınca iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması, 139. madde uyarınca gizli soruşturmacı görevlendirme, 140. madde uyarınca teknik araçlarla izleme tedbirlerinin uygulanması mümkündür.

Bu suçların vatandaş tarafından yabancı ülkede işlenmesi halinde, Türkiye'de yargılama yapılması Adalet Bakanlığının talebine bağlıdır. Ancak uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan mahkûm edilen kişinin Türkiye'de

¹⁶⁷ Sanığa ait otomobilin suç konusu 3.0,84 gram esrarın taşınmasında kullanıldığı; bu esrarın miktarına bağlı olarak oluşturduğu tehlikenin ağırlığı karşısında, binek araç olarak kullanılan 2006 model bu otomobilin müsaderesinin daha ağır sonuç doğurmayacağı ve orantılılık ilkesine göre hakkaniyete aykırı olmayacağı gözetilmeden. Yargıtay 10. Ceza Dairesinin. 2014/10495 esas ve 2015/63 Karar sayılı kararı.

¹⁶⁸ Artuç, 2015; 353. , Elmas, 2016;151-154.

yargılanabilmesi için bu suç kapsamında yabancı ülkede yargılanmamış olması gerekmektedir¹⁶⁹.

TCK'nın 188. maddesinde tanımlanan suçları yargılamakla görevli mahkeme 5235 sayılı kanun'un 12. maddesi uyarınca Ağır Ceza Mahkemesidir.

TCK'nın 188. maddesinde tanımlanan suçları yargılamakla yetkili mahkeme 5271 sayılı CMK'nın 12. maddesi uyarınca suçun işlendiği yer mahkemesidir. Kesintisiz suçlarda yetkili mahkeme kesintinin gerçekleştiği yer, zincirleme suçlarda son suçun işlendiği yer, suç teşebbüs aşamasında kalmış ise son icra hareketinin yapıldığı yer mahkemesi yetkilidir. Yetki kuralına ilişkin CMK'nın 13. Maddesinde özel yetki kuralları düzenlenmiştir. Şöyle ki;

“1- Suçun işlendiği yer belli değilse, şüpheli veya sanığın yakalandığı yer, yakalanmamışsa yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir.

2- Şüpheli veya sanığın Türkiye'de yerleşim yeri yoksa Türkiye'de en son adresinin bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir.

3- Mahkemenin bu suretle de belirlenmesi olanağı yoksa, ilk usul işleminin yapıldığı yer mahkemesi yetkilidir.”

Suçun, deniz, hava ve demiryolu taşıtlarında veya bu taşıtlarla işlenmesi durumunda yetkili mahkeme CMK'nın 15. Maddesine göre belirlenecektir. Şöyle ki ;

“Madde 15 – (1) Suç, Türk bayrağını taşıma yetkisine sahip olan bir gemide veya böyle bir taşıt Türkiye dışında iken işlenmişse, geminin ilk uğradığı Türk limanında veya bağlama limanında bulunan mahkeme yetkilidir.

(2) Türk bayrağını taşıma hakkına sahip olan hava taşıtları ile demiryolu taşıtları hakkında da yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır.

(3) Ülke içerisinde deniz, hava veya demiryolu taşıtlarında ya da bu taşıtlarla işlenen suçlarda, bunların ilk ulaştığı yer mahkemesi de yetkilidir.

(4) Çevreyi kirletme suçu, yabancı bayrağı taşıyan bir gemi tarafından Türk kara suları dışında işlendiği takdirde, suçun işlendiği yere en yakın veya geminin Türkiye'de ilk uğradığı limanın bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir. “

¹⁶⁹ 5237 sayılı TCK'nın 13. Maddesine 29.06.2005 , 5377 sayılı kanun ile eklenen 2. Fıkra gereğince uyuşturucu madde ticareti yapmak suçunun yabancı ülkede bir Türk vatandaşı tarafından işlenmesi halinde yargılama yapılmasının Adalet Bakanının talebine bağlı olduğu gözetilmeden yargılamaya devamla hüküm kurulması , Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 30.01.2008 tarih, 2006 /11855 Esas, 2008/1412 Karar sayılı kararı , Elmas, 2016;159., Parlar,Kızılkaya, 2018; 45.

Dava zamanaşımı süresi TCK'nın 66. maddesinde düzenlenmiştir. Bu kapsamda TCK'nın 188. maddesinde tanımlanan suçlardan 1. ve 3. fıkrada düzenlenen suçlarda dava zamanaşımı süresi yirmi yıl iken 7.fıkrada düzenlenen suç bakımından dava zamanaşımı süresi on beş yıldır. Ancak, TCK'nın 66. maddesinin 3.fıkrası uyarınca dava zamanaşımı süresi belirlenmesinde suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE KULLANILMASINI KOLAYLAŞTIRMA SUÇU

1.1. GENEL OLARAK

TCK'nın190. maddesinde tanımlanmış olan uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçunun birinci fıkrasında, uyuşturucu madde kullanılmasını kolaylaştırmak için özel yer, donanım veya malzeme sağlama, kullananların yakalanmalarını zorlaştıracak önlemler alma ve kullanma yöntemleri konusunda bilgi verme suçları, ikinci fıkrasında uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını alenen özendirme veya bu nitelikte yayın yapma suçları hüküm altına alınmış ,üçüncü fıkrada suçun belli meslek gruplarınca işlenmesi hali artırım maddesi olarak düzenlenmiştir.

Uyuşturucu madde kullanımı kullanıcıların tercihi olduğu gibi, kullanıcı ile uyuşturucu madde arasındaki ilişkiyi güçlendiren, erişilebilirliği kolaylaştıran, kullanımı özendiren, kullanıma yönlendiren özel yer ve donanımlar sağlanan, kullanımı öğreten, yakalanmayı zorlaştıran önlemler alınan benzeri dış etkenlerde, kişileri uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaya yönlendirmektedir. Bu madde ile kişilerin madde kullanımına yönlendirilmesinin engellenmesi amaçlanmıştır¹⁷⁰.

---

¹⁷⁰ Sevik, 2007, 238.

1.2. MADDE METNİ¹⁷¹

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma

Madde 190- 1- Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırmak için;

a) Özel yer, donanım veya malzeme sağlayan,

b) Kullananların yakalanmalarını zorlaştıracak önlemler alan,

c) Kullanma yöntemleri konusunda başkalarına bilgi veren, Kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis ve bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

2- Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını alenen özendirilen veya bu nitelikte yayın yapan kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis ve bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

3-Bu maddede tanımlanan suçların tabip, diş tabibi, eczacı, kimyager, veteriner, sağlık memuru, laborant, ebe, hemşire, diş teknisyeni, hastabakıcı, sağlık hizmeti veren, kimyacılıkla veya ecza ticareti ile iştigal eden kişi tarafından işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

1.3. KORUNAN HUKUKİ YARAR

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımını kişiler üzerinde fiziksel ve ruhsal sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını

¹⁷¹ Gerekeçe: Maddede, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırıcı hareketler, suç olarak tanımlanmıştır.

Birinci fıkranın (a) bendinde, bir kimsenin başkasına uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmasını kolaylaştırmak için özel yer, donanım veya malzeme sağlaması cezalandırılmaktadır. Dikkat edilmelidir ki, burada kişiye uyuşturucu veya uyarıcı madde verilmemektedir. Aksi takdirde yukarıdaki maddenin dördüncü fıkrasında tanımlanan suç oluşur. Bu suç açısından önemli olan, kişiye uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırmak için özel yer temin etmek, uyuşturucu veya uyarıcı madde dışında diğer donanım ve malzemeleri temin etmektir. Suçun oluşması için kendisine kolaylık sağlanan kişinin uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması gerekmemektedir.

Fıkranın (b) bendinde, bu suçu oluşturan ikinci seçimlik hareket tanımlanmıştır. Buna göre, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullananların yakalanmalarını zorlaştıracı önlemler almak ,söz konusu suçu oluşturacaktır.

Fıkranın (c) bendine göre, uyuşturucu veya uyarıcı maddelere ilişkin kullanma yöntemleri konusunda kişilere bilgi verilmesi de bu suçu oluşturur.

Maddenin ikinci fıkrasında, bu suçun belli meslek ve sanatı icra eden kişiler tarafından işlenmesi, daha ağır cezayı gerektiren nitelikli unsur olarak tanımlanmıştır.

Üçüncü fıkrada ise, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasının alenen özendirilmesi veya bu nitelikte yayın yapılması, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır.

kolaylaştırma suçu ile korunmak istenen hukuki yarar kişi sağlığı, kamu sağlığıdır¹⁷².

Günümüzde teknolojinin geldiği nokta ile kişiler legal ya da illegal istediği her şeye çok daha kolay şekilde ulaşabilme, öğrenebilme imkanına sahip olmaktadır. Uyuşturucu maddenin kişi üzerinde ki etkileri, bağımlılığın kişileri suça sürükleme faktörü ve uyuşturucunun toplumsal sorunlara yol açması bütün olarak değerlendirildiğinde uyuşturucu veya uyarıcı maddenin kullanımının kolaylaştırılmasının ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmesi isabetli olmuştur.

1.4. SUÇUN FAİLİ VE MAĞDURU

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımını kolaylaştırma suçunun faili herkes olabilir. Bir kişi olabileceği gibi birden fazla kişide olabilir. Ancak TCK'nın 190. maddesinin 3. fıkrasında suçun nitelikli halinde de belirtildiği üzere belli meslek grubuna dahil kimselerin fail olması durumunda verilecek ceza artırılabilecektir. Bu suçun failinin uyuşturucu madde kullanıyor olup olmaması bu suç bakımında değerlendirilmesi gereken bir etken değildir¹⁷³.

TCK'nın 190. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımını alenen özendirme nitelikte yayın yapılması durumunda, suçun faili 5187 sayılı Basın Kanununun 11. maddesi ile 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun 28. maddesi çerçevesinde belirlenecektir¹⁷⁴.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımını kolaylaştırma suçunun mağduru toplumun tamamıdır¹⁷⁵.

1.5. SUÇUN MADDİ UNSURU

1.5.1. TCK 190/ 1. Fıkarda Düzenlenen Suçun Maddi Unsuru

Genel Olarak

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımını kolaylaştırma suçu TCK'nın 190. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddenin birinci fıkrasında düzenlenen suçlar seçimlik hareketli suçlardan olup uyuşturucu madde kullanımını kolaylaştırmak için özel yer, donanım veya malzeme sağlama, kullananların yakalanmasını zorlaştıracak önlemler alma, kullanma yöntemleri hususunda bilgi verme bu suçu oluşturan

¹⁷² Kurt, 2007: 201.

¹⁷³ Kurt, 2007: 201., Elmas, 2016;401.

¹⁷⁴ Elmas, 2016;402.

¹⁷⁵ Sevik, 2007, 241.

seçimlik hareketlerdir. İkinci fıkrada düzenlenen suçlar ise tehlike suçudur. Bu fıkra kapsamındaki suçun unsuru uyuşturucu madde kullanımını alenen özendirme veya alenen özendirecek nitelikte yayın yapma olarak belirtilmiştir. Bu suçtan maksat uyuşturucu madde kullanmak isteyen kişilerin, uyuşturucu maddelere güvenilir, çabuk şekilde ulaşmasını yardımcı olmaktır.¹⁷⁶

Fail uyuşturucu madde kullanımını kolaylaştırma saikiyle hareket etmiş olmalıdır. Aksi halde, TCK'nın 188. maddesinde sayılan suçları kolaylaştırmak amacıyla hareket edilmiş olması durumunda 188. maddede sayılan suçlar söz konusu olacaktır. Maddenin ikinci fıkrasındaki özendirme suçunun tamamlanması için birilerinin özenmesi şart değildir. Yine, suçun oluşması için kolaylık sağlanan kişinin uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması gerekmemektedir.¹⁷⁷

1.5.1.1.Uyuşturucu veya Uyarıcı Maddenin Kullanılmasını Kolaylaştırmak İçin Özel Yer, Donanım veya Malzeme Sağlama

Bu suç bakımından özel yerden maksat, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullananlara kolaylıkla, güvenilir biçimde uyuşturucu madde kullanımını için özel yerin tahsis edilmesidir¹⁷⁸. Bu yerin özel, açık, kapalı, ücretli veya ücretsiz yerler olması ile uyuşturucu maddeyi kullanan kişinin uyuşturucu maddeyi kullanıp kullanmamasının suçun oluşumu açısından önemi yoktur. Bu suç için aslolan kullanıcıların uyuşturucu maddeyi güvenli şekilde tüketebilecekleri ortamın sağlanmasıdır¹⁷⁹. Özel yer; bar, pavyon, bağ, bahçe, otomobil, otel vs. yerler olabilir

180181

Uyuşturucu madde kullanımını için donanım ve malzeme sağlamak; uyuşturucu veya uyarıcı maddenin kullanıma hazır hale getirilmesi veya kullanım için gerekli

¹⁷⁶ Tezcan , Erdem ,Önok , 2013;,713-714. , Elmas, 2016;403-404.

¹⁷⁷ Sevük, 2007, 242., Akkaya , 2013;313. , Kurt, 2007: 202.

¹⁷⁸ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;713.

¹⁷⁹ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;713.

¹⁸⁰ Soyaslan, 2005; 395.

¹⁸¹ Sanığın kiralayarak oturduğu suça konu evde haklarında tedavi ve denetimli serbestlik kararı verilen diğer sanıklar Dilek Bilici ve Nail Şimşek'e uyuşturucu madde içmek için hazırladığı düzenekle uyuşturucu madde kullanmalarına imkan sağlaması nedeniyle üzerine atılı uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçunu işlediği ve bu suçtan mahkûmiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, sanık hakkında atılı suçtan beraat hükmü tesis edilmesi; Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 25.12.2018 tarih, 2013/2680 Esas, 2018/9869 Karar sayılı kararı.

malzemelerin hazır hale getirilmesidir¹⁸². Örneğin, esrar için kâğıt veya platin plaka, eroin için enjektör, şırınga ve gerekli araç gereç temin edilmesi gibi¹⁸³.

Failin kendi kullanımına yönelik donanım veya malzeme sağlaması bu suçun konusunu oluşturmayacaktır^{184 185}.

1.5.1.2. Uyuşturucu veya Uyarıcı Maddeyi Kullananların Yakalanmasını Zorlaştıracak Önlemler Alma

Zorlaştırmacı önlem alma; uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişinin madde bağımlısı, kullanıcı olduğunun tıbbi yöntemlerle tespit edilmesini mümkün kılan fiziksel, fizyolojik belirtileri veya suça ilişkin maddi delilleri yok etmek olarak tanımlanmıştır¹⁸⁶. Örneğin, uyuşturucu madde kullanan kişinin kanında, idrarında uyuşturucu madde izini azaltmaya yönelik maddeleri temin etmek, uyuşturucu madde kullanıldığının tespitine yarayacak eşyaları saklamak, kullanıcıların kaçışını kolaylaştırmak için özel tünel, gizli bölme bulundurmak gibi¹⁸⁷.

TCK'nın 283. maddesinde suçluyu kayırma, suç işlemiş kişiye belirli imkânlar sağlama fiilleri, TCK'nın 281. maddesinde suç delillerini gizleme, yok etme veya değiştirme eylemleri yaptırma bağlanmıştır. İşbu maddelerin TCK'nın 190. maddesinde yer alan uyuşturucu madde kullanımını kolaylaştırma suçu ile kesişmesi durumunda, failin suçluyu kayırma yahut suç delilini gizlemeye yönelik eylemini uyuşturucu madde kullanımını kolaylaştırma saiki altında yaptığının tespiti

¹⁸² Sevik, 2007, 243., Doğan , Fatma Karakaş , *Türk Ceza Hukukunda Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları* , Legal Yayınevi ,2015 ,s. 259

¹⁸³ Kurt, 2007: 230., Tezcan , Erdem ,Önok , 2013;615.

¹⁸⁴ Sanığın, haklarında kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçundan mahkumiyet kararı verilen diğer sanıklar ile birlikte evinde esrar içmekten ibaret failinin sadece TCK'nın 191 . maddesinin 1. fıkrasında yer alan suçu oluşturduğu ve bu suçtan ayrı hüküm kurulduğu , aynı kanunun 190. maddesinde tanımlanan uyuşturucu madde kullanılmasını kolaylaştırma suçunun unsurların oluşmadığı gözetilmeden , sanık hakkında beraat yerine mahkumiyet hükmü kurulması Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 30.01.2015 tarih, 2014/10146 Esas ve 2015/451 Karar sayılı kararı.

¹⁸⁵ Olay tarihinde fiziki takibi yapılan hakkındaki hükmü temyiz etmeyen sanık Emrah Sayın'ın, Haydar Gökmen'e ait ikametden çıkışı sonrasında üzerinde uyuşturucu madde ile yakalandığı, akabinde Haydar Gökmen'e ait ikamette yapılan arama neticesinde; esrar içmede kullanılan özel olarak yapılan pet şişe halindeki düzenek ile uyuşturucu maddeler ele geçirildiği, sanık savunması, haklarında kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçundan tedavi ve denetimli serbestlik kararı verilen sanıklar Emrah Sayın ve Ali Yasakçı'nın anlatımı ve tüm dosya kapsamından; sanığın hazırladığı pet şişe halindeki düzenek ile kendi evinde diğer sanıklar ile birlikte uyuşturucu madde kullanmaktan ibaret eyleminin özel yer ve donanım veya malzeme sağlama olarak değerlendirilemeyeceği, atılı suçun unsurları itibariyle oluşmadığı gözetilmeden yazılı şekilde mahkûmiyet kararı verilmesi Yargıtay 20. Ceza Dairesinin 05.03.2018 tarih, 2017/3991 Esas ve 2018/1244 Karar sayılı kararı

¹⁸⁶ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;714.

¹⁸⁷ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;714. , Akkaya ,2013; 316. , Parlar ,Kızılkaya ,2018; 499.

halinde, failin özel nitelikli düzenleme olan TCK'nın 190. maddesinin birinci fıkrası gereğince cezalandırılması gerekmektedir¹⁸⁸.

1.5.1.3.Uyuşturucu veya Uyarıcı Maddelerin Kullanılması Yöntemi Hakkında Başkalarına Bilgi Verme

Uyuşturucu maddenin kullanma yöntemleri hakkında bilgi verme eylemi uyuşturucu veya uyarıcı maddenin nasıl kullanıma uygun hale geleceği, nasıl enjekte edileceği, etki derecesi, dozajı, kullanım biçimi hakkında kullanıcıların bilgilendirilmesini kapsamaktadır. Suçun oluşması için failin daha önceden kullanıcıların uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımını kolaylaştırmış olması gerekmemektedir. Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus işbu suç kapsamında kullanıcılara uyuşturucu madde tedarik edilmemekte, sadece kullanıma ilişkin bilgi verilmektedir. Aksi halde TCK'nın 188. Maddesinde düzenlenen suçlar söz konusu olacaktır¹⁸⁹.

1.5.2.TCK'nın 190. Maddesinin İkinci Fıkrasında Düzenlenen Suçun Maddi Unsuru

Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanılmasının Alenen Özendirme Genel Olarak

Özendirme kelimesi TDK'da özendirme durumu, teşvik anlamına gelmekle, teşvik kelimesi isteklendirme olarak tanımlanmıştır. Yine aleniyet kelimesi TDK'da açıklık olarak tanımlanmıştır. Bu suçun seçimlik hareketi, başkasını uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmaya alenen özendirme, teşvik etme, isteklendirmektir. Aleniyet unsurunun oluşması için çok sayıda insanın eylemi öğrenme ihtimalinin mümkün olması gerekmektedir. Temel ölçüt eylemin gerçekleştiği esnada belirli sayıda olmayan kişiler tarafından algılanabilir olmasıdır. Suçun oluşması için özendirme ve aleniyet unsurları birlikte gerçekleşmelidir¹⁹⁰. Bu suç tehlike suçudur.

¹⁸⁸ Elmas, 2016; 260., Akkaya 2013;316-317.

¹⁸⁹ Sevik, 2007, 245., Parlar,Kızılkaya, 2018;500.

¹⁹⁰ Elmas, 2016;373.

Özendirmeye yönelik hareketin alenen yapılması yeterli olup neticenin gerçekleşmiş olması aranmamaktadır¹⁹¹.

Özendirme işleminin yayın yolu ile yapılması suçun hareket unsurudur. Yayın süreli, süresiz, yazılı, görsel veya sözlü bütün iletişim araçlarını kapsamaktadır. Herhangi bir yayın yolu ile uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımını özendiren yayın yapılması ile suç tamamlanmaktadır. Suçun yayın yolu ile işlenmesi halinde aleniyet unsuru tamamlanmış sayılmaktadır¹⁹².

1.6. MANEVİ UNSUR

TCK'nın 190. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçu kasten işlenebilen suçlardan olup genel kastın bulunması gerekmektedir.

TCK'nın 190. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen kast, kişinin uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımını kolaylaştırılmasını istemesi, ikinci fıkrada ise uyuşturucu madde kullanılmasını özendirilmenin ve bunun alenen yapıldığının bilinmesi ve isteyerek yapılmasıdır.

1.7. SUÇUN AĞIRLATICI VE HAFİFLETİCİ HALLERİ

TCK'nın 190. maddesinde düzenlenen suçun nitelikli hali aynı maddenin 3. fıkrasında düzenlenmiştir. Bu fıkrada uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçunun “tabip, diş tabibi, eczacı, kimyager, veteriner, sağlık memuru, laborant, ebe, hemşire, diş teknisyeni, hastabakıcı, sağlık hizmeti veren, kimyacılıkla veya ecza ticareti “ ile iştigal eden kişilerce işlenmesi nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Kanunkoyucu tahdidi sayma yöntemi ile açıkça suçun hangi meslek mensuplarınca işlenmesi halinde nitelikli hale geleceğini belirtmiştir.

Belirtilen meslek mensuplarınca bu suçun işlenmesinin artırım nedeni yapılmış olmasının başlıca nedenleri şu şekilde sayılabilir; bu meslekleri icra edenlerin meslek gereği uyuşturucu maddelere ulaşmalarının daha kolay olması, mesleki bilgiler gereğince uyuşturucu madde hakkında daha ayrıntılı bilgilere sahip

---

191 Sevik, 2007, 250., Akkaya 2013; 318.

192 Kurt, 2007: 205., Elmas, 2016;374-375.

olmaları, meslek mensuplarınca bu suçun işlenmesinin mesleğe duyulan güveni suistimal edeceği¹⁹³. Artırım nedeninin kabulü için bu meslek sahiplerinin mevzuata uygun kazanılmış meslek ve sıfatlarının suçun işlendiği tarihte geçerliliğini koruması gerekmektedir¹⁹⁴.

1.8. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ HALLERİ

1.8.1 Teşebbüs

TCK'nın 190. maddesinde düzenlenen bu suç seçimlik hareketli, tehlike suçlarından olup teşebbüse elverişlidirler. Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırmak saikiyle özel yer, donanım ve malzeme tedarik edildiği, uyuşturucu madde kullananların yakalanmasını zorlaştıracak önlemlerin alındığı, uyuşturucu maddeyi kullanma konusunda bilgi verildiği anda, özendirmeye yönelik hareketlerin yapılması halinde suç tamamlanmış olmaktadır¹⁹⁵.

Teşebbüs hallerini örneklendirecek olursak, failin uyuşturucu madde kullanımı için hazırladığı yerin anahtarını verirken yakalanması, doktorun uyuşturucu kullanan kişinin kanında uyuşturucu madde çıkmaması için kişinin vücuduna başka bir madde enjekte etmek üzere yakalanması, özendirecek nitelikte yayının matbaa aşamasında yakalanması hallerinde teşebbüs hükümleri uygulanmaktadır¹⁹⁶.

1.8.2. İştirak

TCK'nın 190. maddesinde düzenlenen suça ilişkin genel hükümler kapsamında iştirak mümkündür. Yine bu suçta azmettirici olarak, yardım eden olarak iştirak mümkün olduğu gibi dolaylı faillik de mümkündür¹⁹⁷.

---

¹⁹³ Soyaslan, 2005; 396.

¹⁹⁴ Güngör, Kınacı, 2001; 554.

¹⁹⁵ Elmas, 2016; 417.

¹⁹⁶ Akkaya 2013; 323., Sevük, 2007, 246-250., Elmas, 2016; 417.

¹⁹⁷ Sevük, 2007, 248-252.

1.8.3. İçtima

TCK' nın 190. maddesinde düzenlenen suç seçimlik hareketli suçtur. Suçun oluşması için belirtilen hareketlerden yalnızca birinin yapılması yeterli olup bu hareketlerden birkaçının aynı anda yapılması halinde de tek suç oluşacaktır. Bu maddenin birinci ve ikinci fıkrasında yer alan suçların aynı anda işlenmesi durumunda fikri içtima hükümleri uygulanmalıdır¹⁹⁸.

Failin, TCK 190. maddede düzenlenen suç ile TCK' nın 188. ve 191. maddelerinde düzenlenen suçları işlemesi halinde suçların birleşmesi mümkündür. Bu gibi durumlarda gerçek içtima hükümleri uygulanmaktadır. Örneğin failin uyuşturucu madde kullanımını kolaylaştırmak için özel yer temin ettiği sırada kendisinin de uyuşturucu madde kullandığını varsayacak olursak fail gerçek içtima hükümleri kapsamında hem TCK' nın 190. maddesinden, hem de 191. maddesinden sorumlu tutulacaktır. Yine evinde uyuşturucu madde satan failin, uyuşturucu madde sattığı kişilere uyuşturucu maddeyi kullanmaları için evini tahsis etmesi durumunda, fail TCK' nın 188. maddesi ile 190. maddelerinden sorumlu olacaktır¹⁹⁹.

Birden fazla kişiye aynı anda özel yer, donanım sağlanmış veya kullanım yöntemleri hakkında bilgi verilmiş ise zincirleme suç hükümleri uygulanmalıdır²⁰⁰.

1.9. YAPTIRIM²⁰¹

TCK' nın 190. maddesinde düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçunun cezası 28/06/2014 tarihli düzenlemeden önce iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası iken, 28/06/2014 tarih 6545 sayılı kanun ile beş yıldan on yıla kadar hapis cezası olarak değiştirilmiştir. Yine 25/08/2017 tarihli 694 sayılı KHK ile bin günden on bin güne kadar adli para cezası eklenmiştir. Bu suçun

¹⁹⁸ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;716.

¹⁹⁹ Elmas, 2016;381., Sevük, 2007, 253.

²⁰⁰ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;716.

²⁰¹ Dosyadaki bilgi ve belgelere göre; sanığın buldukları metruk bina içinde hakkında kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçundan ayrı işlem yapılan Hami Gürgen'e uyuşturucu madde temin etmekten ibaret failinin sadece TCK'nın 188. maddesinin 3. fıkrasında yer alan suçu oluşturduğu ve bu suçtan ayrı hüküm kurulduğu, sanığın ayrıca uyuşturucu madde kullanılmasını kolaylaştırmak için özel yer, donanım ve malzeme sağladığına ilişkin mahkûmiyetine yeterli ve kesin delil bulunmadığı gözetilmeden hakkında beraat yerine mahkûmiyet hükmü kurulması. Yargıtay 10. Ceza Dairesi 05.07.2018 tarih, 2018/319 Esas ve 2018/5552 Karar sayılı kararı.

cezası hali hazırda beş yıldan on yıla kadar hapis, bin günden on bin güne kadar adli para cezası olarak uygulanmaktadır. .

Tüm suçlarda olduğu gibi bu suçlarda da mahkumiyetin kanuni sonucu olarak uygulanan TCK'nın 53. maddesi, belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma tedbiri bu suç içinde geçerlidir.

Yine suç kapsamında kullanıldığı, suça tahsis edildiği tespit edilen araçların ve bu suçun sonucunda elde edilen kazançların, TCK'nın 54. ve 55. maddesi kapsamında müsaderesi gerekmektedir.

1.10. KOVUŞTURMA USULÜ, GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME, DAVA ZAMANAŞIMI

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımını kolaylaştırma suçu re'sen kovuşturulan suçlardandır.

Görevli Mahkeme 5235 sayılı kanun gereğince Asliye Ceza mahkemeleri ,

Yetkili Mahkeme CMK'nın 12. ve 13. maddeleri kapsamında suçun işlendiği yer mahkemesi,

Dava zaman aşımı süresi TCK 66/1-d bendi uyarınca on beş yıldır.

Görev ve yetki konusunu çalışmamızın ikinci bölümünde ayrıntılı olarak değinmiş olduğumuzdan, çalışmamızın bu bölümünde yüzeysel bilgilendirme yapıp geçilmiştir.

**KULLANMAK İÇİN UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE
SATIN ALMAK, KABUL ETMEK VEYA BULUNDURMAK YA DA
KULLANMAK SUÇU**

2.1 GENEL OLARAK

5237 TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu birçok kez değişikliğe uğramıştır. Kanunkoyucu tarafından bu suçun sonucu olarak bir cezaya mı hükmedilmesi gerektiği, yoksa denetimli serbestlik tedbiri ile kullanıcılar için tedavi tedbirine mi hükmedilmesi gerektiği noktasında net bir düzenlemeye karar verilmediği gibi uygulamadan gelen eleştiriler ışığında çözümler üretilmeye çalışılmıştır²⁰². TCK'nın 191. maddesi hakkında yapılmış olan önemli değişiklikleri kısaca inceleyecek olursak;

29.06.2005 gün ve 5377 sayılı kanun ile yapılan değişiklik kapsamında; uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmanın suç olarak düzenlenmediği, uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak eylemlerinin suç olarak düzenlendiği görülmekle, uygulamada oluşan problemler neticesinde 29.06.2005 gün ve 5377 sayılı kanun ile “uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanan kişi hakkında, tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine hükmolunur“ şeklinde fıkra ile ilk değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik ile uyuşturucu madde kullanmayan suçun failleri hakkında tedavi tedbirine hükmolunmasının önü kapatılmak istenmiştir²⁰³.

19.12.2006 gün ve 5560 sayılı kanun ile yapılan değişiklik kapsamında;

TCK'nın 191. maddesinin birinci fıkrasında kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak suçu, ikinci fıkrasında uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu düzenlenmiş olmakla iki ayrı suç tanımlanmıştır. Bununla birlikte tedavi ve denetimli serbestlik tedbirinin uygulanma usulüne ilişkin değişikliklerde yapılmıştır²⁰⁴.

Yapılan bu değişikliğin gerekçesi olarak; değişiklik öncesi maddenin anlatımının madde gerekçesi ile çeliştiği, “uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanan kişi hakkında, tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine hükmolunur” şeklinde ki

---

²⁰² Dr. Soner Hamza Çetin, *Kullanmak İçin Uyuşturucu Madde Satın Almak , Kabul Etmek Veya Bulundurmak Ya Da Uyuşturucu Veya Uyarıcı Madde Kullanmak Suçu*, Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi,C.65,S4, s.2016; 1360.

²⁰³ Çetin, 2016; 1363.

²⁰⁴ Akkaya, 2013; 131. , Aktaran Çetin, 2016; 1364.

anlatımdan, uyuşturucu madde kullanımının üstü kapalı olarak suç kabul edilmiştir²⁰⁵.

14.04.2011 gün ve 6217 sayılı kanun ile yapılan değişiklik kapsamında; TCK'nın 191. maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde uygulanan tedavi ve denetimli serbestlik kararları için “ Bu karar, durma kararının hukuki sonuçlarını doğurur “ şeklinde cümle eklenmiştir. Bu değişiklik ile hüküm öncesinde verilen denetimli serbestlik kararlarına karşı CMK'nın 223. maddesinin 8. fıkrasında düzenlenen itiraz kanun yoluna başvurulması gerektiği anlatılmıştır²⁰⁶.

18.06.2014 gün ve 6545 sayılı kanun ile yapılan değişiklik kapsamında; TCK'nın 191. maddesi son halini almıştır. Katı değişiklikler içeren bu değişiklik kapsamında, “kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak “şeklindeki fıkra “kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak” olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklikle uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak eylemi suç olarak düzenlenmiştir. Madde metninde yer alan ceza miktarı “ bir yıldan iki yıla kadar “ hapis cezası iken “ iki yıldan beş yıla kadar “ hapis cezası olarak artırılmıştır.

Bu kanun ile yapılan diğer bir değişiklik kovuşturma aşamasında kararı verilen denetimli serbestlik ve tedavi tedbirleri kararlarının daha sağlıklı ve ivedi işleyebilmesi için Cumhuriyet Başsavcılıklarınca soruşturma aşamasında verilir hale getirilmiş olmasıdır. TCK'nın 191. maddesinin ikinci fıkrasıyla bu suçtan dolayı başlatılan soruşturma kapsamında şüpheli hakkında CMK'nın 171. maddesinde yer alan Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilebilmesi şartları aranmaksızın beş yıl süre ile Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verileceği, şüphelinin, Cumhuriyet Başsavcılığınca erteleme süresi zarfı içerisinde yükümlülüklerine uygun davranmadığı veya yükümlülüklerini ihlal ettiği takdirde ortaya çıkacak sonuçlar konusunda uyarılacağı erteleme süresi kapsamında şüpheli hakkında asgari bir yıllık denetim süresi uygulanacağı, bu sürenin Cumhuriyet Savcısının kararı ile üçer aylık süreler ile en fazla bir yıl daha uzatılabileceği, gerek görülmesi halinde şüpheli hakkında tedavi tedbirine hükmedileceği, şüphelinin hakkında verilmiş olan tedbir ve tedavi kararlarına uygun davranmamakta ısrar

---

²⁰⁵ Çetin, 2016; 1364.

²⁰⁶ Ceza Genel Kurulunun 10.04.2012 tarih, 2001/10-783 Esas, 2012//15 Karar sayılı kararı, Aktaran: Çetin, 2016; 1364.

etmesi veya erteleme süresi zarfı içerisinde tekrar uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması, bulundurması, satın alması halinde, hakkında kamu davası açılacağı düzenlenmiştir²⁰⁷.

2.2 MADDE METNİ VE GEREKÇE²⁰⁸

MADDE METNİ

²⁰⁷ TCK mevzuat, Elmas, 2016;387-388.

²⁰⁸ Maddeyle, Türk Ceza Kanunu'nun 191 inci maddesi başlığıyla birlikte değiştirilmektedir. Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu için öngörülen hapis cezası, bu suçla daha etkin mücadele etmek ve toplumu uyuşturucuya karşı korumak amacıyla artırılmaktadır.

Maddenin mevcut düzenlemesine göre kovuşturma aşamasında karar verilebilen tedavi ve denetimli serbestlik tedbirinin yerine getirilmesinde birtakım sorunlarla karşılaşmıştır. Bunlardan en önemlisi, aynı kişi hakkında birden fazla tedbir kararı verilebilmesi ve yükümlülüklerin ihlal edilmesine rağmen yargılamaya devam edilmek suretiyle cezaya hükümlenmemesidir.

Bu nedenle, kovuşturma aşamasında verilebilen denetimli serbestlik kararının, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi hakkında tedavi işlemlerine bir an önce başlanabilmesi için, soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısı tarafından verilmesi sağlanmaktadır. Bu suçtan dolayı başlatılan soruşturmada şüpheli hakkında Ceza Muhakemesi Kanu- nu'nun 171 inci maddesindeki şartlar aranmaksızın, beş yıl süreyle kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilecektir. Cumhuriyet savcısı, bu durumda şüpheliyi, erteleme süresi zarfında denetimli serbestlik tedbiri kapsamında kendisine yüklenen yükümlülüklere uygun davranmadığı veya yasakları ihlal ettiği takdirde ortaya çıkabilecek sonuçlar konusunda uyaracaktır. Buna göre kişi hakkında uygulanacak erteleme süresi beş yıl iken, denetimli serbestlik süresi ve gerekmesi halinde uygulanacak tedavi süresi en fazla iki yıl olabilecektir.

Kişinin, denetimli serbestlik veya erteleme süresi zarfında,

- a) Kendisine yüklenen yükümlülüklere veya uygulanan tedavinin gereklerine uygun davranmamakta ısrar etmesi,
- b) Tekrar kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alması, kabul etmesi veya bulundurması,
- c) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması halinde, hakkında kamu davası açılacak ve yargılamaya devam edilecektir.

Erteleme süresi zarfında kişinin kullanmak için tekrar uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alması, kabul etmesi veya bulundurması ya da kullanması ihlal nedeni sayılacak ancak bu ihlal ayrı bir soruşturma ve kovuşturma konusu yapılmayacaktır. İhlalin tekrarlanması halinde ise yeniden kamu davasının ertelenmesi kararı verilemeyecek ve kişi hakkında doğrudan soruşturma ve kovuşturma yapılması söz konusu olacaktır. Diğer bir ifadeyle, tedavi ve denetimli serbestlik hükümleri, bir kişi hakkında ancak bir kez uygulanabilecektir.

Şüpheli erteleme süresi zarfında yükümlülüklere aykırı davranmadığı ve yasakları ihlal etmediği takdirde, hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilecektir.

Ayrıca, maddede suçun vasfının yargılama aşamasında değişmesi durumunda uygulamada çıkabilecek tereddütlerin önlenmesi amacıyla da değişiklik yapılmaktadır. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ve uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçlarından yapılan kovuşturma evresinde, suçun 191 inci madde kapsamına girdiğinin anlaşılması halinde, sanık hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilecektir. Böylelikle, soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısı tarafından verilen tedavi ve denetimli serbestlik kararlarının, kovuşturma aşamasında suçun vasfının değişmesi durumunda mahkeme tarafından verilmesi sağlanmaktadır.

Madde 191- (Değişik: 18/6/2014 – 6545/68 md.)

(1) Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçtan dolayı başlatılan soruşturmada şüpheli hakkında 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesindeki şartlar aranmaksızın, beş yıl süreyle kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilir. Cumhuriyet savcısı, bu durumda şüpheliyi, erteleme süresi zarfında kendisine yüklenen yükümlülüklerle uygun davranmadığı veya yasakları ihlal ettiği takdirde kendisi bakımından ortaya çıkabilecek sonuçlar konusunda uyarır.

(3) Erteleme süresi zarfında şüpheli hakkında asgari bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanır. Bu süre Cumhuriyet savcısının kararı ile üçer aylık sürelerle en fazla bir yıl daha uzatılabilir. Hakkında denetimli serbestlik tedbiri verilen kişi, gerek görülmesi hâlinde denetimli serbestlik süresi içinde tedaviye tabi tutulabilir.

(4) Kişinin, erteleme süresi zarfında;

a) Kendisine yüklenen yükümlülüklerle veya uygulanan tedavinin gereklerine uygun davranmamakta ısrar etmesi,

b) Tekrar kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alması, kabul etmesi veya bulundurması,

c) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması, hâlinde, hakkında kamu davası açılır.

(5) Erteleme süresi zarfında kişinin kullanmak için tekrar uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alması, kabul etmesi veya bulundurması ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması, dördüncü fıkra uyarınca ihlal nedeni sayılır ve ayrı bir soruşturma ve kovuşturma konusu yapılmaz.

(6) Dördüncü fıkraya göre kamu davasının açılmasından sonra, birinci fıkrada tanımlanan suçun tekrar işlendiği iddiasıyla açılan soruşturmalarda ikinci fıkra uyarınca kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilemez.

(7) Şüpheli erteleme süresi zarfında dördüncü fıkrada belirtilen yükümlülüklerle aykırı davranmadığı ve yasakları ihlal etmediği takdirde, hakkında kovuşturmayla yer olmadığı kararı verilir.

(8) Bu Kanunun;

a) 188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti,

b) 190 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma,suçundan dolayı yapılan kovuşturma evresinde, suçun münhasıran bu madde kapsamına girdiğinin anlaşılması hâlinde, sanık hakkında bu madde hükümleri çerçevesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilir.

(9) Bu maddede aksine düzenleme bulunmayan hâllerde, Ceza Muhakemesi Kanununun kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin 171 inci maddesi veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231 inci maddesi hükümleri uygulanır.

(10) (Ek: 27/3/2015-6638/12 md.) Birinci fıkradaki fiillerin; okul, yurt, hastane, kışla veya ibadethane gibi tedavi, eğitim, askerî ve sosyal amaçla toplu bulunan bina ve tesisler ile bunların varsa çevre duvarı, tel örgü veya benzeri engel veya işaretlerle belirlenen sınırlarına iki yüz metreden yakın mesafe içindeki umumi veya umuma açık yerlerde işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

2.3 KORUNAN HUKUKİ YARAR

Suç ile korunan hukuki yarar, belirli bir fiil ile meydana gelen suç ile korunmak istenen hak ve menfaattir²⁰⁹. Kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmamak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu, 5237 sayılı TCK'nın Topluma Karşı Suçlar başlığı altında "Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar" başlıklı bölümde düzenlenmiştir. Bu suç ile korunan hukuki yarar, tüm toplumun hatta tüm insanlığın sağlığının korunmasıdır²¹⁰.

²⁰⁹ Toroslu, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, Savaş Yayınevi, Ankara, 2015, s. 102.

²¹⁰ 6545 sayılı kanun ile yürürlükten kaldırılan TCK m. 191/7 maddesinin, Anayasanın 2. maddesine aykırı olduğu gerekçesi ile açılan davada; " itiraz konusu maddenin gerekçesinde belirtildiği üzere, yasa koyucu, uyuşturucu kullanan sanığı öncelikle tedavi edilmesi gereken bir kişi kabul etmekte ve bu anlayışın yansımaları olarak da tedavi olma konusunda sanığa hükümden önce ve sonra olmak üzere, iki kez olanak tanımaktadır. Buna göre hakim, öncelikle sanıktan tedavi olmak isteyip istemediğini soracak , tedavi olmayı kabul etmesi halinde , kişisel durumunu veya olayın diğer özelliklerini de değerlendirerek, 191 . maddenin 2 numaralı fıkrası uyarınca, hüküm vermeden önce tedaviyi de denetimlik serbestlik tedbirine hükmedebilecektir. Buna karşılık, sanığın hakim tarafından kendisine önerilen tedavi olma teklifini kabul etmemesi veya hekimin sanığın kişisel durumunu ve olayın diğer özelliklerini dikkate alarak hükümden önce tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine hükmetmemesi durumunda ise yasa koyucu cezaya hükmedildikten

6545 sayılı kanun ile yapılan değişikle 191. madde hükmüne uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanımının da suç olarak eklenmesi ile korunun hukuki yarar bireyin sağlığı temelinde genel sağlık veya kamu sağlığının korunması olarak ifade edilebilmektedir²¹¹. Yine Ceza Genel Kurulu vermiş olduğu bir kararda bu suçla korunan hukuki yararı “uyuşturucu maddelere ilişkin suçlarda, hukuken korunmak istenen değer, bireyin ve sonuçta toplumun esenliği olduğu kadar ulusal sınırları da aşan tehlike ile savaşmak zorunluluğudur “ şeklinde yorumlamıştır²¹². Özetle kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu ile korunmak istenen hukuki yarar bireyin sağlığını korumak, bireyin sağlığı ile tüm toplumun hatta tüm insanlığın sağlığının korunmasıdır.

2.4 SUÇUN FAİLİ VE MAĞDURU

Suçun faili genel anlamda, suçun tanımında belirtilen fiili veya neticeyi meydana getiren uygun fiili yapan kişidir²¹³. Kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçunun faili gerçek kişi olmak kaydıyla herhangi bir kimse olabilir. Bu suçun mağduru ise tüm toplumdur²¹⁴. Bu suç kapsamında TCK'nın 188. ve 190. maddelerinde olduğu gibi suçun sağlık mensuplarınca işlenmiş olması ağırlaştırıcı sebep olarak zikredilmemiştir.

---

sonra , bu kişinin bir kez de ceza tehdidi altında tedavisini sağlamak ve böylece sanığa bir olanak daha vermek amacıyla 191. maddenin 6 . fıkrasıyla hakime takdir hakkı vermiştir. *Buradaki düzenlemenin amacının, hükümden önce tedavi olmayı reddeden sanığı ceza tehdidi altında tedaviye zorlayarak, onu tekrardan topluma kazandırmak olduğu anlaşılmaktadır. Sanığın rızası ile sanığın kişiliğini ve olayın özelliklerini dikkate alarak tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri kararı verilmesinde hakime hükümden önce ve sonra olmak üzere takdir hakkı tanınması ve bunlar için farklı hukuki sonuçlar öngörülmesi, yasa koyucunun takdir yetkisi içindedir. Söz konusu takdir yetkisinin , kişinin tekrar topluma kazandırılması düşüncesi gibi kamusal bir yarar dikkate alınarak kullanıldığı ve caza hukukunun genel ilkeleriyle bağdaşmayan bir yönünün de bulunmadığı açık olduğundan ,, AYM . 26.02.2009, 2007/22, 2009/ 37.*

²¹¹ Özbek, Kanbur, Bacaksız, Doğan, Tepe, 2014;768.

²¹² Güngör, Kınacı,2001; 612.

²¹³ Artuk, Mehmet Emin Gökçek, Ahmet Yenidünya, Caner, A, Ceza Hukuku Genel hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012 s. 295, Çetin, 2016; 1369.

²¹⁴ Sevik, 2007, 131.

2.5 SUÇUN MADDİ KONUSU

Kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçunun konusu, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kendisidir. Anılan uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin neler olduğu çalışmamızın birinci bölümünde ayrıntılı şekilde ele alındığından tekrardan kaçınmak amacıyla atıf yapmakla yetinilecektir.

Suçun oluşumu bakımından ele geçirilen maddenin uyuşturucu veya uyarıcı madde içerip içermediğinin tespiti yapıp, ele geçirilen madde içeriğinde uyuşturucu veya uyarıcı maddeye rastlanılmadığı takdirde işlenemez suç söz konusu olacaktır²¹⁵. Ele geçirilen maddede uyuşturucu veya uyarıcı madde tespit edildiği halde, uyuşturucu maddenin kullanmaya elverişli miktarda olup olmadığı tespit edilmelidir. Tespit edilen miktar kullanmaya elverişli ise miktarı önem arz etmeksizin suç oluşacaktır²¹⁶.

Hareket – Sonuç

TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen suçun hareket unsuru, kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak olarak zikredilmiştir. Kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu, hareketlerin sayısı bakımından bağlı hareketli suç olmakla, bu hareketlerden sadece birinin yapılması suçun işlenmesi için yeterli olduğundan, suçun seçimlik hareketli bir suç olduğu söylenebilir²¹⁷. Maddede belirtilen hareketlerin birden fazlasının yapılması suçun tekliğini değiştirmeyecektir. Fail, kullanmak amacıyla uyuşturucu madde satın alıp, satın aldığı uyuşturucu maddeyi aynı zaman da bulundurması ve kullanması durumunda da tek bir suçtan sorumlu olacak, bir defa cezalandırılacaktır²¹⁸.

---

²¹⁵ Akkaya 2013; 342.

²¹⁶ Güngör, Kınacı,2001; 423.

²¹⁷ Akkaya, 2013; 339. Çetin, 2016;1378.

²¹⁸ Güngör, Kınacı,2001; 346. Sevik, 2007,132. Elmas, 2016;399.

2.5.1. Kullanmak İçin Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Satın Almak

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak; uyuşturucu veya uyarıcı maddenin herhangi bir ivaz karşılığında failin hakimiyet alanına geçirilmesidir²¹⁹. Uyuşturucu madde karşılığında verilecek olan ivaz ekonomik değeri olan herhangi bir şey olabilir. Satın alınan uyuşturucu veya uyarıcı maddenin türü önem arz etmemekle, ele geçen uyuşturucu maddenin miktarı kullanım amacıyla mı bulundurulduğu yoksa ticari saikle mi bulundurulduğu noktasında değerlendirilmektedir.

2.5.2. Kullanmak İçin Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kabul Etmek

TDK sözlüğünde kabul kelimesi sunulan bir şeyi, armağanı alma olarak tanımlanmıştır. Uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi kabul etmek bir kimsenin kullanmak için başkasına ait uyuşturucu maddeyi herhangi bir ivaz karşılığı olmaksızın kendi üzerine almasıdır. Kabul etmenin tamamlanması için uyuşturucu maddenin zilyetliğinin geçmesi gerekmektedir.

2.5.3. Kullanmak İçin Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Bulundurmak

TDK sözlüğünde bulundurmak var olmasını, hazır bulunmasını sağlamak, eksik etmemek olarak tanımlanmıştır. Doktrinde bulundurma eylemi bir kimsenin kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi, tasarruf imkanı sağlayacak şekilde zilyetliği altında bulundurması olarak tanımlanmıştır²²⁰. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus failin kullanmak amacıyla zilyetliğini elinde bulundurduğu uyuşturucu maddenin kendisine veya bir başkasına ait olmasının suçun oluşumu yönünden fark oluşturmayacağıdır. Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak amacıyla bulundurulduğu halde suç sübuta erecektir.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddenin bulundurma eylemi kapsamında değerlendirilmesi için, uyuşturucu maddenin failin üzerinde bulunması şart değildir. Önemli olan failin dilediği zaman uyuşturucu maddeye ulaşabilme, üzerinde tasarruf

²¹⁹ Tezcan, Erdem, Önok, 2013;720.

²²⁰ Sevük, 2007, 135.

edebilme imkânının olmasıdır²²¹. Uyuşturucu veya uyarıcı madde bulundurma suçu mütemadi suçlardan olup, suçun oluşması için temadinin uzun veya kısa olması önem arz etmemektedir. Önemli olan uyuşturucu veya uyarıcı maddenin, failin belli bir süre hâkimiyetinde kalmasıdır²²². Örneğin; failin uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi anahtarı yanında bulunan bir emanet kutusunda bulundurması, ihtiyacı olan bir başkasına getirme, bir hakka karşılık güvence olarak uyuşturucu madde alınması gibi²²³.

Uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi bulunduran failin, uyuşturucu maddeyi ne şekilde ele geçirdiğinin önemi yoktur. Hırsızlık sonucu ele geçirilmiş, zorla birinden alınmış olabilir. Burada aslolan bir anlığına bile olsa uyuşturucu maddenin bulundurulmasıdır²²⁴.

Ele geçirilen, bulundurulan uyuşturucu veya uyarıcı maddenin “kullanmak için“ bulundurma saikiyle failde bulunması gerekmektedir. Aksi takdirde gerekli diğer şartların oluşması halinde TCK'nın 188/3 maddesi kapsamında kalan suçlar oluşacaktır.

2.5.4. Kullanmak İçin Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanmak

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasından kast edilen uyuşturucu maddenin vücuda alınmasıdır. Bir kimsenin uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi kullanması, kişinin uyuşturucu maddeyi ağız, burun yolu ile veya şırınga marifetiyle deri altına enjekte ederek ya da başka bir şekilde vücuduna alması olarak tanımlanabilir²²⁵.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçunun birden fazla kez işlenmesi halinde, failin kullanımları arasında hukuki kesintiyi sağlayacak bir işlem yapılmamışsa tek suç oluşacak ve zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır. Ancak failin kullanımları arasında hukuki kesinti sağlanmışsa her bir kullanımı ayrı bir soruşturma konusu yapılacaktır²²⁶. Kişinin uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi hangi

²²¹ Elmas, 2016;403.

²²² Özbek, Kanbur, Bacaksız , Doğan , Tepe , s. 771.

²²³ Aktaran , Sevük, 2007, 136.

²²⁴ Elmas, 2016;403.

²²⁵ Güngör, Kınacı,2001; 345.

²²⁶ "Sanığın istinaf incelemesine konu eylemini 23/08/2015 tarihinde işlediği, 05/10/2015 tarihinde iddianamenin düzenlendiği, Ödemiş 3. Asliye Ceza Mahkemesinin 2017/500 Esas 2017/362 Karar numaralı 13/07/2017 tarihli ve 27/04/2018 tarihinde kesinleşen dosyasında suç tarihinin 21/05/2015 olup 02/09/2015 tarihinde iddianamenin düzenlendiği anlaşılmakla sanığın eylemleri

amaçla kullandığının, hangi miktarda aldığı, ilk sefer mi yoksa sürekli olarak mı kullandığının, ne şekilde kullandığının suçun tipikliği ve oluşumu bakımında bir farkı bulunmamaktadır²²⁷.

2.6. MANEVİ UNSUR

TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen kullanmak için uyuşturucu ve uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu kasten işlenebilen suçlardan olup, taksirle işlenmesi mümkün değildir²²⁸. Bu suç bakımından kanun koyucu suç tipinde "kullanmak için" ön şartını belirtmekle, suçun gerçekleşmesi için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, bulundurma, kabul etme ve kullanma eylemlerinin TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen suçu oluşturması için kullanma amacına yönelik olması gerekmektedir. Bu nedenle bu suç özel kastla işlenebilen bir suçtur²²⁹.

Suçun manevi unsurunu oluşturan bilmek ve istemek, failin maddenin uyuşturucu madde olduğunu ve bu maddeyi kullanmayı istemesi olarak değerlendirilmelidir. Failin uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi hangi amaçla kullandığının önemi yoktur²³⁰.

Ele geçirilen uyuşturucu veya uyarıcı maddenin kullanmak amacıyla mı failde bulunduğu yoksa TCK'nın 188. maddesi kapsamında değerlendirilebilecek imal veya ticaret saikiyle mi bulunduğu ayrımını yapmak gerekir. Kanunkoyucu bulundurmak amacının hangi yol ile tespit edileceğine ilişkin bir düzenleme yapmamıştır. Ancak uygulamada ele geçirilen uyuşturucu veya uyarıcı maddenin bulundurma amacının tespitine ilişkin bazı kriterle belirlenmiştir²³¹.

---

hakkında iddianame düzenlenmeden işlediği ve eylemlerinde teselsül bulunduğu kabulü gerekmiş sanığa verilen cezadan TCK 43. maddesi uyarınca artırım yapılmasına ve kesinleşen mahkeme kararındaki ceza kadar sanığa verilen cezadan mahsup yapılmasına karar vermek gerekmiştir. İstanbul Bölge Adliyesi Mahkemesi 5. Ceza Dairesinin 2018/1854 Esas ,2018/2336 Karar sayılı kararı ",

Mahkûmiyet hükmüne konu 01/06/2017 olan eylemi ile iş bu davaya konu 04/11/2017 tarihli eylemini zincirleme olarak gerçekleştirdiği her iki olayla ilgili iddianamelerin olay tarihlerinden sonra düzenlendiğinin anlaşılması nedeni ile 5237 sayılı TCK' nın 43. maddesi uyarınca cezası taktiren 1/4 oranında artırılarak 2 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına " İstanbul Bölge Adliyesi Mahkemesi 5. Ceza Dairesinin 2018/2260 Esas, 2018/ 2359 Karar sayılı kararı

²²⁷ Özbek, Kanbur , Bacaksız , Doğan , Tepe , Türk ,2014,;772 .

²²⁸ Kurt, 2007: 217.

²²⁹ Özbek, Kanbur, Bacaksız, Doğan, Tepe, 2014;773.

²³⁰ Elmas, 2016;405.

²³¹ Sanık M E'nin ele geçen uyuşturucu maddeyi içmek amacıyla bulundurduğunu savunduğundan, sübuta erdiğinin kabulü halinde eylemin uyuşturucu madde bulundurma suçunu mu, yoksa

Kriterler şu şekildedir;

1- Öncelikle failin hareketlerini irdelemek gerekmektedir. Failin uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme, bulundurma eylemlerinde uyuşturucu maddeyi satmaya, başkasına devretmeye ilişkin kazanç elde etmeye yönelik müşteri arama, alıcı rolündeki görevliye uyuşturucu madde teklifinde bulunma, numune gösterme ve pazarlık yapma şeklinde eylemlerinin olup olmadığı somut olarak ortaya konulduğunda failin kullanmak amacıyla yoksa imal ve ticaret kastıyla mı hareket ettiği sübuta erecektir²³².

2- Uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçiriliş şekli failin amacının tayini noktasında değerlendirilmesi gereken diğer bir husustur. Ele geçirilen uyuşturucu veya uyarıcı maddenin çok sayıda özenle hazırlanmış küçük paketçikler halinde, hassas şekilde tartılmış biçimde ele geçirilmesi, yine uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin yanında veya yakınlarında terazi, hassas tartım aletleri, paketlemede kullanılacak ambalaj malzemeleri, bozuk para saklamaya yarayacak cüzdan, kese vb. eşyalar ile presleme işlemini yapmaya yarayacak alet ve malzemeler ile ele

---

uyuşturucu madde ticareti suçunu mu oluşturacağına da belirlenmesi gerekecektir. Uyuşturucu madde bulundurma eyleminin, kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçunu mu, yoksa uyuşturucu madde ticareti suçunu mu oluşturduğunun tespitinde belirgin rol oynayan husus, bulundurmanın amacıdır. Ceza Genel Kurulunun 06.03.2012 gün ve 387-75 ile 15.06.2004 ve 107-136 sayılı kararı başta olmak üzere birçok kararında da belirtildiği üzere, uyuşturucu madde bulundurmanın, kullanmak amacıyla yönelik olduğunun belirlenmesinde dikkate alınması gereken ve öğretisi ile uygulamada da kabul görmüş olan bazı kriterler bulunmaktadır.

Bunlardan ilki; failin bulundurduğu uyuşturucu maddeyi başkasına satma , devir veya tedarik etmek hususunda herhangi bir davranış içine girdiğinin tespit edilememesidir.

İkinci kriter , bulundurulmuş yer ve bulundurulmuş biçimidir; kişisel kullanım için uyuşturucu madde bulunduran kimse , bunu her zaman kolaylıkla erişebileceği bir yerde , örneğin genellikle evinde ve işyerinde bulundurmaktadır. Uyuşturucunun çok sayıda özenli olarak hazırlanmış küçük paketçikler halinde olması , her paketçığın içine hassas biçimde yapılan tartım sonucu aynı miktarda uyuşturucu maddenin konulması , uyuşturucu maddenin ele geçirildiği yerde veya yakınında , hassas terazi ve paketlemede kullanılan ambalaj malzemelerinin bulunması kullanım dışında bir amaçla bulundurulduğu hususunda önemli bir belirtidir.

Üçüncü kriterde, bulundurulmuş miktardır. Kişisel kullanım için kabul edilebilecek miktar kişinin fiziksel ve ruhsal yapısı ile uyuşturucu veya uyarıcı maddenin niteliğine , cinsine ve kalitesine göre değişiklik göstermekle birlikte , Adli Tıp kurumunun mütalaalarında esrar kullananların her defasında 1-1,5 gram olmak üzere günde üç kez esrar tüketebildikleri bildirilmektedir. Esrar kullanma alışkanlığı olanların bunları göz önüne alarak , birkaç aylık ihtiyaçlarını karşılayacak miktarda esrar maddesini ihtiyaten yanlarında veya ulaşabilecekleri bir yerde bulundurabildikleri de adli dosyalara yansıyan biline bir husustur. Buna göre , esrar kullanan failerin olağan sayılan bu süre içinde kişisel olarak kullanıp tüketebilecekleri miktarın üzerinde esrar maddesi bulundurmaları halinde , bulundurmanın kişisel kullanım amacıyla yönelik olmadığı kabul edilmelidir ... “ YCGK, E. 2012/10-1294, K. 2013/16.

²³² Güngör, Kınacı,2001; 363., Elmas, 2016 ; 406 .

geçirilmesi, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin çeşitliliğinin olması. Sayılan bu kriterlerin her biri failin amacının tespiti noktasında yol gösterici niteliktedir²³³.

3- Uyuşturucu veya uyarıcı maddenin kişisel kullanım sınırları içerisinde dahi olsa, bar, kahvehane, eğlence yerleri gibi kamuya açık alanlarda ele geçirilmesi, yine uyuşturucu veya uyarıcı maddenin miktarı ayırım noktasında değerlendirilmesi gereken kriterlerin başında gelmektedir. Ele geçirilen uyuşturucu veya uyarıcı madde miktarı failin bulundurma amacını belirleme noktasında hiçbir zaman tek kriter olarak kabul edilmemelidir. Bununla birlikte yapılan araştırmalar neticesinde kesin bir ölçüt olmamakla birlikte bir doz esrar miktarı 0,5 gr olmakla, günlük kullanılabilir miktarın 4 ila 6 doz olduğu, bir doz eroin miktarı 10 mg olmakla, günlük kullanılabilir miktarın 4 ila 6 doz olduğu kabul edilmektedir. Günlük kullanılabilir esrar miktarının 3 gr, eroin miktarının ise 60 mg olduğu kabul edilmektedir. Yine CGK 06.06.2012, 2012/10-2914, 202/253 sayılı kararında kişisel kullanım miktarına yönelik Adli Tıp Kurumunca belirlenen miktara göre bir kişinin bir defa da 1 ila 1.5 gr olmak üzere günde 3 kez esrar kullanabileceği belirtilmiştir. Kişinin kullanım miktarını belirlemede ruhsal ve fiziksel özellikleri, kullanılan uyuşturucu maddenin cinsi ve kalitesi de göz önünde tutulacak kriterlerdendir. Uygulamada kişisel kullanım sınırını belirleme noktasında Yargıtay başlarda yıllık kullanımı göz önüne alırken, son zamanlarda somut olayın özellikleri kapsamında belirlenen zaman dilimi kıstas alınmaktadır.²³⁴

4- Failin uyuşturucu madde kullanma alışkanlığının olup olmadığının tespit edilmesi, failin amacını ortaya koyma noktasında yardımcı olabilecek kriterlerdendir. Failden alınacak kan, kıl ve saç örneklerinden geriye dönük olarak uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılıp kullanılmadığının tespiti ile fail hakkında önceden uyuşturucu madde kullanmak suçundan var olan soruşturma olup olmadığının tespiti failin uyuşturucu madde kullanıcısı olup olmadığı hususunda, failin amacını ortaya koyma noktasında yardımcı olacaktır²³⁵.

5- Failin ekonomik durumundaki anormal hareketlilikler bulundurma amacının tayini noktasında değerlendirilebilecek yan delillerdendir. Failin kaynağını açıklayamadığı yüksek miktarda para girdilerinin olması, ekonomik durumunda

²³³ Elmas, 2016;407-408.

²³⁴ Elmas, 2016;83-85., Güngör, Kınacı,2001; 236., Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 13.06.2017 tarih, 2013/2410 Esas ve 2017/2719 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 31.05.2016 tarih, 2016/5719 Esas ve 2016/1699 Karar sayılı kararı

²³⁵ Özbek, Kanbur, Bacaksız, Doğan, Tepe, 2014,774-775. , Sevük, 2007, 146.

eskiye nazaran hızlı bir iyileşmenin olması gibi durumlar değerlendirme kapsamında tutulmalıdır²³⁶.

2.7. SUÇUN HUKUKA AYKIRILIK UNSURU

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçunda eylemin hukuka aykırılığı özel olarak ifade edilmediğinden, suçun gerçekleşmesinde ayrıca hukuka aykırılık aranmayacaktır²³⁷.

TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen bu suç için hukuka uygunluk nedenlerini değerlendirmek gerekirse; Faile karşı zor kullanım ve hileli davranış durumlarında, Yargıtay'ın yerleşik kararlarında da bahsedildiği üzere kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasının kabulü için failin rızasıyla, maddenin de uyuşturucu madde olduğunu bilerek egemenlik alanına alması, zilyetliğine geçirilmesi halinde suçun oluşacağı, yine failin başka bir kimseye uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi vücuduna enjekte ettirmesi, kullanmasına yardım ettirmesi durumlarında da uyuşturucu maddeyi bilerek ve isteyerek egemenliği altına aldığından suç oluşacaktır. Ancak uyuşturucu veya uyarıcı maddenin kişinin rızası dışında, zor kullanılarak veya hile ile kişiye verilmesi halinde, kişinin kabul edilebilir rızası olmadığından TCK'nın 191. maddesi kapsamında kabul edilebilir kullanmak için uyuşturucu madde bulundurmak veya kullanmak suçu oluşmayacaktır. Özetle, bir başkasının zor kullanımı veya hileli davranışı sonucu ortaya çıkan eylem suç sayılmayacaktır²³⁸.

2.8. SUÇUN AĞIRLAŞTIRICI VE HAFİFLETİCİ NEDENLERİ

2.8.1. SUÇUN AĞIRLATICI NEDENLERİ

Kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçunun nitelikli hali TCK'nın 191. maddesinin 10. fıkrasında düzenlenmiştir. Bu ağırlaştırıcı neden 27/03/2015 tarih 6638 sayılı kanunun 12. maddesi ile 191. maddeye eklenmiştir. 191. maddenin 10. fıkrası "*Birinci fıkradaki fillerin; okul, yurt, hastane, kışla veya*

²³⁶ Sevik, 2007, 146., Aktaran : Cetin ,2016; 1400.

²³⁷ Özbek, Kanbur, Bacaksız, Doğan, Tepe; 2014,772.

²³⁸ Cetin, 2016; 1407.

ibadethane gibi tedavi, eğitim, askerî ve sosyal amaçla toplu bulunulan bina ve tesisler ile bunların varsa çevre duvarı, tel örgü veya benzeri engel veya işaretlerle belirlenen sınırlarına iki yüz metreden yakın mesafe içindeki umumi veya umuma açık yerlerde işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır. “ şeklindedir. Bu madde kapsamında getirilen ağırlaştırıcı neden suçun işlendiği yer ile alakalıdır.

Kanunkoyucu kanun metninde “gibi” ibaresi kullanarak tahdidi saymanın önü geçmiş ve maddede sayılan yerlerin örnekleme usulüyle artırılabilceğini belirtmiştir. Umuma açık yerleri örneklendirecek olursak; yollar, caddeler, parklar, bar, kahvehane, otel, terzi dükkanı sayılabilir²³⁹. Yine madde metninde belirtilen 200 metre mesafe sayılmış olan bina ve tesislerin varsa çevre duvarları ve tel örgü vb. sınırlarından başlayacaktır²⁴⁰.

2.8.2.ETKİN PİŞMANLIK

2.8.2.1.GENEL OLARAK

Cezayı kaldıran veya azaltan şahsi sebeplerden olan etkin pişmanlık hali TCK'nın 192. Maddesinde düzenlenmiştir. TCK'nın 188. maddesinde düzenlenen uyuşturucu madde imal ve ticareti suçları, 191. maddede düzenlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçlarında uygulanmaktadır. Etkin pişmanlık hali suç tamamlandıktan sonra söz konusu olmaktadır.

2.8.2.2. Kullanmak İçin Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Satın Alan, Kabul Eden veya Bulunduranların Etkin Pişmanlıkta Bulunmaları

TCK'nın 192. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen etkin pişmanlık halinin uygulanabilmesi için failin, TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma fiillerinden herhangi birini işlemiş olması, ihbarın bizzat fail tarafından

²³⁹ Güngör, Kınacı,2001;566-568.

²⁴⁰ Olay yeri basit krokisine göre; hakkında kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçundan ayrı soruşturma yapılan M.A ve R.N 'nin suça konu uyuşturucu maddeleri sanıktan satın aldıkları yerin okula yaklaşık 150, camiye yaklaşık 100 metre mesafesinin olduğu belirtilmişse de; mutad yöntemlerle (yaya, bisiklet, otomobil) ulaşılabilir mesafe olup olmadığı, suç yeri ile cami ve okul arasındaki uzaklığın hangi yöntemle ölçümlene yapılarak mesafenin belirlendiği anlaşılmadığından 6638 sayılı Kanun'un 11. maddesi ile TCK'nın 188. maddesinin 4. fıkrasına eklenen (b) bendinin uygulanabilmesi için suça konu uyuşturucu maddelerin satın alındığı yer ile okul ve cami arasındaki mesafenin mahallinde araştırma yapılmak suretiyle tespit edilmesi gerekirken eksik araştırma ile hüküm kurulması, Yargıtay 20. Ceza Dairesinin, 22.11.2016 tarih , 2016/2136 Esas ve 2016/5589 Karar sayılı kararı.

resmi makamlara, resmi makamlar haber almadan evvel yapılması, failin, uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi kimden, nerede ve ne zaman temin ettiğini yetkili makamlara bildirmesi, verilen bilginin suçluların yakalanması veya uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesini kolaylaştırmış olması gerekmektedir.

İşbu fıkradaki etkin pişmanlık hali tehlike suçu niteliğindedir. Etkin pişmanlık halinin uygulanabilmesi için, failin uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi kimden, nerede ve ne zaman temin ettiğine ilişkin bilgilerin, somut, suçluların yakalanmasına yardımcı, uyuşturucu maddelerin ele geçirilmesini kolaylaştıracak bilgiler olmalıdır²⁴¹.

Belirtildiği üzere TCK'nın 192. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen etkin pişmanlık hallerinin uygulanmasına ilişkin tüm şartlar birlikte gerçekleştiği takdirde, fail hakkında; soruşturma aşamasında CMK'nın 171. Maddesi kapsamında “ Kovuşturmaya Yer Olmadığı” kararı, Kovuşturma aşamasında CMK 223. Maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında “ ceza verilmesine yer olmadığı” kararı verilecektir²⁴².

2.8.2.3.Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Kullananların Soruşturma Başlamadan Önce, Yetkili Makama Başvurarak Tedavisini İstemesi

TCK'nın 192. Maddesinin dördüncü fıkrasında uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi açısından özel bir düzenleme yapılmıştır. Bu fıkra kapsamında uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, hakkında uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçundan dolayı soruşturma başlamadan önce resmi makamlara başvurarak tedavi ettirilmesini istemesi halinde cezalandırılmamaktadır²⁴³.

*Bu fıkarda etkin pişmanlık şartının uygulanabilmesi için failin uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmış olması,

²⁴¹ Parlar, Kızılkaya, 2018, 576.

²⁴² Elmas, 2016;546.

²⁴³ Sanığın suç tarihinde G. il emniyet müdürlüğü, narkotik şube müdürlüğüne giderek uyuşturucu madde bağımlısı olduğunu, eroin maddesinden kurtulmak istediğini belirterek üzerinde bulunan eroin maddesini eritmekte kullanılan bir adet metal rakı kapağı ve bir adet kullanılmış olan enjektörü görevlilere verdiği, daha sonra evinde bulunan jelatin kağıda sarılı ekspertiz raporuna göre net. 0,07 gram eroin maddesini de görevli polis memurlarına teslim etmesi karşısında sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nın 192. Maddesi gereğince cezaya hükmolunamayacağı gözetilmeden mahkumiyet kararı verilmesi, Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 31.10.2011 tarih ve 2009/2610 Esas ve 2011/56785 Karar sayılı kararı

*Bizzat fail tarafından resmi makamlara, soruşturma başlamadan önce başvurulması,

*Başvurunun tedavi edilme isteğine yönelik olması gerekir.

Başvurunun fail hakkında soruşturma başlamadan evvel yapılması gerekir. Soruşturma evresi kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi tanımlar.

Doktrinde, fail hakkında TCK'nın 192. maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen etkin pişmanlık halinin uygulanma koşullarından olan tedavi tedbiri şartına fail tarafından uyulup uyulmamasının etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması noktasında gerekli olup olmadığı noktasında iki farklı görüş bulunmaktadır. Birinci görüşe göre; failin, tedavi isteği üzerine sağlık kuruluşundan tedaviye gerek olup olmadığı hususunda rapor alınacak, tedaviye gerek duyulduğu halde fail hakkında TCK'nın 191. maddesinin 2. ve 5. fıkraları kapsamında tedavi ve denetimli serbestlik tedbirlerine hükmolunacaktır. Tedavi ve tedbirlere aykırılık durumunda fail hakkında davaya devam olunup, cezaya hükmolunacaktır²⁴⁴. Aksi görüşe göre: fail hakkında işbu fıkradaki etkin pişmanlık halinin uygulanması, failin bu tedbirlerin gereklerine uygun davranması koşuluna bağlı değildir²⁴⁵. Bizce ilk görüş daha isabetlidir. Kanunkoyucu kişilerin uyuşturucu madde alışkanlığını tedavi edip, topluma kazandırma saikiyle uyuşturucu madde kullanıcılarına ayrı bir etkin pişmanlık hükmü düzenlemiştir. Uyuşturucu madde kullanıcısının tedavisine devam etmemesi, uyuşturucu madde kullanımını yüksek oranda ortadan kaldırmayacağından bu fıkrada ki etkin pişmanlık hükmünün verimliliği azalacak, uygulanma amacı ortadan kalkacaktır.

Kanunkoyucu tarafından, uyuşturucu madde imal ve ticaretine ilişkin suçlarda cezalandırmalar üst haddten uygulanarak, caydırıcılığı artırma saikiyle düzenlemeler yapıldığı. Ancak zıttı olarak kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmamak suçlarında, failerin tekrardan topluma kazandırılması amacı ile haklarında cezalandırma yapılmadan önce tedavi ve/veya denetim tedbirinin uygulanması ile ikinci bir şans verildiği, uyuşturucu madde kullanıcılarını kazanma yoluna gidildiği anlaşılınca, bu etkin pişmanlık fıkrasının da bu düşüncenin bir parçası olduğu kanaatindeyiz.

²⁴⁴ Parlar, Kızılkaya, s. 579, Sevik, s. 205.

²⁴⁵ Elmas, 2016;568.

Belirtildiği üzere TCK'nın 192. maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen etkin pişmanlık halinin uygulanmasına ilişkin tüm şartlar birlikte gerçekleştiği takdirde, fail hakkında; soruşturma aşamasında CMK'nın 171. maddesi kapsamında “ Kovuşturmaya Yer Olmadığı” kararı, Kovuşturma aşamasında CMK 223. maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında “ ceza verilmesine yer olmadığı” kararı verilecektir.

2.9. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

2.9.1. Teşebbüs

Kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu seçimlik hareketli suçlardandır. Bu suç kapsamında ki seçimlik hareketlerin, herhangi birinin yapılması suçun oluşması için yeterli olmakla bu suçta teşebbüs mümkündür²⁴⁶. Kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçunda düzenlenen seçimlik hareketler yönünden teşebbüs durumunu ayrı ayrı değerlendirecek olursak;

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma suçu, tarafların bir bedel karşılığında anlaşması, uyuşturucu veya uyarıcı maddenin zilyetliğinin, fiili hakimiyetinin faile geçmesiyle tamamlanmaktadır. Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma suçuna ilişkin elverişli araçlarla icrai hareketlere başlanmış ancak elde olmayan nedenlerden dolayı suç tamamlanamamış ise, bedel teslim edilememiş veya uyuşturucu madde teslim alınamamış ise eylem teşebbüs aşamasında kalacaktır^{247 248}.

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde kabul etme suçu da satın alma suçu gibi uyuşturucu veya uyarıcı maddenin el değiştirmesiyle, uyuşturucu maddenin failin fiili hakimiyetine geçmesiyle tamamlandığından, uyuşturucu veya uyarıcı maddeye ilişkin anlaşma sağlanmış ancak elde olmayan nedenlerle fail

²⁴⁶ Soyaslan, 2005; 393., Sevük, 2007, 154.

²⁴⁷ Kurt, 2007: 212.

²⁴⁸ Sanığın telefonla eroin istemesi üzerine, diğer sanık Nevzat tarafından oğlu Rıdvan'a verip sanığa gönderdiği suç konusu eroinin, sanığa teslim edilmeden önce Rıdvan'ın üzerinde ele geçirildiği anlaşıldığından; sanığın fiilinin tamamlanamadığı ve uyuşturucu madde satın alma veya kabul etme suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı dikkate alınarak TCK 'nın 35/2 . maddesi gereğince cezadan indirim yapılması gerektiğinin gözetilmemesi. Yargıtay 10 Ceza Dairesi 21.02.2013 tarih, 2012/25834 Esas ve 2013/1693 Karar sayılı kararı, Aktaran, Elmas, 2016;421.

tarafından uyuşturucu madde alınamamış ise eylem teşebbüs aşamasında kalacaktır²⁴⁹.

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde bulundurma suçu mütemadi suçlardan olup, temadinin kesildiği anda suç oluşmaktadır. Bu nedenle kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde bulundurma suçunda teşebbüsten söz edilememektedir²⁵⁰.

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu da mütemadi suçlardan olup failin uyuşturucu maddeyi kullanması ile suç tamamlanmaktadır. Bu seçimlik hareket teşebbüse elverişli suçlardandır. Failin uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi kullanmaya ilişkin araç ve gereçleri hazırladığı ancak kullanmadan yakalandığı durumda eylem teşebbüs aşamasında kalacaktır. Böyle bir durumda TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde bulundurma suçu oluşmaktadır²⁵¹.

Teşebbüs konusunda değerlendirilmesi gereken bir diğer husus işlenemez suç kavramıdır. Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmaya ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçuna konu maddenin gerçek anlamda kabul edilebilir uyuşturucu veya uyarıcı madde olması gerekmektedir. Ele geçirilen uyuşturucu veya uyarıcı maddenin, Adli tıp kurumunca uyuşturucu madde olmadığı tespit edildiği yahut ele geçirilen miktarın kullanmaya elverişli miktar olmadığı tespit edildiği hallerde işlenemez suç söz konusu olmaktadır²⁵².

TCK'nın 36. maddesinde düzenlenmiş olan gönüllü vazgeçme hali teşebbüs açısından değerlendirilmelidir. Suçun icra hareketlerine başlamış olan fail, kendi iradesi ile eyleminden vazgeçer ise teşebbüsten dolayı cezalandırılmayacaktır²⁵³.

---

²⁴⁹ Sevik, 2007, 155.

²⁵⁰ Özbek, Kanbur, Bacaksız, Doğan, Tepe, 2014;777.

²⁵¹ Elmas, 2016;424-425.

²⁵² Uyuşturucu madde kullandığı hususu teknik bir yöntem ile saptanmayan . Üzerinde herhangi bir uyuşturucu madde ele geçirilemeyen, kullanmış olduğunu belirttiği maddenin uyuşturucu veya uyarıcı madde kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte olup olmadığı saptanamayan sanık hakkında, uyuşturucu madde kullandığından bahisle mahkumiyet hükmü kurulamayacağı, Yargıtay 10 Ceza Dairesi 09/10/2006 tarih ve 2006/4579 Esas ve 2006/ 11066 Karar sayılı kararı, Sevik 2007; 157.

²⁵³ Çetin, 2016; 1413.

2.9.2. İştirak

Kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmamak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçuna iştirak mümkün olmakla iştirake ilişkin genel esaslar geçerlidir²⁵⁴.

Kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmamak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçuna azmettiren, yardım eden bu suça iştirak etmiş sayılmaktadır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus azmettiren, kişiye kullanması için uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi özendirici hareketlerde bulunursa, azmettirmeye yönelik eylemlerin TCK'nın 190. maddesinde düzenlenen suçları oluşturabileceğidir. Yine yardım eden sıfatıyla kişiyi uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaya teşvik etmek, fiilin işlenmesinden sonra yardım etmek, suçun işlenmesinde kullanılan araçları temin etmek eylemleri de TCK'nın 190. maddesinde düzenlenmiştir²⁵⁵.

2.9.3. İçtima

TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmamak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu seçimlik hareketli suçlardan olup seçimlik hareketlerden birini veya bir kaçının bir arada yapılması halinde tek suç oluşacak ve tek ceza verilecektir²⁵⁶²⁵⁷.

²⁵⁴ Özbek, Kanbur, Bacaksız, Doğan, Tepe , 2014; 778.

²⁵⁵ Elmas, 2016;426.

²⁵⁶ Sevük, 2007, 164.

²⁵⁷ Sanıklar Okan ve Yalçın'ın esrar içtiklerini beyan ettikleri, sanık Okan'ın uyuşturucu madde naklettiği, sanık Yalçın'ın ise esrar bulundurduğu ve uyuşturucu madde ticareti yaptığı ileri sürülerek “ uyuşturucu madde ticareti yapma “ suçundan ağır ceza mahkemesine dava açılmış, sanıkları uyuşturucu madde ticareti yapma suçundan beraatlerine hükmolunmuş; ayrıca sanıkların uyuşturucu madde kullandıklarını beyan etmeleri ve sanık Yalçın'ın bulundurduğu esrar nedeninden dolayı her iki sanık hakkın da kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçundan TCK'nın 191. maddesinin 2. fıkrası uyarınca tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri uygulanmıştır.

Ayrıca, sanıklar Okan ve Yalçın'nın kanında esrar etken maddesi tespit edilmesi nedeniyle, bu sanıklar hakkında kullanmak için uyuşturucu madde bulundurma suçundan Rize 2. Sulh Ceza Mahkemesi'ne dava açılmış ve bu mahkeme tarafından sanıkların TCK'nın 191. maddesinin 2. fıkrası gereğince tedavi ve denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulmasına karar verilmiştir.

Böylece sanıklar hakkında, kullandıklarını söyledikleri ve sanık Yalçın'ın bulundurduğu esrar nedeniyle, hem ağır ceza mahkemesine hem de sulh ceza mahkemesine dava açılmış ve her iki mahkeme tarafından kullanmak için uyuşturucu madde bulundurmamak suçundan dolayı sanıkların tedavi ve denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulmalarına karar verilmiştir.

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde bulundurma suçu mütemadi suçlardan olup, bulundurmanın uzun süre devam etmesi, bulundurulmuş uyuşturucu maddelerin bir kısmının iş yerinde, bir kısmının evde bulundurulması suçun tekliğini etkilememektedir. Ancak failin değişik zamanlarda bir bütünün devamı olmayan uyuşturucu veya uyarıcı maddeler ile yakalanması halinde zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır²⁵⁸.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçunda failin aynı zamanda farklı tür uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi, farklı zamanda aynı tür uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi kullanması arada hukuki kesinti olmadıkça tek suç oluşturmaktadır²⁵⁹.

Failin, sahte reçete ile uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alınması halinde TCK'nın 212. maddesinde düzenlenmiş olan içtima maddesi gereğince hem sahtecilik suçu hem de kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek suçları oluşmaktadır²⁶⁰.

Kullanmak için uyuşturucu madde satın almak, kabul etmek veya bulundurma suçu ile diğer uyuşturucu madde suçlarından biri birlikte işlendiği halde fail gerçek içtima gereği iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılır²⁶¹. Fail, kullanmak için bulundurduğu, satın aldığı veya kabul ettiği uyuşturucu veya uyarıcı maddeyi kullanım amacı dışında TCK'nın 188. maddesine konu bir eyleme tabi tutarsa her olay kendi içerisinde değerlendirilecektir. Failin, TCK'nın 188. maddesi kapsamında değerlendirilebilecek fiilleri sübuta ermiş ve uyuşturucu madde kullandığı teknik yöntemlerle tespit edilmiş ise her iki suç arasında gerçek içtima kuralları uygulanacak ve ayrı ayrı cezalandırma yapılacaktır. Ancak failin uyuşturucu madde

---

Bir kişinin esrar kullanması ve kullanmak için esrar bulundurması iki hareketten oluşan tek fiildir.

5271 sayılı CMK'nın 223. maddesinin 7. fıkrasında aynı fiil nedeniyle, aynı sanık için önceden verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava varsa davanın reddine karar verilir hükmü öngörülmüştür.

Bu durum karşısında; Rize 2. sulh ceza mahkemesi'nce sanıklar hakkında mükerrer olarak açılan davanın CMK'nın 223. maddesinin 7. fıkrası uyarınca reddine karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi. Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 05.05.2014 tarih, 2014/3412 Esas ve 2014/3547 Karar sayılı kararı, Aktaran: Elmas, s. 428.

²⁵⁸ Erman, Özek, 1995; 338. , Elmas, 2016;428.

²⁵⁹ Sanığın üzerinde 06.12.2009 tarihinde 4,7 gram esrar bulunduğu ve bu suçla ilgili dava açılmadan önce 11.12.2019 tarihinde 3 gr esrar temin ettiği ve bu esrarında sanığın üzerinde ele geçirildiği böylece aynı suç işleme kararının icrası kapsamında kullanılmak için uyuşturucu madde satın alma ya da kabul etme fiilini değişik zamanlarda iki kez gerçekleştirdiği ve bu fiillerinin TCK'nın 43 maddesinde düzenlenen zincirleme suçu oluşturduğu gözetilmeden , iki ayrı suçtan hüküm kurulması (10 CD, 12.02.2015 , 2012 /11571 , 2015/ 6689.

²⁶⁰ TCK mevzuat

²⁶¹ Güngör, Kınacı,2001; 367.

kullandığı teknik yöntemlerle tespit edilememiş ise yahut failin fiillerinin TCK'nın 188. maddesi kapsamında kabul edilebilmesine yönelik yeterli delilin elde edilememesi halinde sadece sübuta eren suçtan cezalandırma yapılacaktır.

TCK'nın 297. maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği üzere “ *İnfaz kurumuna veya tutukevine silah, uyuşturucu veya uyarıcı madde veya elektronik haberleşme aracı sokan veya bulunduran kişi, iki yıldan beş yıla hapis cezası ile cezalandırılır* “.Bu suçun konusunu oluşturan eşyanın, temin edilmesi veya bulundurulması ayrı bir suç oluşturduğu takdirde, fikri içtima hükümlerine göre belirlenecek ceza yarı oranda artırılır.” denmektedir. Fail, infaz kurumuna veya tutukevine kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde sokar veya bulundurur ise TCK'nın 297. maddesinde düzenlenen infaz kurumunda veya tutukevinde yasak eşya bulundurma ve kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde bulundurma suçları oluşur. Ancak, fikri içtima hükümleri gereği en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı TCK'nın 297. maddesi gereğince ceza verilmelidir. Ancak, bu durum her somut olay için ayrı ayrı değerlendirilmelidir²⁶²²⁶³.

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da kullanma suçu ile kenevir ekme suçunun içtiması; Failin, kenevir bitkilerinin toprakla irtibatının kesilmiş şekliyle yakalanması halinde hem 2313 sayılı Kanununun 23. maddesinde düzenlenen münhasıran kendi kullanımı için ihtiyaç duyulan esrarı elde etmek amacıyla kenevir ekme suçu hem de kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde bulundurma suçu oluşacak, fail her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırılacaktır²⁶⁴.

²⁶² Elmas, 2016;433-435., Akkaya,2013; 361.

²⁶³ Gasp suçundan tutuklanan sanığın cezaevine alındığı sırada, nizamiyede yapılan üst aramasında, uyuşturucu maddenin ele geçmiş bulunması karşısında, cezaevine yasak eşya sokma eyleminin teşebbüs aşamasında kaldığı, bu nedenle 5237 sayılı TCY'nın 35. maddesi uygulanmak suretiyle belirlenecek sonuç ile tamamlanmış bulunan uyuşturucu madde bulundurma suçundan verilecek ceza somutlaştırılıp karşılaştırılarak daha ağır sonuç doğuran suç esas alınarak hüküm kurulması gerektiğinin gözetilmemesi. Yargıtay 4. Ceza Dairesinin 13.03.2007 tarih ve 2007/ 11021 Esas ve 2007/ 2421 Karar sayılı kararı

²⁶⁴ Kendisi tarafından kullanılmak üzere uyuşturucu madde etkisi doğuran kenevir bitkisi yetiştirme fiili ile yetiştirdiği kenevirde elde ettiği esrarı içmek için bulundurma fiilinin birbirinden bağımsız suçlar olduğu ve yarı ayrı hüküm kurulması gerektiği gözetilmeden, tek suç kabul edilerek yazılı şekilde hüküm kurulması. Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 07.04.2009 tarih ve 2007/20847 Esas ve 2009 / 6565 Karar sayılı kararı

2.10. YAPTIRIM

TCK'nın 191. maddesinde düzenlenmiş olan kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da kullanma suçunun failinin maddenin birinci fıkrasında tanımlanan seçimlik hareketlerden birini yapması halinde iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandıracağı,

Maddenin ikinci fıkrasında suçun işlendiği kanaatinin hasıl olması üzerini şüpheli hakkında 5271 sayılı CMK'nın 171. maddesinde düzenlenmiş olan Kamu Davası Açılmasının Ertelenmesi Kararının, maddedeki şartlar aranmaksızın verilmesi gerektiği, Maddenin üçüncü fıkrası erteleme zarfı süresi içerisinde denetimli serbestlik ve tedavi tedbirleri sürelerini düzenlediği, Maddenin dördüncü fıkrasında kişinin erteleme zarfı süresi içerisinde; Kendisine yüklenen yükümlülükler veya uygulanan tedavinin gereklerine uygun davranmamakta ısrar etmesi, Tekrar kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alması, kabul etmesi veya bulundurması, Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması hâlinde hakkında kamu davası açılacağı,

Maddenin yedinci fıkrasında şüphelinin erteleme zarfı süresini belirtilen yükümlülükler aykırı davranmadan geçirdiği takdirde hakkında kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verileceği düzenlenmiştir.

Maddenin sekizinci fıkrasında TCK'nın 188. ve 190. maddelerinde belirtilen suçlardan dolayı yapılan kovuşturma neticesinde, suçun münhasıran TCK'nın 191 . maddesinde düzenlenen suçu oluşturduğunun anlaşılması halinde, sanık hakkında bu madde hükümleri çerçevesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verileceği, bu durumun TCK'nın 191 . maddesi kapsamında kalan bir suç işlendiğinde, var olan eylemin TCK'nın 188. veya 190. maddelerinde belirtilen suçları oluşturduğundan bahisle kamu davası açıldığı takdirde ertelemeye ilişkin oluşabilecek sorunlar giderilmiş olacaktır.

Maddenin onuncu fıkrasında suçun ağırlaştırıcı, nitelikli hallerinin yaptırıma bağlanmıştır.

2.11.KAMU DAVASININ AÇILMASININ ERTELENMESİ

Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kurumu 5271 sayılı CMK'nın 171. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddenin ikinci fıkrasında CMK'nın "253 üncü

maddesinin on dokuzuncu fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, Cumhuriyet savcısı, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olup, üst sınırı bir yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı, yeterli şüphenin varlığına rağmen, kamu davasının açılmasının beş yıl süreyle ertelenmesine karar verebilir.” denmektedir.

TCK'nın 191. maddesinin ikinci fıkrasında açıkça belirtildiği üzere kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da kullanma suçundan dolayı başlatılan soruşturma da şüpheli hakkında Cumhuriyet Savcısı tarafından 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 171. maddesindeki şartlar aranmaksızın, beş yıl süreyle kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verileceği düzenlenmiştir. 6545 sayılı kanun ile yapılan değişiklik öncesinde denetimli serbestlik ve tedavi tedbirlerine mahkemece karar veriliyorken yapılan değişiklik ile tedbir ve tedaviye karar verme yetkisi Cumhuriyet Savcısına verilmiştir. Bu değişikliğin gerekçesi madde gerekçesinde *“maddenin mevcut düzenlemesine göre kovuşturma aşamasında karar verilebilen tedavi ve denetimli serbestlik tedbirinin yerine getirilmesinde bir takım sorunlarla karşılaşmıştır. Bunlardan en önemlisi, aynı kişi hakkında birden fazla tedbir kararı verilebilmesi ve yükümlülüklerin ihlal edilmesine rağmen yargılamaya devam edebilmek suretiyle cezaya hükümlenememesidir. Bu nedenle, kovuşturma aşamasında verilebilen denetimli serbestlik kararının, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi hakkında tedavi işlemlerine bir an önce başlanabilmesi için, soruşturma aşamasında Cumhuriyet Savcısı tarafından verilmesi sağlanmaktadır²⁶⁵.*

Şüpheli hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verildikten sonra Cumhuriyet Savcısı tarafından, şüpheli erteleme zarfı süresi içerisinde; Kendisine yüklenen yükümlülükler veya uygulanan tedavinin gereklerine uygun davranmamakta ısrar etmesi, tekrar kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alması, kabul etmesi veya bulundurması, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması hâlinde, hakkında kamu davası açılacağı hususunda uyarılır.

İtiraz Yolu

²⁶⁵ Özbek, Kanbur, Bacaksız, Doğan, Tepe, 2014; 779. Aktaran: Çetin, 2016; 1413.

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da kullanma suçu kapsamında verilen kamu davası açılmasının ertelenmesi kararının itiraza kabil olup olmadığına ilişkin açıkça bir düzenleme olmamakla birlikte TCK'nın 191. maddesinin 9. fıkrasında bu maddede açıkça aksine düzenleme bulunmayan hallerde CMK'nın kamu davası açılmasının ertelenmesine ilişkin 171. maddesinde hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. CMK'nın 171. maddesinin ikinci fıkrasında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararına suçtan zarar gören kişinin itiraz edebileceği düzenlenmiştir. Özetle CMK'nın 171 ve 173. maddeleri kapsamında suçtan zarar görene tanınmış olan itiraz hakkı kıyas yoluyla TCK'nın 191. maddesi kapsamında verilen kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararına da uygulanabilecektir²⁶⁶.

Değerlendirilmesi gereken diğer bir husus erteleme süresinin ne zaman başlayacağıdır. Bu konuda Yargıtay, erteleme kararının şüpheliye tebliğ edilmesi ile başlayacağı görüşünü benimsemişken²⁶⁷, aksi görüş erteleme süresinin, kamu davasının açılmasını ertelenmesi kararının kesinleşmesi ile başlaması gerektiğini savunmaktadır²⁶⁸. Kanaatimizce, Yargıtay'ın görüşü daha isabetlidir. Hakkında erteleme kararı verilen fail hakkında tedavi ve/veya denetim tedbirine kararın kesinleşme süresi beklenmeksizin bir an önce başlanması denetim ve tedavi tedbirinin amacına daha uygun olacaktır.

Denetimli Serbestlik ve Tedavi Kararına Muhalefet Edilmesi

Yükümlülöklere ve Uygulanan Tedavi Tedbirinin Gereklere Uymamakta İsrar Edilmesi

TCK'nın 191. maddesinin 4. fıkrasında, erteleme süresi zarfı içerisinde kendisine yüklenen yükümlölöklere veya uygulanan tedavinin gereklere uygun davranmamakta ısrar edilmesi halinde, kişi hakkında kamu davası açılacağı düzenlenmiştir. Kanun metninde de belirtildiği üzere kişinin denetim ve tedavi tedbirlerine uygun davranmamakta ısrar etmesi gerekmektedir. İsrar şartının oluşması içinde en az iki kez aykırı davranışın olması gerekmektedir. Uygulamada ısrar şartı şüpheliye iki kez ihtar yapılmasına rağmen şüphelinin usulüne uygun

²⁶⁶ Yargıtay 20 Ceza Dairesinin 26.09.2016 tarih ve 2016/8231 Esas ve 2016/4886 Karar sayılı kararı. Aktaran Elmas Birsen, Elmas, 2016;433.

²⁶⁷ Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 25.05.2017 tarih ve 2016/ 2364 Esas ve 2017/ 2073 Karar sayılı kararı

²⁶⁸ Elmas, 2016;433.

iharlara uymaması halinde olmaktadır. Şöyle ki, hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı ile denetim ve/veya tedavi tedbirine hükmedilmiş şüphelinin bilinen en son adresine, denetimli serbestlik şube müdürlüklerince yükümlülüklerin ve/veya tedavi tedbirlerinin gereklerinin yerine getirilmesi için uyarılı çağrı kağıdı gönderilmektedir. Usulüne uygun tebliğ yapıldığı halde denetimli serbestlik müdürlüğünün davetine uyulmadığı takdirde, ikinci kez uyarılı çağrı kağıdı çıkarılacaktır. İkinci uyarılı çağrı kâğıdında öngörülen sürede gerekli yerlere başvurulmadığı takdirde yükümlülüklerle ve tedavinin gereklerine uymamakta ısrar etmiş sayılacağı şerh edilerek gönderilmelidir. İsrar şartı oluşmadan şüpheli hakkında kamu davası açılması halinde mahkemece iddianame iade edilmelidir²⁶⁹.

Erteleme Süresi Zarfı İçerisinde Kullanmak İçin Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Satın Alınması, Kabul Edilmesi, Bulundurulması veya Kullanılması

TCK'nın 191. maddesinin 4. fıkrasının b-c bentlerinde açıkça belirtildiği üzere hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilmiş olan şüpheli beş yıllık erteleme süresi içerisinde tekrar kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alır, kabul eder veya bulundurur ya da kullanır ise hakkında kamu davası açılacaktır. Yine TCK'nın 191. maddesinin 5. fıkrasında beş yıllık erteleme süresi içerisinde tekrar kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran ya da kullanan şüpheli hakkında dördüncü fıkra gereğince açılacak kamu davasının ayrı bir soruşturma ve kovuşturma konusu yapılamayacağı düzenlenmiştir. İhlal nedeni sayılan eylem ayrı bir soruşturma konusu edilmiş ve kamu davası açılmış ise, kamu davasının düşürülmesi kararı verilmelidir. İşlenen ikinci suç, kamu davası açılmasının ertelenmesi kararının

²⁶⁹ Dosya kapsamına göre, şüpheli hakkında İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'na verilen 10.11.2014 tarihli ve 2014/93362 soruşturma, 2014/2096 sayılı kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararının kaldırılarak kamu davası açabilmesi için şüphelinin erteleme süresi zarfında kendisine yüklenen yükümlülüklerle veya uygulanan tedavinin gereklerine uygun davranmamakta ısrar etmesi gerektiği, şüphelinin fiilinin ısrar olarak değerlendirilebilmesi için en az 2 kez ihtar yapılmış olması ve şüphelinin usulüne uygun 2 haklı ihtarla rağmen davete icabet etmemesi veya başka herhangi bir şekilde haberdar olmasına rağmen davete icabet etmemesi veya başka herhangi bir şekilde haberdar olmasına rağmen ısrarla denetime uymaması gerektiği, buna karşın şüpheli hakkında Manisa Denetimi Serbestlik Müdürlüğünün çağrı kağıdınının 01.12.2014 tarihinde tebliğ edildiği, şüphelinin tebliğe rağmen denetimli serbestlik müdürlüğüne müracaat etmediği, tek başına bu durumun ise ısrar olarak kabulünün mümkün bulunmadığı, bu kapsamda usulüne uygun yapılan ilk çağrıya uymayan şüpheli hakkında sonuçları da şerh edilmek suretiyle ikinci kez çağrı kağıdı çıkartılması, bu çağrıya da uymaması halinde ısrar şartının gerçekleşeceği ve kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararının kaldırılarak hakkında iddianame düzenlenmesi gerektiğinin gözetilmemesi. Yargıtay 20 Ceza Dairesinin 21.12.2016 tarih ve 2016/ 2270 Esas ve 2016/6025 Karar sayılı kararı.

kesinleşmesinden sonra işlenmiş olmalıdır. Erteleme kararı kesinleşmeden işlenen suç dördüncü fıkra gereği ihlal nedeni sayılmayacaktır. TCK'nın 191. maddesinin altıncı fıkrasında belirtildiği üzere hakkında 191. maddenin dördüncü fıkrası kapsamında kamu davası açılan şüphelinin tekrar aynı maddenin birinci fıkrasında tanımlanan suçu işlemesi halinde açılan soruşturmalarda tekrardan kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilemeyecektir.

6545 Sayılı Kanun'un 85. Maddesi İle 5320 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici 7. Maddeye Göre;

28.06.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı kanun kapsamında TCK'nın 191. maddesinde yapılan düzenleme ile, değişiklik öncesi kovuşturma aşamasında kararı verilen kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran ya da kullanan şüpheliler hakkında uygulanan denetimli serbestlik ve / veya tedavi tedbirlerine, değişiklik sonrası Cumhuriyet Savcıları tarafından soruşturma aşamasında karar verilmesi sağlanmıştır. Bu değişiklikle birlikte derdest halde bulunan kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da kullanma suçu dosyalarında nasıl bir yol izleneceği düzenlenmiştir. Şöyle ki; Öncelikle belirtilmelidir ki 5320 sayılı kanuna geçici olarak eklenen 7. madde tasfiye hükmü niteliğindedir. 28.06.2014 tarihi itibarıyla TCK'nın 191. maddesi kapsamında yürütülen kovuşturmalarda, sanık hakkında denetimli serbestlik ve / veya tedavi tedbirleri uygulanmışsa tedbire aynen devam edilmelidir. Ancak 28.06.2014 tarihi itibarıyla TCK 191. madde kapsamında yürütülen kovuşturmalarda hakkında daha önce denetimli serbestlik ve / veya tedavi tedbirleri uygulanmayan kişiler hakkında CMK'nın 231. maddesinde aranan şartlar aranmaksızın hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmelidir²⁷⁰.

²⁷⁰ Mahkemece sanığın TCK'nın 191/2 maddesi gereğince tedavi ve denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulmasına karar verilmiştir. Kanun yararına bozma ihbar yazısında ; "Dosya kapsamına göre , 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu ile bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 85. maddesi ile 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'a eklenen geçici 7/2 . maddede " Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Türk Ceza Kanununun 191. maddesinde tanımlanan suç nedeniyle yürütülen kovuşturmalarda, hakkında daha önce denetimli serbestlik veya tedavi tedbiri uygulanmayan kişilerle ilgili olarak 191. madde hükümleri çerçevesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilir " şeklindeki düzenlemenin 28/06/2014 tarihli ve 29044 sayılı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe girdiği nazara alındığında , hakkında daha önce denetimli serbestlik ve tedavi tedbiri uygulanmayan sanık hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi gerektiğinin gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmemiştir." denilerek, belirtilen kararın bozulması istenmiştir. Sanık hakkında aynı suçtan açılmış başka dava yoksa veya sanık bu suçu daha önce işlediği suçtan dolayı verilen tedavi ve / veya denetimli serbestlik tedbirinin infazı sırasında

2.12. KOVUŞTURMA USULÜ, GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME, DAVA ZAMAN AŞIMI

TCK'nın 191. maddesinde düzenlenen kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçu re'sen takibi gereken suçlardandır.

5235 sayılı Adli Yargı ilk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un kapsamında kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçunu yargılamakla görevli mahkeme Asliye Ceza Mahkemesidir.

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçunda yetki CMK'nın 12 ve 13. maddeleri gereğince suçun işlendiği yer Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemeleridir.

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçunun dava zamanaşımı TCK'nın 66/1-e hükmü gereğince 8 yıldır.

---

işlemiş değilse , bu suç nedeniyle tedavi ve / veya denetimli serbestlik tedbiri uygulanmamış olan sanık hakkında , karardan önce 28/06/2014 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6545 sayılı kanun'un 68. maddesi ile değiştirilen TCK'nın 191. maddesi ve aynı Kanun'un 85. maddesi ile 5320 sayılı Kanun'a eklenen geçici 7. maddenin 2. fıkrası uyarınca , 191. madde hükümleri çerçevesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesinde zorunluluk bulunduğu anlaşılması karşısında kanun yararına bozama talebi yerinde görüldüğünden , Yargıtay 10 Ceza Dairesinin 23.03.2015 tarih ve 2015/1715 Esas ve 2015/29840 Karar sayılı kararı, Aktaran Elmas ,2016;461-463.

SONUÇ

Uyuşturucu veya uyarıcı maddeler çalışmamız kapsamında da sık sık değindiğimiz üzere toplumun ve tüm insanlığın sağlığını ciddi boyutlarda tehdit etmektedir. Bu maddelerin sağlamış olduğu maddi kazancın çok fazla olması organize suç örgütlerinin iştahını kabartmaktadır. Sentetik uyuşturucu ve uyarıcı maddeler ile psikotrop maddelerin sürekli olarak yenilenmesi, sayı ve çeşitliliğinin artması da uyuşturucu maddelerin kontrolünü sağlanmasını zorlaştırmaktadır. Yine sürekli gelişerek farklı ve hayal edilemez imkanlar sağlayan teknoloji ile uyuşturucu maddelerin çeşitliliği artmakta ve uyuşturucu suçlarının temelinde bulunan insanlara ulaşmak çok daha kolaylaşmaktadır. Bunun sonucunda uyuşturucu madde kullanımı, bağımlılığı artmakta, uyuşturucu madde suçlarının kazançları ciddi rakamlara ulaşmakta ve birçok suça meyilli kişiler bu yola tevessül etmektedir. Hal böyle olunca uyuşturucu madde suçlarıyla mücadele etmek bir kat daha zorlaşmaktadır. Tüm dünyayı tehdit eden uyuşturucu madde suçlarına karşı gerek uluslararası gerekse de ülkemiz mevzuatlarında sürekli değişimler ile mücadele edilmeye çalışılmaktadır. Türkiye, Türk Ceza Kanunu ve ilgili özel kanunlar kapsamında yapmış olduğu son değişikliklerle uyuşturucu madde suçlarını ağır yaptırımlara bağlamıştır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 188, 190, 191 ve 192. maddelerinde düzenlenmiş olan uyuşturucu veya uyarıcı madde suçları 188.madde de uyuşturucu madde imal ve ticareti, 190.madde de uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırılması suçu, 191.madde de kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçu, 192.madde de ise uyuşturucu madde kullanmak suçlarına ilişkin etkin pişmanlık hükümleri ele alınmıştır.

TCK'nın 188/1.maddesinde düzenlenmiş olan uyuşturucu veya uyarıcı madde suçlarının maddi unsurlarını oluşturan imal, ihraç ve ithal eylemleri uyuşturucu suçlarının kaynak noktası, ilk adımıdır. Bu suçlar kazanç elde etmek saikiyle işlenen suçlardandır. Çalışmamız kapsamında ayrıntılı olarak açıkladığımız üzere uyuşturucu madde suçları arasında en ağır yaptırıma bağlanmış olan suç uyuşturucu madde imal, ihraç veya ithal suçlarıdır. Bu suçun bu denli ağır yaptırıma bağlanmış olması isabetli olmuştur. Şöyle ki; Türkiye'nin coğrafi konumu gereği ithal ve ihraç eylemlerine sürekli muhatap olma riskiyle karşı karşıya olması, yine uyuşturucu madde imalinin

uyuşturucunun arzını sağladığını düşünecek olursak bu eylemlerinin kontrol altına alınması uyuşturucu veya uyarıcı madde suçlarının büyük çoğunluğuna darbe vuracaktır. Uyuşturucunun arzı azalır ya da ortadan kaldırılabilirse ticareti yapılacak veya kullanılacak uyuşturucu madde elde edilemeyecektir. Bu kapsamda uluslar arası işbirliği ile bu suçlarla kararlılıkla ve şiddetle mücadele edilmelidir.

TCK'nın 188/3. maddesi kapsamında uyuşturucu veya uyarıcı madde ticareti ele alınmıştır. Bu maddede düzenlenen suçlarda ticaret kastının, kazanç elde etme saikinın varlığı görülmektedir. Ancak, uyuşturucu maddenin“ ticari kasıt olmaksızın başkalarına verilmesi” az miktarda uyuşturucu maddenin arkadaşına hediye olarak verilmesi eylemi, kanun maddesinde ayrıntılı bir düzenleme olmadığından, kanun metninde yazıldığı üzere ve “suçta ve cezada kanunilik” ilkesi kapsamında 188/3 kapsamında değerlendirilip ağır sonuçlara sebebiyet verebilir. Her ne kadar Yargıtay kararları ışığında, uygulamada bu durum uyuşturucu madde ticareti dışında tutulmuş ise de, kanun maddesi daha açıklayıcı olmalıdır. Şöyle ki; kanun metninde “ ticari maksatla başkalarına veren” minvalinde bir düzenleme yapılarak, bu sorun ortadan kaldırılabilir.

TCK'nın 188/4. maddesinde uyuşturucu madde ticaretinin ağırlaştırıcı halleri düzenlenmiştir. Bu madde kapsamında 6638 sayılı kanun ile yapılan 27.03.2015 tarihli değişiklik öncesi “sentetik kannobinoid ve türevleri” nitelikli hal olarak sayılmamış ve bu durum doktrinde sürekli eleştiri konusu olmuştur. Ancak yapılan son değişiklikle sentetik uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kapsayıcı bir tabirle kanun maddesine eklenmiş olması isabetli olmuştur.

TCK'nın 190.maddesinde düzenlenmiş olan uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımını kolaylaştırmak suçunun yaptırıma bağlanması değişen ve gelişen teknoloji karşısında isabetli olmuştur. İnternet ile kişilere ve uyuşturucuya dair her şeye ulaşmanın çok daha kolay hale geldiği, yine uyuşturucuyu öven diziler ve şarkıların ilk etapta denetime tabi tutulmaksızın internet ortamında yer edinebildiği günümüzde uyuşturucu madde kullanımını kolaylaştırmanın ve alenen özendirmenin suç olarak düzenlenmesi yerinde bir düzenleme olmuştur. Yine yapılan son değişiklik ile cezaların ve caydırıcılığın artırılması isabetli olmuştur.

TCK'nın 191.maddesinde düzenlenmiş olan kullanmak için uyuşturucu ve uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu madde kullanmak suçu düzenlenmiştir. Kanunkoyucu tarafından bu suçun manevi unsurunu oluşturan kullanma saikinın madde metninde açıkça belirtilmesi isabetli olmuştur.

Uyuşturucu madde kullanımı uyuşturucu madde suçlarının can damarını oluşturmaktadır. şöyle ki; uyuşturucu madde kullanan kişiler olmadıkça uyuşturucu üretimi ve ticareti anlamsız kalacak ve zamanla ortadan kalkacaktır. Arz talep dengesinde talep eden konumunda bulunan kullanıcılar ıslah ve/veya tedavi edilir, bağımlılık bataklığından kurtarılır ve topluma kazandırılırsa uyuşturucu madde ticareti manasız kalacak ve zamanla uyuşturucu madde suçları kendiliğinden yok olacaktır. Bu yüzdendir ki uyuşturucu madde kullanıcılarının ıslah edilerek topluma kazandırılması uyuşturucu suçlarıyla mücadelede en önemli etkenlerdendir.

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde suçları hakkında yapılan ilk düzenlemelerde uyuşturucu madde kullanmak suç olarak düzenlenmemişken, kanun koyucu yapılan son değişik ile uyuşturucu madde kullanmayı da cezai yaptırıma bağlamıştır. Bu değişikliğin isabetli olduğu kanaatindeyiz.

TCK'nın 192. maddesinde etkin pişmanlık hükümlerinin düzenlendiği, maddenin birinci fıkrasında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için “ diğer suç ortaklarını ve uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yerleri bildirme” şartının öngörülmesi çalışmamız kapsamında da ele aldığımız üzere tartışmalıdır. Failin etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanabilmesi için her iki şartı da yerine getirmesinin gerekip gerekmediği noktada kanunkoyucunun daha açık bir dil kullanarak var olan tartışmayı ortadan kaldırmalıdır.

Çalışmamız kapsamında uyuşturucu veya uyarıcı madde suçlarını ceza hukuku kapsamında incelemeye çalıştık. Ancak uyuşturucu madde sorununun çözümlü için işbirliği içerisinde, konunun ekonomik, sosyolojik, psikolojik, tıbbi yönlerle kapsamlı şekilde ele alınması gerektiğini düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

Akkaya Çetin, *Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

Artuk Mehmet Emin, Gökçek Ahmet, Yenidünya Caner, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012.

Artuç Mustafa, *Hüküm Kurma Sanatı*, Adalet Yayınevi, 2015.

Balcı Murat, *Türk Ceza Kanununda Uyuşturucu Madde Ticareti Suçları*, Adalet Yayınevi, Ankara 2009.

Çetin Soner Hamza, “Kullanmak İçin Uyuşturucu Madde Satın Almak, Kabul Etmek Veya Bulundurmak Ya Da Uyuşturucu Veya Uyarıcı Madde Kullanmak Suçu “Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C65, S4,2016, s. 1353-1475.

Doğın Karakaş Fatma, *Türk Ceza Hukukunda Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları*, Legal Yayınevi, 2015.

Elmas Birsen, *Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.

Elmas Birsen, *Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.

Sahir Erman, Özek Çetin, *Kamunun Selametine Karşı İşlenen Suçlar*, 1995.

Güınal Yılmaz, *Uyuşturucu Madde Suçları, İş Matbaacılık ve Ticaret*, Ankara 1976.

Güıgör Şener, Kınacı Ali, *Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerle İlgili Suçlar*, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2001.

Kurt Şahin, Kurt Ela, *Uygulamada Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Suçları ve İlgili Mevzuat*, Adalet Yayınları, Ankara 2007.

Özbek, Kanbur, Bacaksız, Doğan, Tepe, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2014.

Özen Mustafa, *Ceza Hukuku Genel Hükümler Dersleri*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017.

Parlar Ali, Kızılkaya Azmi, *Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Suçları*, Bilge Yayınevi, Ankara, 2018.

Parlar Ali, Hatipoğlu Muzaffer, *Türk Ceza Kanununun Yorumu*, 2. Baskı, Yayın matbaacılık, 2008.

Sevük Handan Yokuş, *Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanılmasına İlişkin Suçlar*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2007.

Soyaslan Doğan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005.

Tezcan, Erdem, Önok; *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2013.

Toroslu Nevzat, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, Savaş Yayınevi, Ankara, 2015.

Yenisey Feridun, Nuhoğlu Ayşe, *Ceza Hukuku Külliyatı*, Arıkan Yayıncılık, İstanbul, 2005.

Yurdakul Muammer, Uyuşturucu ve Uyarıcı Maddeler ve Suçları, İzmir Barosu Dergisi, Yıl 72, S.4, Ekim 2007.

Meydan Larousse.

Uyuşturucu Madde Türleri, Ankara Emniyet Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü, Ankara, 2015.

http://www.journalagent.com/tard/pdfs/TARD_43_5_347_351.pdf , ET:01/04/2019

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf> ET: 10.05.2019

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.AspMevzuatKod=1.5.5271&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=&Tur=1&Tertip=5&No=5271> ET: 10.05.2019

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts ET: 10.05.2019

<https://www.hukukihaber.net/tck-m1883-ve-1911-sorunlari-makale,3577.html>, Ersan Şen, ET: 23/06/2019.

http://www.ogelk.net/Dosyadepo/tarihce_kogel.pdf, ET: 19.07.2019.

<http://umudder.org/uyusturucu-maddelerin-tarihsel-gelisimi/>, ET: 19.07.2019.

http://www.eczaakademi.org/images/upld2/ecza_akademi/makale/20110325100354madde_bagimlilik_tarihcesi.pdf, ET: 19.07.2019.